

## **ЗМІСТ**

### **ГРАМАТИЧНІ СКЛАДНОЩІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (АВТОР – БОНДАР А.О.).....3**

#### **ПЕРЕДМОВА..... 3**

#### **I. ЧАСИ В АКТИВНОМУ ТА ПАСИВНОМУ СТАНІ (TENSES IN THE ACTIVE AND PASSIVE VOICES) ..... 4**

##### **1. Дійсний спосіб..... 4**

##### **2. Пасивний стан (його особливості в англійській мові)..... 10**

*Способи перекладу присудка в пасивному стані ..... 10*

*Способи перекладу підмета із присудком в пасивному стані..... 11*

#### **II. ЗАЙМЕННИКИ (PRONOUNS)..... 12**

##### **1. Відмінки іменників та особових займенників (CASE OF NOUNS AND PERSONAL PRONOUNS)..... 15**

#### **III. СТРУКТУРА АНГЛІЙСЬКОГО ПРОСТОГО РОЗПОВІДНОГО ПОШИРЕНОГО РЕЧЕННЯ..... 17**

##### **1. Типи питальних речень (TYPES OF INTERROGATIVE SENTENCES)..... 19**

#### **IV. УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ (SEQUENCE OF TENSES) ..... 23**

#### **V. ПРАВИЛА ЗАМІНИ ПРЯМОЇ МОВИ НЕПРЯМОЮ (RULES FOR CHANGING DIRECT SPEECH INTO REPORTED ONE) ..... 25**

#### **VI. ТИПИ ПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ І СПОЛУЧНИКИ, ЯКИМИ ВОНИ ВВОДЯТЬСЯ ..... 29**

##### **1. Сполучники who(м), whose, which, that в означальних підрядних реченнях ..... 33**

#### **VII. МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА (MODAL VERBS) ..... 36**

#### **VII. УМОВНИЙ СПОСІБ (THE SUBJUNCTIVE MOOD) ..... 39**

##### **1. Умовні речення (CONDITIONAL SENTENCES)..... 43**

##### **2. Вживання дієслів SHOULD, WOULD ..... 45**

#### **IX. БЕЗОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА ..... 47**

##### **1. Дієприкметник (THE PARTICIPLE) ..... 47**

##### **2. Герундій (THE GERUND)..... 51**

##### **3. Інфінітив (THE INFINITIVE)..... 54**

#### **X. ЗАМІННИКИ ІМЕННИКІВ І ДІЄСЛІВ ..... 59**

#### **XI. ЕМФАТИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ (EMPHATIC CONSTRUCTIONS) ..... 60**

#### **XII. ДЕЯКІ ІНШІ ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ..... 62**

**ДЕЛОВАЯ ПЕРЕПИСКА (АВТОР – ГРАФКИНА В.В.)**  
..... **64****I. ОБЩИЕ ЗАМЕТКИ О ДЕЛОВОЙ КОРРЕСПОНДЕНЦИИ..... 64**

ФАКСИМИЛЕ (ФАКС)..... 65

**II. РАСПОЛОЖЕНИЕ ДЕЛОВОГО ПИСЬМА..... 66**

ВСТУПИТЕЛЬНОЕ ОБРАЩЕНИЕ И ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНАЯ ЧАСТЬ ПИСЬМА ..... 68

РАСПОЛОЖЕНИЕ ПИСЬМА. АМЕРИКАНСКИЙ СТИЛЬ..... 73

**III. ФОРМА ЛИЧНОГО ПИСЬМА. .... 74****IV. АДРЕС НА КОНВЕРТЕ. .... 75****V. ДЕЛОВЫЕ ПИСЬМА ПО РАЗЛИЧНЫМ НАПРАВЛЕНИЯМ.. 77**

1. ЗАПРОС..... 77

2. ПИСЬМО-ПРЕДЛОЖЕНИЕ (ОФЕРТА)..... 84

**ЛИТЕРАТУРА .....258**

**АВТОР – БОНДАР А.О.**

# **ГРАМАТИЧНІ СКЛАДНОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

## **ПЕРЕДМОВА**

Мета даного посібника – допомогти студентам за короткий термін засвоїти основні граматичні труднощі, що характерні для наукової літератури.

Посібник складається з 20-ти таблиць з коротким описом. Кожна таблиця дає коротке уявлення про граматичне явище в цілому і має назву цього явища, та, де це можливо, його формулу, функції у реченні з ілюстраціями на прикладах, а крім того і переклад.

Усі таблиці – це результат роботи викладачів англійської мови в студентських групах Київського інституту інвестиційного менеджменту.

Таблиці апробовані протягом двох років у студентських групах різних курсів і різних форм навчання.

# І. ЧАСИ В АКТИВНОМУ ТА ПАСИВНОМУ СТАНІ

## (TENSES IN THE ACTIVE AND PASSIVE VOICES)

### 1. ДІЙСНИЙ СПОСІБ

Часи групи Simple (Simple Tenses) в активному стані (табл.1).

**Формула:** інфінітив смислового дієслова (to work, to ask) Present Simple збігається з формою інфінітива без частки to в усіх особах, крім 3-ої особи однини, що має закінчення –s, -es.

Питальна і заперечна форми утворюються за допомогою допоміжного дієслова to do, яке у 3-ій особі однини має форму does, та інфінітива смислового дієслова без частки to.

I ask	Do I ask?	I do not (don't) ask
He ask	Does he ask?	He does not (doesn't) ask

Past Simple (друга основна форма правильних дієслів) утворюється додаванням до інфінітива закінчення -d, -ed.

Past Simple неправильних дієслів – іншим способом.

Питальна і заперечна форми утворюються за допомогою допоміжного дієслова to do у минулому часі (did).

I asked (wrote)	Did I ask (write)	I did not (didn't) ask(write)
He asked (wrote)	Did he ask (write)	He did not (didn't) ask(write)

Past Simple утворюється за допомогою допоміжного дієслова shall (для 1-ої особи однини і множини), will (для інших осіб) та інфінітива смислового дієслова без частки to.

I shall ask	Shall I ask?	I shall not (shan't) ask
He will ask	Will he ask?	He will not (won't) ask

Часи групи Simple вживаються для вираження звичайних, постійних або повторювальних дій у теперішньому, минулому або майбутньому і часто використовуються з обставинами usually, every, day, often, seldom, sometimes та інші. Крім того, Past Simple вживається з обставинами yesterday, last week (month, year), 5 days ago тощо.

Часи групи Simple перекладаються частіш за все дієсловами недоконаного виду. Але можуть перекладатися також і дієсловами доконаного виду.

I ask (asked, shall ask).

Я запитував (запитую, запитиватиму)

**Формула** часу групи Simple у пасивному стані:

to be + Participle II смислового дієслова.

To be asked

Часи групи Progressive (Continuos Tenses) в активному стані.

**Формула:** to be + Participle I смислового дієслова.

To be asking

Часи групи Progressive утворюються за допомогою допоміжного дієслова to be у відповідному часі та особи і Participle I смислового дієслова.

### **Present Progressive**

I am asking	Am I asking?	I am not asking
He is asking	Is he asking?	He is not asking
We are asking	Are We asking?	We are not asking

### **Past Progressive**

I was asking	Was I asking?	I was not asking
He was asking	Was he asking?	He was not asking
We were asking	Were We asking?	We were not asking

### **Future Progressive**

I shall be asking	Shall I be asking?	I shall not be asking
He will be asking	Will he be	He will not be asking

	asking?	
--	---------	--

Часи групи Progressive вживаються для вираження дії як процесу (незакінченого, триваючого), що відбувається у певний момент. Цей момент виражається прислівниками: now та ін. – для Present Progressive, для Past і Future Progressive – at 4 o'clock, from 6 o'clock till 7 o'clock тощо або іншою дією у минулому або майбутньому.

Часи групи Progressive перекладаються на українську мову тільки дієсловами недоконаного виду.

I am reading now	Я читаю зараз
I was reading from 4 o'clock till 6 o'clock	Я читав з 4-ої до 6-ої години
I was reading when she came	Я читав, коли вона прийшла

**Формула** часу групи Progressive у пасивному стані:

to be being + Participle II смислового дієслова.

to be being asked.

Форми Future Progressive Passive не існує.

Часи групи Perfect (Perfect Tenses) в активному стані.

**Формула:** to have + Participle II смислового дієслова.

to have asked

Часи групи Perfect утворюються за допомогою допоміжного дієслова to have у відповідному часі та особі Participle II смислового дієслова.

### Present Perfect

I have asking	Have I asking?	I have not asking
He has asking	Has he asking?	He has not asking

### Past Perfect

I had asking	Had I asking?	I had not asking
He had asking	Had he asking?	He had not asking

### Future Perfect

I shall have asking	Shall I have asking?	I shall have not asking
He will have asking	Will he have asking?	He will have not asking

Часи групи Perfect вживаються для вираження дії, яка завершена до певного моменту в теперішньому, минулому або майбутньому. Цей момент виражається словами типу: today, this week (month, year), already, just, ever, not yet тощо - для Present Perfect; для Past і Future Perfect – by 4 o'clock або іншою дією в минулому або майбутньому.

I have read the book today	Я прочитав цю книгу сьогодні
I had read the book by 4 o'clock	Я прочитав цю книгу до 4-ої години
I had read the book when she came	Я прочитав цю книгу, коли вона прийшла

Часи групи Perfect перекладаються українською мовою звичайно дієсловами доконаного виду, причому Present і Past Perfect – дієсловами минулого часу.

**Формула** часу групи Perfect у пасивному стані:

to have been + Participle II смислового дієслова.

to have been asked

Часи групи Perfect Progressive (Perfect Continuous Tenses) в активному стані

**Формула:** to have been + Participle I смислового дієслова.

to have been asking

Часи групи Perfect Progressive утворюються за допомогою допоміжного дієслова to be у відповідній формі Present, Past або Future Perfect і Participle I смислового дієслова.

Present Perfect Progressive

I have been asking	Have I been asking?	I have not been asking
He has been asking	Has he been asking?	He has not been asking

Past Perfect Progressive

I had been asking	Had I been asking?	I had not been asking
He had been asking	Had he been asking?	He had not been asking

Future Perfect Progressive

I shall have been asking	Shall I have been asking?	I shall not have been asking
--------------------------	---------------------------	------------------------------

He will have been asking	Will he have been asking?	
--------------------------	---------------------------	--

Часи групи Perfect Progressive вживаються для вираження дії, яка почалася до певного моменту в теперішньому, минулому або майбутньому і продовжувалася аж до цього моменту.

Часи групи Perfect Progressive звичайно перекладаються дієсловами недоконаного виду, причому Present Perfect Progressive на відміну від Present Perfect перекладається дієсловом теперішнього часу з додаванням прислівника уже (вже).

I have been reading the book for two hours	Я вже читаю цю книгу 2 години
--	-------------------------------

Форм Perfect Progressive Passive не існує.

Часи Future Perfect Progressive, Past Perfect Progressive, Future Perfect Active і Future Perfect Passive вживаються досить рідко.



Таблиця 1

Зведена таблиця вживання часів (активний стан)											
Active Voice to ask											
Simple			Progressive			Perfect			Perfect Progressive		
to ask			to be asking			to have asked			to have been asking		
present	past	future	present	past	future	present	past	future	present	past	future
ask asks		shall ask will	am is are asking	was were asking	shall be will ask asking	have has asked	had asked	shall have will asked	have has been asking	had been asking	have been asked will asking
Вживання											
Дія як факт (звичайна, постійно повторювана)			Дія як процес (незавершена, триваюча)			Дія, яка передусє певному моменту, пов'язаному з нею			Дія, яка розпочалася у минулому і триває до певного моменту		
usually, every day, often, seldom, sometimes	yesterday, last week, 5 days ago	tomorrow, next week	now	1.at 4 o'clock, from 6 till 7 o'clock, 2.друга дія		Today, this week, already, ever, never, just, not	1. by 4 o'clock 2. друга дія	for, since, since when	for	for	for
Переклад											
Дієслово недоконаного виду			Дієслово недоконаного виду			Дієслово недоконаного виду в минулому часі			Дієслово недоконаного виду		
Passive Voice to be asked											
to be asked			to be being asked			to have been asked			_____		
am is are asked	was were asked	shall be will asked	am is are being asked	was were being asked	_____	have has been asked	had been asked	shall have will asked	have been asked	_____	_____

## 2. ПАСИВНИЙ СТАН (ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ)

Пасивний стан (Passive Voice) утворюється за допомогою допоміжного дієслова to be і Participle II смислового дієслова (табл.2)

Будь-яке дієслово, при якому є додаток (прямий, непрямий безприймниковий; непрямий приймниковий), може вживатися в пасивному стані. А тому, на відміну від української мови, не тільки прямий додаток в активній формі, але також і непрямий безприймниковий і прямий приймниковий додатки можуть бути підметами в пасивній формі.

Оскільки в пасивних конструкціях того хто говорить, як правило, цікавить предмет або особа, на яку спрямована дія, а не суб'єкт дії, то у більшості випадків діяч (суб'єкт) не вказаний.

Active Voice	Passive Voice
I read the book Я читаю цю книгу	The book is read (by me) Книга читається. Книгу читають
He gave me a book Він дав мені книгу	I was given a book Мені дали книгу
We speak much about it Ми багато говоримо про це	It is much spoken about Про це багато говорять

### **Способи перекладу присудка в пасивному стані**

Дієслово у пасивному стані перекладається:

1. дієсловом, що закінчується постфіксом –ся;

The book is read	Книга читається
------------------	-----------------

2. дієсловом *бути* і короткою формою дієприкметника у пасивному стані;

The book has been read	Книга була прочитана
------------------------	----------------------

3. дієсловом активного стану в 3-ій особі множини

It is much spoken about	Про це багато говорять
-------------------------	------------------------

4. дієсловом активного стану (при наявності додатка з прийменником *by*)

The report was given by the second year student	Доповідь прочитав студент-другокурсник
---	--

### Способи перекладу підмета із присудком в пасивному стані

Підмет із присудком в пасивному стані перекладаються:

1. іменником (займенником) в називному відмінку;

The book is read	Книга читається
------------------	-----------------

2. іменником (займенником) в знахідному або давальному відмінку без прийменника;

The book is read I was given a book	Книга читається Мені дали книгу
--	------------------------------------

3. іменником (займенником) в будь-якому непрямому відмінку з прийменником;

It is much spoken about	Про це багато говорять
-------------------------	------------------------

Таблиця 2

Пасивний стан	
Особливості пасивного стану в англійській мові	
to be + Participle II	
Активний стан	Пасивний стан
I read the book прямий додаток	The book is read (by me)
He gave me a book непрямий додаток	I was given a book Мені дали книгу
We speak much about it прийменниковий додаток	It is much spoken about Про це багато говорять

## II. ЗАЙМЕННИКИ (PRONOUNS)

Особові займенники (Personal Pronouns) є показниками особи (табл.3). Вони мають два відмінки: називний (Nominative Case) і об'єктивний (Objective Case).

Називний: I, you, he, she, it, we, you, they.

Об'єктивний: me, you, him, her, it, us, you, them.

Особові займенники в називному відмінку, як правило, в реченні бувають підметами (в українській мові маємо також відповідно займенники у називному відмінку), в об'єктивному відмінку – додатками (прямим, непрямим безприйменниковими і прийменниковими) і відповідають українським непрямим відмінкам.

I saw her yesterday	Я бачив її вчора
She gave me the book	Вона дала мені книгу
She gave the book to me	Вона дала книгу мені
We know everything about it	Ми знаємо про це все

Присвійні займенники (Possessive Pronouns) виражають приналежність. Кожний особовий займенник має відповідний присвійний: I - my, you – your, he – his, she – her, it – its, we – our, you – your, they – their.

Існує дві форми присвійних займенників – відносна і абсолютна.

1-а форма (відносна): my, your, his, her, its, our, your, their.

2-а форма (абсолютна): mine, yours, his, hers, its, ours, yours, theirs.

Присвійні займенники в першій формі завжди вживаються разом з іменниками.

Her article was interesting	Її стаття була цікавою
-----------------------------	------------------------

Якщо іменник випускається, то присвійний займенник обов'язково набуває другої форми (абсолютної).

This article is hers	Ця стаття - її
----------------------	----------------

Зворотні та означальні займенники (Reflexive and Emphatic Pronouns) співпадають за звучанням і написанням:

myself, yourself, himself, herself, itself – однаина;  
ourselves, yourselves, themselves – множина.

Утворюються вони шляхом додавання до присвійних займенників *my, our, your*, а також особових займенників у об'єктивному відмінку *him, her, it, them* слів – *self* (для однини) і *selves* (для множини).

**Зворотні займенники** вживаються у функції додатка, на який спрямовано дію. В українській мові цим займенникам відповідають дієслова на –ся(сь) або зворотний займенник *себе (собі, собою)*.

He defended himself bravely	Він хоробро оборонявся
He bought a book for himself	Він купив книгу для себе

Означальні займенники вказують на те, що дія виконана самою (або над самою) особою або предметом і вживаються для підсилення значення іменника або займенника. В українській мові їм відповідають займенники *сам (сама, саме, самі)*. У реченнях ці займенники можуть стояти або безпосередньо після слова, значення якого вони підсилюють, або в кінці речення.

Did you see the boy himself?	Самого хлопця ти бачив?
He himself will do it	Він сам зробив це
He will do it himself	Він зробив це сам

Таблиця 3

Займенники (Pronouns)					
Особа	Особові		Присвійні		Зворотні та означальні
число	відмінок		форми		
	Назив -ний	об'єкт- ний	I	II	
1-а одн.	I	me	my	mine	myself
2-а	you	you	your	yours	yourself
3-а	he	him	his	his	himself
	she	her	her	hers	herself
	it	it	its	its	itself
1-а множ.	we	us	our	ours	ourselves
2-а	you	you	your	yours	yourself

<b>3-а</b>	they	them	their	theirs	themselves
------------	------	------	-------	--------	------------

**1. ВІДМІНКИ ІМЕННИКІВ ТА ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКІВ (CASE OF NOUNS AND PERSONAL PRONOUNS)**

Іменники в англійській мові мають тільки два відмінки – загальний (Common Case) і присвійний (Possessive Case), тобто вони майже не мають власних форм для вираження зв'язку із сусідніми словами в реченні (порівн., в українській мові маємо сім відмінків). Цей зв'язок здійснюється в основному за допомогою інших мовних засобів: порядок слів у реченні, наявність прийменників. Ознакою загального відмінка є нульове закінчення. В українській мові загальному відмінку можуть відповідати як прямий (називний), так і непрямі відмінки.

The boy reads a book	Хлопець читає книгу
The book of the boy was opened	Книга хлопця була розгорнута
She showed the boy her pen	Вона показала хлопцю свою ручку
She showed her pen to the boy	Вона показала свою ручку хлопцю
We have seen the boy	Ми побачили хлопця
The letter is written by the boy	Листа написано хлопцем
They speak about the boy	Вони говорять про хлопця

Ознакою присвійного відмінка є закінчення –'s для іменників у формі однини, форми множини мають тільки знак апострофа –'. В українській мові присвійному відмінку відповідає родовий відмінок приналежності:

The boy's book	Книга хлопця
The boys' books	Книги хлопців
The boy's book was opened	Книга хлопця була розгорнута

Іменники у присвійному відмінку вживаються у ролі означень до інших іменників і завжди знаходяться перед ними.

Присвійний відмінок в англійській мові вживається обмежено, оскільки в цій формі можуть вживатися тільки іменники, що означають живі предмети (особи) та деякі інші іменники:

The boy's book	Книга хлопця
The dog's tail	Хвіст собаки
The sun's rays	Промені сонця
The ship's crew	Команда корабля
A month's holiday	Місячна відпустка

Особові займенники також мають два відмінки, але інший: називний (Nominative Case) і об'єктний (Objective Case).

Називний відмінок відповідає українському.

He reads a book	Він читає книгу
-----------------	-----------------

Об'єктивний відмінок відповідає усім українським непрямым відмінкам (крім родового).

She showed him her pen	Вона показала йому свою ручку
She showed her pen to him	Вона показала свою ручку йому
We have seen him	Ми побачили його
The letter is written by him	Листа написано ним
They speak about him	Вони говорять про нього



### ІІІ. СТРУКТУРА АНГЛІЙСЬКОГО ПРОСТОГО РОЗПОВІДНОГО ПОШИРЕНОГО РЕЧЕННЯ

В англійській мові порядок слів є основним засобом розрізнення членів речення. Порядок слів речення – прямий, фіксований: підмет, присудок, додаток (табл.4). центром висловлювання є присудок, перед яким завжди має бути підмет, після присудка знаходиться додаток.

We study English	Ми вивчаємо англійську мову
------------------	-----------------------------

**Додатки** (прямий відповідає на питання: кого? що?, непряий безприйменниковий – кому? чому?, непряий прийменниковий – з ким? для кого? про що? тощо) також розташовуються у суворо певному порядку: непряий безприйменниковий, прямий, непряий прийменниковий.

Непряий безприйменниковий додаток можна замінити прийменниковим – додатком з прийменником *to* (інколи *for*) - тоді вона розташовується як будь-який прийменниковий додаток, після прямого.

She gave me a book	Вона дала мені книгу
He reads a book	Він читає книгу
She gave the book to me	Вона дала книгу мені
We know everything about it	Ми знаємо все про це

**Обставини** знаходяться або на початку, або в кінці речення, або безпосередньо біля присудка.

Here we have our classes	Тут ми проводимо наші заняття
I shall do it tomorrow	Я зроблю це завтра
They often play tennis	Вони часто грають у теніс

Якщо в реченні є і обставина місця, і обставина часу, то остання може стояти або на початку речення, або після обставини місця в кінці речення.

Yesterday we met him in the street	Вчора ми зустріли його на вулиці
We met him in the street yesterday	Ми зустріли його на вулиці вчора

Якщо обставина часу виражена прислівниками *always*, *usually*, *often*, *seldom*, *sometimes* тощо, то вона звичайно розташовується перед смисловим дієсловом.

They often play tennis	Вони часто грають у теніс
------------------------	---------------------------

He has never been to London	Він ніколи не був у Лондоні
-----------------------------	-----------------------------

Обставини способу дії, що виражені прислівниками well, badly, quickly, slowly тощо, звичайно ставляться у кінці речення. Але за наявності в реченні додатків можуть стояти і перед дієсловом.

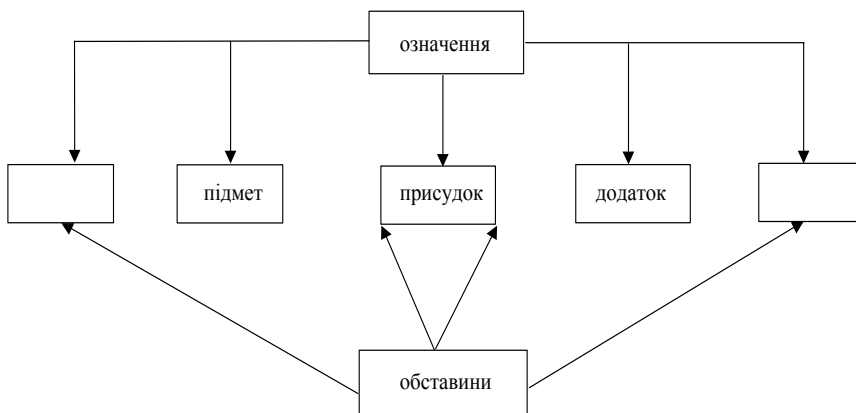
She runs quickly	Вона бігає швидко
He fluently speaks English	Він вільно розмовляє англійською

Означення можуть розташовуватися як перед, так і після підмета, додатка, обставини і навіть іменної частини складеного присудка.

The playing boy is my son	Хлопець, що грається, - мій син
The answer received surprised him greatly	Отримана відповідь дуже здивувала його
The method to be used is not new	Метод, який буде використано, не новий
She gave him her pen bought yesterday	Вона дала йому свою ручку, куплену вчора
They lived in the new house built a year ago	Вони живуть у новому будинку, побудованому торік
He is a good teacher of English	Він хороший учитель англійської мови

Таблиця 4

Структура англійського простого розповідного поширеного речення



# 1. ТИПИ ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ (TYPES OF INTERROGATIVE SENTENCES)

В англійській мові існують 4 типи питальних речень (табл.5):

- 1) загальні питання (General Questions);
- 2) спеціальні питання (Special Questions);
- 3) розділяючі питання (Disjunctive Questions);
- 4) альтернативні питання (Alternative Questions).

**Загальне питання** вимагає від співбесідника підтвердження або заперечення думки, висловленої тим, хто говорить, а тому відповідь на нього звичайно буває короткою: так або ні.

Вживається загальне питання за допомогою допоміжних дієслів *to do (did)* для Present і Past Simple (або інших допоміжних дієслів, що входять до складу присудка); розташовуються вони перед підметом. Вимовляється загальне питання з підвищенням голосу в кінці речення.

Do you work? Yes, I do (No, I don't)	Ви працюєте? Так (Hi)
Is she reading? Yes, she is (No, she isn't)	Вона читає? Так (Hi)

**Спеціальне питання** вимагає установалення невідомого компонента висловлювання і повної відповіді на питання питального слова до цього компонента.

Спеціальне питання, якщо воно не стосується підмета і його означення, за формою нагадує загальне питання, перед яким стоїть одне з питальних слів: What? що? який?, Who? хто?, Whom? кому?, Whose? чий?, Which? який? котрий?, When? коли?, Where? де?, How? як?, Why? чому?, How many (much)? скільки? тощо. Вимовляється з пониженням голосу в кінці речення.

Where do you work? Де Ви працюєте?	I work at the institute Я працюю в інституті
What is she reading?	She is reading a book

Що вона читає?	Вона читає книгу
----------------	------------------

Питання до підмета або означення при підметі утворюється за схемою стверджувального речення, тобто після слів Who?, What? What+іменник? Whose+іменник? Розташовується смислове дієслово в 3-ій особі однини або множини. Відповідь на такі питання, як правило, буває короткою.

Who knows this story? Хто знає це оповідання?	He (does) Він (знає)
Whose children are playing there? Чий діти там грають?	Mine (are) Мої

**Розділяюче питання** – це висловлювання, після якого іде коротке загальне питання. Якщо висловлювання стверджувальне, то питання – заперечне і навпаки. Перша частина питання (висловлювання) вимовляється як розповідне речення, тобто з пониженням голосу в кінці; друга частина – так, як і загальне питання – з підвищенням голосу в кінці речення. Відповідь надається коротка, як і на загальне питання, і виражає згоду, або незгоду з тим, хто говорить.

You work much, don't you? Ви багато працюєте, чи не так?	Yes, I do. No, I don't Так (багато). Ні (не багато)
She can't sing, can she? Вона ж не вміє співати, так?	No, she can't. Yes she can Ні (так), не вміє. Ні (може)

Альтернативне питання (питання вибору) утворює собою два загальні питання, об'єднаних сполучником *or*. Друга частина питання може бути неповною. Перша частина (до сполучника *or*) вимовляється з підвищенням голосу, друга (після сполучника *or*) – з пониженням. Відповідь на таке питання надається повною – повторюється обрана альтернатива у стверджувальній формі.

Have you a flat or (have you) a room? У вас квартира чи кімната?	I have a flat У мене - квартира
Does he know French or (does he know) English? Він знає французьку чи англійську	He knows English Він знає англійську

МОВУ?	МОВУ
-------	------

Таблиця 5

Типи питальних речень		
Загальні питання	Do you work?	Yes, I do. No, I don't
	Is she reading?	Yes, she is. No, she isn't
Спеціальні питання	Where do you work?	I work at the institute
	What is she reading?	She is reading a book
	Who knows this story?	He (does)
Розділяючі питання	You work much, don't you?	Yes, I do. No, I don't
	She can't sing, can she?	No, she can't. Yes she can
Альтернативні питання	Have you a flat or (have you) a room?	I have a flat
	Does he know French or (does he know) English?	He knows English

#### **IV. УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ**

##### **(SEQUENCE OF TENSES)**

Правило узгодження часів, яке діє в основному в підрядних додаткових реченнях, полягає в такому: час дієслова в підрядному реченні строго залежить від часової форми дієслова головного речення (табл.6).

1. Якщо дієслово головного речення вжито в одній з форм теперішнього часу, то дієслово у підрядному реченні може бути в будь-якій часовій формі, яка вимагається за змістом:

а) для вираження одночасної дії – в теперішньому (Present Simple або Present Progressive і т.д.);

He says (that) he works (is working)	Він говорить, що він працює
--------------------------------------	-----------------------------

б) для вираження попередньої дії – у минулому (Past Simple або Past Progressive);

He says (that) he worked (was working)	Він говорить, що він працював
--	-------------------------------

в) для вираження майбутньої дії – у майбутньому (Future Simple або Future Progressive);

He says (that) he will work (will be working)	Він говорить, що він буде працювати
---	-------------------------------------

2. Якщо дієслово в головному реченні має одну із форм минулого часу, то дієслово підрядного речення також повинно бути в формі минулого часу, а саме:

а) для вираження одночасної дії – в минулому (Past Simple або Past Progressive), але перекладається формами теперішнього часу;

He said (that) he worked (was working)	Він сказав, що він працює
--	---------------------------

б) для вираження попередньої дії – в минулому (Past Perfect або Past Perfect Progressive) і перекладається дієсловом у минулому часі;

He said (that) he had worked (had been working)	Він сказав, що він працював
---	-----------------------------

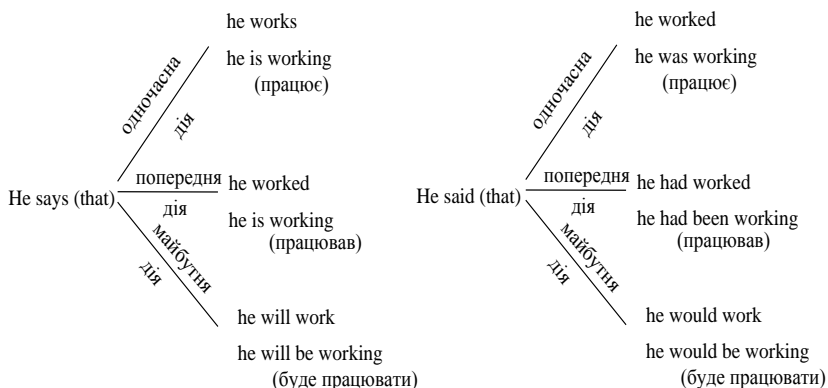
в) для вираження наступної дії вживається “майбутня у минулому” (Future in the Past або Future Progressive in the Past), яка перекладається дієсловом у формі майбутнього часу:

He said (that) he would worked (would be working)	Він сказав, що він буде працювати
---	-----------------------------------

Таблиця 6

## Узгодження часів

## Sequence of Tenses





## **V. ПРАВИЛА ЗАМІНИ ПРЯМОЇ МОВИ НЕПРЯМОЮ**

### **(RULES FOR CHANGING DIRECT SPEECH INTO REPORTED ONE)**

Пряма мова (Direct Speech) - це мова, що передається від імені того, хто говорить, без будь-яких змін (табл.7). В англійській мові вона відокремлюється комою і виділяється лапками, які ставляться на початку і в кінці речення над рядком.

He said to me, "I shall do it tomorrow"	Він сказав мені: "Я зроблю це завтра"
---	---------------------------------------

Непряма мова (Reported Speech) – це мова, що може передаватися у змінній формі переважно підрядним додатковим реченням, яке вживається із сполучником або без нього. Кома перед таким реченням не ставиться і воно не виділяється лапками.

He told me (that) he would do it the next day	Він сказав мені, що він зробить це наступного дня
---	---

При заміні прямої мови на непряму, якщо пряма мова є розповідним реченням, відбуваються такі зміни:

1. Дієслово to say (to me) у словах, що вводять пряму мову, змінюється на дієслово to tell (me).

2. Кома і лапки опускаються (не ставляться). Пряма мова перетворюється на підрядне додаткове речення з сполучником that (або без нього).

3. Якщо дієслово головного речення стоїть у формі минулого часу, то дієслово підрядного речення також вживається в одній із форм минулого часу із відповідними правилами узгодження часів.

4. Як і в українській мові, особові та присвійні займенники замінюються відповідно до змісту.

5. Вказівний займенник this (these) звичайно замінюється на that (those), прислівники now (тепер), на then

(тоді), today (сьогодні) на that day (в той день), yesterday (вчора) на the day before (напередодні), tomorrow (завтра) на the next day (наступного дня), ago (тому назад) на before (раніше), here (тут) на there (там).

He said, “I shall do it”	Він сказав: “Я зроблю це”
He said (that) he would do it	Він сказав, що він зробить це
He said to me, “I shall do it tomorrow”	Він сказав мені: “Я зроблю це завтра”
He told me (that) he would do it the next day	Він сказав мені, що він зробить це наступного дня

При заміні *питальних* речень прямої мови на непряму мову робляться такі зміни:

1. Знак питання і лапки не вживаються. Питальні речення перетворюються на підрядні додаткові з прямим порядком слів (підмет перед присудком).

2. Загальне питання вводиться сполучником *if* або *whether*, що відповідають українському сполучнику *чи*.

3. Спеціальне питання вводиться питальним словом. Яке набуває функції сполучного слова, що приєднує підрядне речення до головного.

4. Інші зміни такі ж, як і при заміні прямої мови на непряму розповідних речень: замінюються форми часу, особові, вказівні та присвійні займенники, прислівники часу і місця.

She asked me, “Have you written the letter?”	Вона спитала мене: “Ви написали листа?”
She asked me if (whether) I had you written the letter	Вона спитала у мене чи написав я листа
He asked me, “Were do you live?”	Він спитав у мене: “Де Ви живете?”
He asked me were I lived	Він спитав у мене, де я живу

При перетворенні наказового речення на непряму мову роблять такі заміни:

1. Дієслово *to say* (сказати) замінюється дієсловом *to ask* (просити), якщо не прохання.

2. Дієслово to say (сказати) замінюється дієсловом to tell (сказати, веліти) або to order (наказати), якщо пряма мова виражає наказ.

3. Наказовий спосіб замінюється в непрямій мові інфінітивом. Заперечна форма наказового способу замінюється інфінітивом з часткою *not*.

4. Змінюються відповідно до змісту особові, вказівні, присвійні займенники, а також прислівники часу і місця.

She said to him, "Come at 3 o'clock."	Вона сказала йому: "Приходьте о 3-й годині"
She asked him to come at 3 o'clock.	Вона попросила його прийти о 3-й годині
He said to me, "Don't go there"	Він сказав мені: "Не ходіть туди!"
He told me not go there	Він велів мені не ходити туди

Таблиця 7

### Заміна прямої мови непрямою

Пряма мова	Непряма мова
He said to me, "I shall do it tomorrow"	He told me (that) he would do it the next day
She asked me, "Have you written the letter?"	She asked me if (whether) I had you written the letter
He asked me, "Where do you live?"	He asked me where I lived
She said to him, "Come at 3 o'clock."	She asked him to come at 3 o'clock.
He said to me, "Don't go there"	He told me not go there
this (there) now today yesterday tomorrow ago here	that (those) then that day the day before the next day before there



## **VI. ТИПИ ПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ І СПОЛУЧНИКИ, ЯКИМИ ВОНИ ВВОДЯТЬСЯ**

Складнопідрядне речення (The Complex Sentence) має у своєму складі головне речення (The Principle Clause) і одне або кілька підрядних (The Subordinate Clauses), що пояснюють певний член головного речення (Табл.8)

Підрядне речення у складному реченні виконують роль різних членів речення: підмета, присудка, додатка, означення, обставини і поділяються на:

- 1) підрядні підметові (Subject Clauses);
- 2) підрядні присудкові (Predicative Clauses);
- 3) підрядні додаткові (Object Clauses);
- 4) підрядні означальні (Attributive Clauses);
- 5) підрядні обставини (Adverbial Clauses).

Вони можуть приєднуватися до головного речення як за допомогою сполучників (Conjunctions) і сполучних слів (Connective Words – Conjunctive or Relative Pronouns or Adverbs) так і без них – безсполучниковим способом (asyndecally). Перекладаються відповідними підрядними реченнями.

**Підрядні підметові** (Subject Clauses) виконують у складному реченні роль підмета і вводяться сполучниками that, if, whether і сполучними словами – займенниками who, what, which або сполучними прислівниками when, where, how, why.

Who can do it is not known	Хто може це зробити, не відомо
----------------------------	--------------------------------

**Підрядні присудкові** (Predicative Clauses) у складному реченні виконують роль складової частини присудка і приєднується до головного тими ж сполучниками і сполучними словами, що й підрядні підметові.

The question is if (whether) he will come	Питання в тому, чи прийде він
---	-------------------------------

Підрядні додаткові (Object Clauses) виконують у складному реченні роль додатка – прямого або непрямого і приєднуються до головного речення тими ж сполучниками або сполучними словами, що й підрядні підметові та присудкові. Сполучник *that* часто пропущений.

He said (that) he had done it	Він сказав, що він це зробив
They spoke of what was to be done	Вони говорили про те, що треба зробити

**Підрядні означальні** (Attributive Clauses) виконують у складному реченні роль означення і вводяться сполучними словами – відносними займенниками *who(m)*, *whose*, *which*, *that* і відносними прислівниками *when*, *where*, *how*, *why*.

Here is the book (which, that) we have spoken about	Ось ця книга, про яку ми говорили
---	-----------------------------------

Підрядні обставинні (Adverbial Clauses) у складному реченні виконують роль різних обставин: часу, місця, причини, способу дії тощо і поділяються на:

1) Підрядні речення часу (Adverbial Clauses of time), які вводяться сполучниками *when*, *while*, *before*, *after*, *till* (*until*), *as*, *as long as*, *as soon as*, *since*.

She will do it when she returns	Вона це зробить, коли повернеться
---------------------------------	-----------------------------------

2) Підрядні речення місця (Adverbial Clauses of Place), приєднуються сполучниками *where*, *wherever*.

The plant grows where the others couldn't	Ця рослина росте там, де не могли рости інші
---	--

3) Підрядні речення мети (Adverbial Clauses of Purpose) вводяться сполучниками *that*, *in order that*, *so that*, *lest*.

She must hurry lest she (should) be late	Вона повинна поспішати, щоб не запізнитися
--	--

4) Підрядні речення причини (Adverbial Clauses of Cause) вводяться сполучниками *because*, *since*, *as*, *for*.

As it was raining, we stayed home	Оскільки йшов дощ, ми залишилися вдома
-----------------------------------	--

5) Підрядні речення умовні (Adverbial Clauses of Condition) приєднуються сполучниками if, unless, provided (that), providing (that), supposing, in case.

I shall do work if I have time	Я зроблю цю роботу, якщо у мене буде час
--------------------------------	--

Допустові підрядні речення (Adverbial Clauses of Concession) вводяться сполучниками though, although.

Though he was very young, he was a good worker	Хоч він був дуже молодий, він був хорошим робітником
--	--

*Таблиця 8*

**Типи підрядних речень і сполучники, якими вони вводяться**

Підрядні підметові	Сполучники: that, if, whether	Who can do it is not known
Підрядні присудкові	Сполучні займенники: who, what, which	The question is if (whether) he will come
Підрядні додаткові	Сполучні прислівники: when, where, how, why	He said (that) he had done it
Підрядні означальні	Відносні займенники: who(m), whose, which, that	Here is the book (which, that) we have spoken about
	Відносні прислівники: when, where, how, why	
Підрядні обставинні	Сполучники: when, while, before, after, till (untill), as, as long as, as soon as, since	
Часу		She will do it when she returns
Місця	where, wherever	The plant grows where the others couldn't
Мети	that, in order that, so that, lest	She must hurry lest she (should) be late
Причини	because, since, as, for	As it was raining, we stayed home
Умовні	if, unless, provided (that), providing (that),	I shall do work if I have time

	supposing, in case	
Допустові	though, although	Though he was very young, he was a good worker



**1. СПОЛУЧНИКИ WHO (M), WHOSE, WHICH, THAT В ОЗНАЧАЛЬНИХ ПІДРЯДНИХ РЕЧЕННЯХ**

Відносні займенники (Relative Pronouns) who (хто), whom (кого), which (який, котрий), that (котрий, котрого) є сполучними словами, що відрізняються від сполучників тим, що не тільки сполучають підрядні речення з головним, але й є членами цього підрядного речення (табл.9).

1. Займенник who (whom) вживається стосовно людей (іноді тварин), which – стосовно предметів або тварин, that вживається в обох випадках.

Займенники who(m), which, that можуть випускатися, якщо вони не виконують роль підмета в означальному підрядному реченні.

The man who (that) is sitting there is my friend	Людина, яка сидить там, мій друг
The man (whom that) you see there is my friend	Людину, яку ви бачите там, мій друг
The book (which that) you need is on the shelf	Книга, яка вам потрібна, на полиці

2. а) Займенники whom, which можуть вживатися разом із прийменниками. Займенник that з прийменниками не вживається.

Here is the man whom we have spoken about	Ось ця людина, про яку ми говорили
This is the house which I live in	Це будинок, в якому я живу

б) Прийменник часто стоїть після дієслова (присудка підрядного речення), яке ним керує. В цьому випадку поряд із займенником whom і which може вживатися і займенник that.

в) Займенники whom, which і that можуть опускатися, якщо вони не є підметами підрядного речення. Всі ці

варіанти означальних підрядних речень (а, б, в) перекладаються українською мовою однаково.

Here is the man we have spoken about	Ось ця людина, про яку ми говорили
This is the house I live in	Це будинок, в якому я живу

Сполучники who(m), whose, which, that в означальних підрядних реченнях

1.	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>Who(m)</p> <p>that</p> <p>Which</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Підмети підрядного речення не опускаються</p> <p>Не підмети підрядного речення опускаються</p> </div> </div> <div style="margin-top: 20px;"> <p>The man who (that) is sitting there is my friend</p> <p>The man (whom that) you see there is my friend</p> <p>The book (which that) you need is on the shelf</p> </div>
2.	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>Whom</p> <p>that</p> <p>Which</p> <p>з прийменниками</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Here is the man</p> <p>This is the house</p> </div> <div style="font-size: 2em;">{</div> <div> <p>about whom we have spoken</p> <p>whom we have spoken about</p> <p>that</p> <p>we have spoken about</p> <p>in which I live</p> <p>which I live in</p> <p>that</p> <p>I live in</p> </div> </div>

### Звороти, еквівалентні обставинним підрядним реченням

В англійській мові існують звороти (групи слів), які є еквівалентами обставинних підрядних речень (табл.10). До їх складу входять сполучники (when, while, where, though, if, unless, once тощо) і або дієприкметники (Participle I і Participle II), або прикметники (Adjective), або іменники (Noun).

While (he was) reading he made notes	Читаючи, він робив нотатки
--------------------------------------	----------------------------

Ice melts if (it is) heated	Лід тоне при нагріванні
Though (he was) very young, he was a good economist	Хоч він був дуже молодим, він був хорошим економістом
The customer has to stop production if the supply is interrupted	Клієнт змушений зупинити виробництво, якщо перервано поставку

В кожному з цих речень. У звороті, опущений підмет, виражений особовим займенником і дієслово *to be*.

Перекладаються ці звороти так:

1. Підрядними обставинними реченнями

Though very young, he was a good economist	Хоч він був дуже молодим, він був хорошим економістом
--	---

2. Дієприслівником

While reading he made notes	Читаючи, він робив нотатки
-----------------------------	----------------------------

3. Віддієслівним іменником разом з прийменником *при* та ін.

Ice melts if (it is) heated	Лід тоне при нагріванні
-----------------------------	-------------------------

Таблиця 10

Звороти, еквівалентні обставинним підрядним реченням

$\left. \begin{array}{l} \text{when} \\ \text{while} \\ \text{where} \\ \text{though} \\ \text{if} \\ \text{unless} \\ \text{once} \end{array} \right\} +$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{Participle I} \\ \text{Participle II} \\ \text{Adjective} \\ \text{Noun} \end{array} \right.$	While (he was) reading he made notes
		Ice melts if (it is) heated
		Though (he was) very young, he was a good economist
		The pendulum shows the directions of gravitation when (it is) at rest

## VII. МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА (MODAL VERBS)

Основні модальні дієслова *can (could)*, *may (might)*, *must* (табл.11). Вони не називають дію, а тільки відношення до неї: можливість, ймовірність, необхідність здійснення дії. Сама дія виражається інфінітивом або перфектним інфінітивом смислового дієслова без *to*.

Модальні дієслова називають ще недостатніми (Defective) і мають такі особливості:

1. У них немає безособових форм (дієприкметника, герундія, інфінітива).
2. Дієслова *can (could)*, *may (might)* мають форми теперішнього і минулого часу, дієслова *must* – тільки форму теперішнього часу. Відсутні форми минулого і майбутнього часу утворюються за допомогою еквівалентних дієслів: *can – to be able (to)*, *may – to be allowed (to)*, *to be permitted (to)*, *must – to have (to)*, *to be (to)*.
3. Не змінюються за особами (у 3-ій особі немає закінчення *-s*)
4. Питальну і заперечну форми утворюють без допоміжного дієслова.

Модальне дієслово *can (could)* (могти, вміти) виражає:

1) Можливість, уміння.

She can do it	Вона може (вміє) це робити
---------------	----------------------------

2) Припущення з Perfect Infinitive у стверджувальному реченні перекладається із словом *можливо*. Perfect Infinitive завжди перекладається українською мовою дієсловом минулого часу.

She can have done it	Вона, можливо, це зробила
----------------------	---------------------------

3) Сумнів з Infinitive або Perfect Infinitive у питальних і заперечних реченнях перекладається словами *невже*, *не може бути*.

Can she do (have done) it?	Невже вона це зробить (зробила)?
She can't do (have done) it	Не може бути, що вона це робить (зробила)

Еквівалент модального дієслова can – to be able (to) (бути спроможним)

She will be able to do it	Вона зможе це зробити
---------------------------	-----------------------

Модальне дієслово may (might) (можна) виражає:

1. Прохання (в питальних реченнях), дозвіл (у стверджувальних).

May I come in?	Можна увійти?
You may take my pen	Ви можете взяти мою ручку

2. Припущення, можливість з Infinitive або Perfect Infinitive перекладається словами можливо, може бути.

She may do (have done) it	Вона, можливо, робить (зробила) це.
---------------------------	-------------------------------------

Еквіваленти дієслова may – to be allowed (to), to be permitted (to) – мати дозвіл.

He is permitted to go there	Йому можна туди піти
-----------------------------	----------------------

Модальне дієслово must (повинен) виражає:

1. Обов'язок, необхідність.

She must do it	Вона повинна це зробити
----------------	-------------------------

2. Припущення з Infinitive або Perfect Infinitive перекладається словами певно, напевне, ймовірно.

She must do (have done) it	Вона, напевно, це робить (зробила)
----------------------------	------------------------------------

Еквіваленти модального дієслова must, to have (to) – повинен (через обставини), to be (to) – повинен (через план).

She has to do it	Вона повинна це зробити. Їй доводиться це робити
She is to do it	Вона повинна це зробити. Їй доведеться це зробити

У ролі (функції) модальних дієслів можуть вживатися такі дієслова: shall (should) – повинен; will (would) – хотіти; need – необхідно, треба; ought (to) – слід, належить,

належало б, to be obliged (to) – бути вимушеним, бути змушеним.

Таблиця 11

**Модальні дієслова**

can may must	}	+ Infinitive (Perfect Infinitive)	
can could		1. могли, вміти 2. можливо (з Perf. Inf. у стверджувальному реченні) 3. невже (в питальному реченні), не може бути (у заперечному реченні)	She can do it She can have done it Can she do (have done) it? She can't do (have done) it
to be able (to)		Бути у змозі	She will be able to do it
may might		1. можна (прохання у питальному реченні) 2. можливо (дозвіл у стверджувальному реченні)	May I come in? You may take my pen She may do (have done) it
to be allowed (to) to be permitted (to)		одержати дозвіл	He was permitted to go there
must		1. повинен 2. напевне	She must do it She must do (have done) it
to have (to) to be (to)		Повинен через обставини, план	She has to do it She is to do it
shall (shoud) – повинен will (would) – хотіти need – необхідно, треба ought (to) – слід, належить to be obliged (to) – бути змушеним			

## VII. УМОВНИЙ СПОСІБ (THE SUBJUNCTIVE MOOD)

Умовний спосіб (табл.12) вживається для вираження дії передбачуваної, можливої або бажаної і має дві форми: синтетичну і аналітичну.

Аналітичні форми утворюються за допомогою дієслова *should* (1 ос. одн. і множ.) і дієслова *would* (2-а і 3-я ос. одн. і множ.) з інфінітивом без частки *to*, причому для вираження дії в теперішньому і майбутньому часі вживається *Indefinite Infinitive*, а для вираження дії в минулому – *Perfect Infinitive*.

I (we) should He (you, they) would	ask (do)
I (we) should He (you, they) would	Have asked (have done)

**Аналітичні форми** вживаються:

1. У простих реченнях, а також у головних (у складі складнопідрядного речення).

I should do this work (today, tomorrow)	Я зробив цю роботу (сьогодні, завтра)
I should do this work (today, tomorrow) if I had time	Я зробив би цю роботу (сьогодні, завтра), якби у мене був час
I should have done this work (yesterday) if I had had time	Я зробив би цю роботу (вчора), якби у мене був час

2. У трьох типах підрядних речень речень (з усіма особами *should*, яке може бути відсутнім):

а) підметових (після зворотів типу *it is necessary* – необхідно, *it is possible* – можливо, *it is desirable* – бажано тощо).

It necessary that he (should) do this work	Необхідно, щоб він зробив цю роботу
--	-------------------------------------

б) додаткових (після дієслів типу *to order* – наказувати, *to demand* - вимагати)

The chief demanded that we (should) do this work in time	Шеф наказав, щоб ми зробили цю роботу вчасно
--	--

в) мети (після сполучників so that (так щоб), lest (щоб не)).

She must hurry lest she (should) be late	Вона повинна поспішати, щоб не спізнитися
--	---

Синтетичні форми:

1. Present Subjunctive усіх дієслів в усіх особах збігається по формі з інфінітивом без частки to.

I (we)	
He (you, they)	ask (be, have, do)

Present Subjunctive вживається у трьох типа речень (підрядних підметових, додаткових, мети) для вираження дії у теперішньому і майбутньому часі.

It is necessary that he do this work
The chief demanded that we (should) do this work in time
She must hurry lest she (should) be late

2. Past Subjunctive усіх дієслів (крім to be) збігається за формою в усіх особах однини і множини з Past Simple дійсного способу. Past Subjunctive дієслова to be має форму were для всіх осіб.

I (we)	
He (you, they)	asked(were, had, did)

Форми Past Subjunctive вживаються:

а) в умовних підрядних реченнях для вираження дії у теперішньому часі;

I should do this work if I had time	Я зробив би цю роботу, якби у мене був час
-------------------------------------	--

б) у додаткових підрядних реченнях після дієслова to wish

I wish I were stronger	Я хотів би бути сильнішим
------------------------	---------------------------

3. Past Perfect Subjunctive усіх дієслів збігається за формою з Past Perfect дійсного способу.



I (we) He (you, they)	had asked (had been, had had, had done)
--------------------------	---

Ці форми також вживаються в умовних реченнях, але для вираження дії в минулому.

I should have done this work if I had time	Я зробив би цю роботу, якби у мене був час
--	--

Необхідно пам'ятати:

1. Умовні підрядні речення вводяться сполучниками if, unless, provided, providing (that), supposing, in case.

Такі підрядні речення можуть бути безсполучниковими, якщо до складу присудка входять дієслова had, were, could. У таких випадках наведені дієслова розташовуються перед підметом.

Had I time I should do this work	Якщо у мене був би час, я зробив би цю роботу
----------------------------------	---

2. В минулому способі можуть вживатися модальні дієслова might і could (Past Simple від may і can)

He spoke slowly so that we might understand him	Він говорив повільно, щоб ми могли його зрозуміти
If I had time I could do this work	Якби у мене був час, я зміг би зробити цю роботу

Усі форми умовного способу (і аналітичні, і синтетичні) перекладаються українськими дієсловами минулого часу із часткою *би*.

Таблиця 12

**Умовний спосіб**

Аналітичні форми			Синтетичні форми		
			Present Subjunctive		
I (we) should He (you, they) would		ask(do)	Теперішній, майбутній час	I (we)	ask (be, have, do)
				Past Subjunctive	
				I (we)	asked(were, had, did)
		Past Perfect Subjunctive			
I (we) should He (you, they) would	Have asked (have done)	Минулий час	I (we) He (you, they)	had asked (had been, had had, had done)	
Вживання					
1. У підрядних і головних реченнях			1. В умовних підрядних реченнях		
I should do this work (today, tomorrow) I should have done this work (yesterday)			if I had time if I had had time	if, unless, provided	
2. У 3-х типах підрядних речень			2. Після дієслова wish		
а) підметових (it is necessary, it is possible) It is necessary that he (should) do this work. б) додаткових (to order, to demand, to suggest) The chief demanded that we (should) do this work in time. в) Мети (so, that, lest) She must hurry lest she (should) be late.			I wish I were stronger		
Had I time I should do this work				had, were, could	
Переклад: дієслово у минулому часі + частка <i>би</i> (б)					

### 1. УМОВНІ РЕЧЕННЯ (CONDITIONAL SENTENCES)

Умовні речення (Табл.13) можна поділити на два типи:

- 1) речення, що виражають реальну умову (дійсний спосіб);
- 2) речення, що виражають нереальну умову (умовний спосіб).

1. Умовні речення, що виражають реальну умову, вказують, що дія відбувалася, відбувається або буде відбуватися у дійсності. Дієслово-присудок у таких реченнях стоїть у формі дійсного способу (Indicative Mood).

Необхідно пам'ятати, що для вираження майбутнього часу у підрядних умовних і часу вживаються дієслова у формі теперішнього часу.

Теперішній час	I <u>do</u> this work <u>if</u> I <u>have</u> time. Я <u>роблю</u> цю <u>роботу</u> , <u>якщо</u> у мене <u>є</u> час.
Майбутній час	I <u>shall</u> do this work <u>if</u> I <u>have</u> time. Я <u>зроблю</u> цю <u>роботу</u> , <u>якщо</u> у мене <u>буде</u> час.
Минулий час	I <u>did</u> this work <u>if</u> I <u>had</u> time. Я <u>робив</u> цю <u>роботу</u> , <u>якщо</u> у мене <u>був</u> час.

3. Умовні речення, що виражають нереальну умову, показують, що дія могла б відбутися у теперішньому, майбутньому або минулому часі. Дієслово-присудок у таких підрядних реченнях виражено формою умовного способу (Subjunctive Mood), причому в головних реченнях для вираження дії у теперішньому і майбутньому часі використовуються аналітичні форми умовного способу (should, would + Infinitive), у підрядних – синтетичні форми (Past Subjunctive).

I <u>should do</u> this work if I <u>had</u> time.	Я <u>зробив би</u> цю <u>роботу</u> , <u>якби</u> у мене <u>був</u> час.
--	--

Для вираження дії, яка відбулася у минулому, в головному реченні також використовуються аналітичні форми умовного способу, але інші (should, Would + Perfect

Infinitive), у підрядних – синтетичні форми (Past Perfect Subjunctive).

I <u>should have done</u> this work <u>if</u> I <u>had had</u> time.	Я <u>зробив би</u> цю роботу, якщо <u>б</u> у мене <u>був</u> час.
---	---

В умовних реченнях, що виражають нереальну умову, може використовуватися інверсія, тобто умовні підрядні речення, можуть присднуватися до головного речення без сполучників, якщо до складу присудка входять дієслівні форми had, were, could (табл.12).

<u>Had</u> I time I should do this work..	<u>Якби</u> у мене <u>був</u> час, я <u>зробив би</u> цю роботу.
---	--

Таблиця 13

### Умовні речення (Conditional Sentences)

	Дійсний спосіб	Умовний спосіб
Теперішній час	I do this work if I have time.	} I should do this work if I had time.
Майбутній час	I shall do this work if I have time.	
Минулий час	I did this work if I had time/	I should have done this work if I had had time/

## 2. Вживання дієслів *Should, Would*

Дієслова *should, would* вживаються:

1. Як допоміжні дієслова при узгодженні часів для вираження “майбутнього часу в минулому” (Future in the Past). *Should* вживається з 1-ою особою однини і множини, *would* – з іншими особами (табл.14). Перекладається на українську мову майбутнім часом.

I said I <u>should do</u> it.	Я сказав, що <u>зроблю</u> це.
He said he I <u>would do</u> it.	<u>Він</u> сказав, що <u>зробить</u> це

2. Як допоміжні дієслова для утворення аналітичних форм умовного способу *should* вживається з 1-ою особою однини і множини, але може також вживатися з усіма особами – у трьох типах підрядних речень (див.табл.12), *would* – з іншими особами. Перекладаються українською умовним способом (дієслово минулого часу з часткою *би* (*б*)).

I <u>should do</u> (have done) it.	Я <u>зробив би</u> це.
It is necessary <u>that</u> he ( <u>should</u> ) do this work.	Необхідно, <u>щоб</u> він <u>зробив</u> цю роботу.
He <u>would do</u> (have done) it.	Він <u>би зробив</u> це.

3. У ролі модальних дієслів, причому *sho*

4. *uld* вживається з усіма особами однини і множини.

Перекладається словами потрібно, необхідно, повинен.

I (he) <u>should do</u> it.	Я (він) повинен це зробити. Мені (йому) <u>необхідно було б</u> це зробити.
I (he) <u>should have done</u> it.	Я (він) <u>повинен був би</u> це зробити. Мені (йому) <u>потрібно було б</u> це зробити.

*Would* також вживається з усіма особами однини і множини, причому: а) з іменниками – істотами означає готовність, завзятість, бажання здійснити дію і перекладається з дієсловом *хотіти*.

I (he) <u>would</u> do it.	Я (він) (дуже) <u>хотів</u> це <u>зробити</u> .
----------------------------	---

б) з іменниками – неістотами означає, що предмет виконує дію внаслідок звички, або певних особливостей. (В цьому значенні would найчастіше вживається в технічних текстах). Українською мовою або не перекладається, або передається словом звичайно.

Paper <u>would burn</u> .	Папір (звичайно) горить.
---------------------------	--------------------------

4. Дієслово would вживається для вираження повторюваних дій у минулому і перекладається словами звичайно (бувало). (Дієслову would відповідає сполучення used to, яке також виражає повторювані дії у минулому і перекладається словом звичайно).

Last year we <u>would go</u> to the theatre.	У минулому році ми <u>звичайно ходили</u> в театр.
--	--

Табл.14

### Вживання дієслів

	should	would
1.	При узгодженні часів (Future in the Past)	
	I said I should do it. буду робити (зроблю)	He said he would do it буде робити (зробить)
2.	В умовному способі	
	I should do it have done зробив би	He would do it. have done зробив би
3.	У ролі модальних дієслів	
	I (he) should do it повинен (потрібно) зробити I (he) should have done it повинен був би (потрібно було б) зробити	а) I (he) would do it. (дуже) хотів зробити
4.	-	б) Paper would burn. (звичайно) горить
5.	-	Last year we would go to the theatre. звичайно ходили

## ІХ. БЕЗОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА

### 1. ДІЄПРИКМЕТНИК (THE PARTICIPLE)

Дієприслівник – неособова форма дієслова, що має ознаки прикметника і дієслова (табл.15). В англійській мові існують дієприкметник I (Present Participle), що має суфікс -ing , і дієприкметник II (Past Participle) – третя форма дієслова.

Форми дієприкметника I збігаються з формами герундія:

Active	Passive
Simple asking	Being asked
Perfect having asked	Having being asked

Форми simple (Active і Passive) виражають дію одночасну з дією присудка. Форми Perfect (Active і Passive) виражають дію, що передує дії, вираженої присудком.

Вживання. У реченні дієприкметники I і II вживаються у функціях:

1. Частини присудка і перекладаються дієсловом в особовій формі.

He is <u>reading</u> a book	Він читає книгу.
-----------------------------	------------------

2. Означення. Дієприкметник I активного стану перекладається дієприкметниковим зворотом, підрядним означальним реченням, або дієприкметниками на -учий, -ючий.

The <u>playing</u> boy is my son.	Хлопчик, що грає, мій син.
The boy <u>playing in the garden</u> is my son.	Хлопчик, що грає в саду, мій син.

Дієприкметники I і II у пасивному стані перекладаються на українську мову дієприкметниками на -ний, -тий, дієприкметниковим зворотом або підрядними означальними реченнями.

The results obtained were promising.	Одержані результати були обнадійливими.
--------------------------------------	---

3. Обставини перекладаються дієприслівниками із суфіксами -учи, -ючи, -вши дієприкметниковим зворотом або підрядним реченням обставини.

(while) reading he made notes.	Читаючи, він робив зазначки.
Having finished his experiments, he compared the results.	Закінчивши свої експерименти, він порівняв результати.

Звороти “Об’єктивний відмінок з дієприкметником” і “називний відмінок з дієприкметником” вживаються з дієсловами: to assume, to expect, to think – гадати, вважати, to consider - вважати, to see – дивитися, to hear – чути тощо.

Зворот “Об’єктивний відмінок з дієприкметником” (Accusative with Participle) утворюється сполученням іменника в загальному відмінку і дієприкметника (іноді із сполучником as). Вживається після зазначених дієслів. Перекладається підрядним реченням із сполучниками як, що.

We see <u>the boys playing</u> football.	Ми бачили, <u>як хлопці грають</u> у футбол.
They <u>thought the problem solved</u> .	Вони <u>вважали, що проблему вирішено</u> .
He <u>regards this method as affording</u> good results.	Він <u>вважає, що цей метод дає</u> хороші результати.

Зворот “Називний відмінок з дієприкметником” (Nominative with Participle) складається із іменника у загальному відмінку або особового займенника в називному відмінку і дієприкметника (іноді із сполучником as), якому передують одне із зазначених дієслів у пасивному стані. Перекладається підрядним реченням, яке вводиться неозначено-особовим зворотом (бачать... що..., вважають, що...).



<u>The boys</u> are seen <u>playing</u> football.	Бачать хлопці, що грають у футбол.
The <u>problem</u> was thought <u>solved</u> .	Вважали, що проблему вирішено.
<u>This method</u> is regarded as <u>affording</u> good results.	Вважають, <u>що цей метод дає хороші</u> результати.

Незалежний дієприкметниковий зворот (The Absolute Participle construction) складається із іменника у називному відмінку (перед якими може бути прийменник with) і дієприкметника. Цей зворот завжди відокремлюється комами незалежно від місця у реченні. Перекладається за допомогою підрядних обставинних речень, що починаються словами оскільки, якщо, коли і т.п., якщо стоїть на початку речення; в кінці – самостійними реченнями звичайно із сполучниками причому, а тощо.

<u>The weather</u> being fine we went for <u>a</u> walk.	<u>Оскільки погода була чудовою</u> , ми пішли на прогулянку.
<u>The work done</u> , they went home.	<u>Після того як роботу було завершено</u> , вони пішли додому.

Табл.15

## Дісприкетник

Дісприкетники						
Participle I (-ing) asking						
	Active	Passive		Означальна дія		
Simple	Asking	Being asked				
Perfect	Having asked	Having been asked				
Participle II (-ed) asked						
Вживання				Переклад		
1. Частина присудка	He is writing a paper			Особовою формою		
2. Означення	a)The playing boy is my son.			Дісприкетником (а, в)		
	б)The boy playing in the garden is my son.			Дісприкет. зворотом (б)		
	в)The results obtained were promising.			Підр.означ. реч. (а, б, в)		
3. Обставина	While reading he made notes			Дісприєлівником, дісприєсл.		
	Having finished his experiments he compared the results			зворотом. підр. обстав. реч.		
Звороти						
Об'єктний відмінок з дісприкетником		Називний відмінок з дісприкетником			Незалежний дісприкетниковий зворот	
дієсловом	Імен. (загальн. відм. м.) Займ. (об'єктн. відм.)	+(as) Past	Імен. (загальн. відм.) Займ. (гнуч. відм.)	Дієсл. + в пас. стані	+(as) Past	Імен. (загальн. відм.) Займ. (називн. відм.) +Part
Дієслова: to assume, to expect, to think, to consider, to see, to hear та ін.						
We see the boys playing foot ball. They thought the problem solved. He regards this method as affording good results		The boys are seen play ing football The problem was thought solved This method is regarded as affording good results			The weather being fine we went for a walk. The work done, they went home. We completed our experiment with data being published.	
Переклад						
Підрядне додатк. речення із сполучн. як, що		Підрядним реченням			Підр. реченням із словами оскільки, якщо, коли (на початку речення); Окремими реченнями із словами причому, і, а (в кінці речення)	

## 2. ГЕРУНДІЙ (THE GERUND)

Герундій – безособова форма дієслова, що виражає процес дії та має ознаки як іменника, так і дієслова (табл.16). Характерною ознакою герундія є прийменник, присвійний займенник або іменник у присвійному або загальному відмінку, що стоять перед ним.

Форми герундія співпадають з формами дієприкметника І (форми, відповідної до дієприкметника ІІ, герундій не має).

<i>Active</i>	<i>Passive</i>
Simple asking	Being asking
Perfect having asked	Having been asked

Форми герундія Simple (Active і Passive) означають дію присудка. Форми Perfect (Active і Passive) означають дію, що передуює дії присудка.

Вживання. В реченні герундій має такі функції:

1. Підмета і перекладається або віддієслівним іменником, або інфінітивним.

<u>Walking</u> is useful.	<u>Ходьба</u> пішки корисна. <u>Ходити</u> пішки корисно.
---------------------------	--

2. Частини присудка і перекладається або інфінітивом, або іменником.

Our aim is <u>mastering</u> English.	Наша мета – <u>оволодіти</u> ( <u>оволодіння</u> ) англійською мовою.
--------------------------------------	---

3. Додатка і перекладається інфінітивом або іменником.

She likes <u>singing</u> .	Вона любить <u>співати</u> (співи).
----------------------------	-------------------------------------

4. Означення – лівого і правого (праве – завжди з прийменником). Перекладається або іменником, або прикметником, або інфінітивом.

Its <u>boiling</u> point is very low (point of boiling).	Його точка <u>кипіння</u> дуже низька.
His <u>working</u> place is always in order (place for work).	Його <u>робоче</u> кипіння завжди в порядку.
There are many ways <u>of</u> solving this problem.	Існує багато способів <u>розв'язку</u> цієї задачі.

5. Обставини (завжди з прийменником) і перекладається дієприслівником, інфінітивом або іменником.

He left the room without saying good – bye.	Він <u>вийшов</u> з кімнати <u>не попрощавшись</u> .
She went there <u>for</u> studing security market.	Вона поїхала туди (для того, <u>щоб</u> ) вивчати ринок. Вона поїхала туди <u>для вивчення</u> ринку цінних паперів.

Звороти з герундієм (Gerund Constructions) складаються із іменників у загальному або присвійному відмінку або присвійного займенника (перед яким може стояти прийменник) і будь-якої форми герундія. Перекладаються підрядними реченнями, що приєднуються займенником то у відповідному відмінку і сполучником що або щоб (те, що; того щоб і т.п.).

He insisted <u>on</u> their (the students`) doing it.	Він наполягав <u>на</u> тому, <u>щоб</u> вони (студенти) зробили це.
His (my friend`s taking part in this work helped me greatly.	<u>Те, що</u> він (мій друг) взяв участь у роботі, дуже допомогло мені.
They objected <u>to</u> the books <u>being</u> sent immediately.	Вони заперечували <u>проти</u> того, <u>щоб</u> книги були <u>відіслані</u> негайно.

Табл. 16

Герундій

	Active	Passive	
Simple	Asking	Being asked	Одночасна
Perfect	Having asked	Having been asked	дія попередня
Participle II (-ed) asked			
Вживання			
1. підмет		Walking is useful	Іменник, інфінітив
2. частина присудка		Our aim is mastering English	Інфінітив, іменник
3. додаток		She likes singing	Іменник, інфінітив
4. означення		Its boiling point is very low (point of boiling) His working place is always in order (place for work) There are many ways of solving this problem	Іменник, Прикметник Іменник, інфінітив
5. обставини		He left the room without saying good – bye She went there for studying security market	Дієприслівник Інфінітив, іменник
Звороти з герундієм			
Прийм +	імен. (присл. відм.) присв. займ.	+ Gerund	He insisted on the students' (their) doing it My friend's taking part in the work helped me greatly.
Прийм. +	імен. (заг. відм.)	+ Gerund	They objected to the books being sent immediately.
Переклад: підрядні речення із сполучниками: те, що; того щоб і т.п.			

### 3. INFINITIVE (THE INFINITIVE)

Інфінітив – неозначна форма дієслова (табл.17). Це початкова форма, яка означає дію, не називаючи особи, числа, часу. Ознакою інфінітива є частка to: Інфінітив має такі форми:

<i>Active</i>		<i>Passive</i>
Simple	to ask	to be asked
Progressive	to be asking	-
Perfect	to have been	to have been asked
Perfect Progressive	to have been asking	-

Форми інфінітиві Simple і Progressive означають дію, означну з дією присудка, причому форма Progressive показує тривалу дію; Perfect і Perfect Progressive також вказують на тривалу дію.

Вживання. У реченні інфінітив може мати такі функції:

1. Підмета і перекладається інфінітивом або віддієсловним іменником.

<u>To walk</u> is useful.	<u>Ходити</u> пішки корисно. <u>Ходьба</u> пішки корисна.
---------------------------	--

2. Частини присудка і перекладається інфінітивом або іменником:

Our aim is <u>to master</u> English.	Наша мета – оволодіти (оволодіння) англійською.
--------------------------------------	---

3. Додатка і перекладається інфінітивом:

She likes <u>to sing</u> .	Вона любить <u>співати</u> .
----------------------------	------------------------------

4. Означення (правого) і перекладається інфінітивом, рідше іменником або прикметником, або підрядним означальним реченням із словами буде, повинно, необхідно.

The desire <u>to find</u> the solution was very strong..	Бажання <u>знайти</u> рішення було дуже сильним.
It will be done in the years <u>to come</u> .	Це <u>буде зроблено</u> в найближчі роки.
He was the first <u>to prove</u> it.	Він був першим, <u>хто довів</u> це.
The method <u>to be used</u> is not new.	Метод, <u>що буде (повинен) використовуватися</u> , не новий.

5. Обставини і перекладається інфінітивом, іменником або дієприслівником:

She went there <u>to study</u> security market.	Вона поїхала туди вивчати (для вивчення) ринок цінних паперів.
---	--

Звороти. Зворот “об’єктний відмінок з інфінітивом (Accusative with the Infinitive) складається із іменника у загальному відмінку або особового займенника в об’єктивному відмінку та інфінітива. Цей зворот залежно від дієслів, після яких він вживається, може поділятися на три типи:

а) з дієсловом to assume, to expect, to feel, to think та ін. Перекладається підрядним додатковим реченням:

He considers it (the problem) <u>to be complicated</u> .	Він <u>вважає, що вона (задача) важка</u> .
--	---

б) з дієсловами to see, to hear, to feel, to watch, to make, to let. Перекладається підрядним додатковим реченням. Інфінітив без частки to.

We <u>see them (the boys)</u> play football.	Ми бачимо, <u>що вони (хлопці) грають у футбол</u> .
--	--

в) Перекладається to allow, to permit, enable, to cause, to make, to let. Перекладається простим реченням.

The pressure <u>causes the ice to melt.</u>	Тиск <u>примушує</u> лід танути.
It enabled <u>the particles to be observed.</u>	Це дало <u>можливість спостерігати</u> частки.

Зворот “Називний відмінок з інфінітивом” (Nominative with the Infinitive) складається із іменника у загальному відмінку або особового займенника у називному відмінку та інфінітива, причому перед інфінітивом можуть бути:

а) дієслово в пасивному стані:

It (the problem) is considered to be complicated.	<u>Вважають, що вона (задача) важка).</u>
---	---

б) дієслово активного стану:

<u>The data proved to be wrong.</u>	<u>Виявилось, що дані невірні.</u>
-------------------------------------	------------------------------------

в) сполучення дієслова to be з прикметником:

<u>This is likely to be the case.</u>	<u>Це, ймовірно, має місце.</u>
---------------------------------------	---------------------------------

Зворот “Називний відмінок з інфінітивом” перекладається складнопідрядним реченням, як правило, з підрядним додатковим (а, б), а також простим реченням із вставними словами як відомо, як видно тощо (а, б, в):



Інфінітив						Табл.17
	Active	Passive				
Simple Progressive Perfect Perfect Progressive	To ask	To be asked	<div>↙</div>	одночасна	Переклад	
	To be asking	-		тривала		
	To have asked	To have been asked		попередня		
	To have been asking	-		тривала		
Вживання						
1. підмет	To walk is useful			Інф., іменник		
2. част.присадка	Our aim is to master English			Інф., іменник		
3. додаток	She likes to sing			Інф.		
4. означення	The desire to find the solution was very strong			Інф., іменник		
	It will be done in the years to come			прикметник		
	He was the first to prove it			Підрядне означальне реч.		
	The method to be used is not new			Підр. означ. речення із словами буде повинен		
5. обставина	She went there to study security market			Інф., іменник,		
	Hydrogen reacts with oxygen to form water			дієприслівник		

Звороти					
Об'єктний відм. з інфінітивом		Наз. відм. з інфінітивом			Зворот "for+імен.+інф."
а)	Імен. (заг.відм.)	Імен. (заг.відм.)	а)дієсл.(пас.ста н)	Імен.(заг.відм.)	
б) дієслово	+ Inf	б)активн.стан	+Inf	For+	+Inf
в)	Займ. (об'єктн.відм.)	Займ. (наз. відм.)	в)be+прикм.		Займ.(об'єктн. відм
а) дієслова: to assume, to expect, to think, to consider, to be certain та ін.					
б) to see, to hear, to feel, to watch, to let, to make(інфін. Без to)		Б) to seem, to appear, to happen, to prove, to turn out		He spoke loudly for the (them) people to hear him	
В) to allow, to permit, (it) to enable, to cause		В)to be (un) likely, to be sure, to be certain та ін.		It is necessary for us to do this work in time	
А) He considers the (them) problem to be complicated		А)The (it) problem is considered to be complicated. The boys are seen to play football.		It is necessary for us to do this	
Б) We see the boys to play football.		Б) The data proved to be wrong.			
В) The pressure causes the ice to melt. It enabled the particles to be observed.		В)This is likely to be the cose			
Переклад					
1) підр.додатк.речення		1) підрядним реч. (а, б)		1) підрядн. обстав.реч.	
2) простим реч.		2) простим реч. (а, б)		2) простим реч.	

## Х. ЗАМІННИКИ ІМЕННИКІВ І ДІЄСЛІВ

В англійській мові існують слова-замінники, які вживаються для того, щоб не було повторення раніше згадуваних іменників або дієслів (табл.18).

Замінниками іменників служать займенники, *ones* – для множини, *that (of)* – однаина, *those (of)* – множини. Перекладаються іменником, замість якого вони вживаються, або зовсім не перекладаються:

<u>The result of the experiment</u> is much better than of the previous one.	<u>Результат цього експерименту</u> значно кращий, ніж результат попереднього (експериментів).
The <u>result of the experiments</u> are much better than <u>those of the previous ones</u> .	<u>Результати цих експериментів</u> значно кращі, ніж <u>результат</u> попереднього (експериментів).

Замінником дієслів служать дієслова *to do (did)*, *to be*, *to have*. Перекладаються тим же дієсловом, яке вони замінюють, або зовсім не перекладаються.

<u>Do (did)</u> you work ?	Yes, I <u>do (did)</u> .
----------------------------	--------------------------

He works (worked) as well as his friend does (did). Він працює (працював) так же добре, як працює (працював) його друг.

Табл.18

### Замінники іменників і дієслів

Замінники іменників		
one (s) that (of) those (of)	Перекладаються іменником	The result of the experiment is much better than that of the previous one. The result of the experiments are much better than those of the previous ones.
Замінники дієслів		
to do (did)	Перекладаються дієсловом	Do (did) you work ? Yes, I do (did). He works (worked) as well as his friend (did).

## XI. ЕМФАТИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ (EMPHATIC CONSTRUCTIONS)

Емфатичні (підсилювальні) конструкції служать для виділення якого-небудь члена речення, щоб підкреслити його значення (табл.19).

1. а) Підсилювальна конструкція *It is (was)... that (which, who, whom)*, що стоїть між цими словами. При перекладі звичайно використовуються слова саме, як от, а саме, якраз тощо.

<u>It is the data that (which) are reliable.</u>	<u>Саме ці дання є надійними.</u>
<u>It was in the street that I met him yesterday.</u>	<u>Якраз на вулиці я його зустрів учора.</u>

б) Підсилювальна конструкція *It was not until (till)... that*, що використовується для підсилення (виділення) обставини часу, на українську мову не перекладається. При перекладі використовуються слова тільки в, тільки після, тільки тоді, коли.

<u>It was not until the 1950`s that the theory was developed.</u>	<u>Тільки в 50-х роках розробили цю теорію.</u>
---	---

2. Для виділення присудка існує допоміжне дієслово *to do (did)*, яке вживається з інфінітивом смислового дієслова без частки *to*. Підсилення присудка в українській мові досягається за допомогою слів справді, дійсно, фактично та ін.

<u>He does (did) speak English fluently.</u>	<u>Він справді вільно говорить (говорив) по-англійськи.</u>
--	---

*Таблиця 19*

**Емфатичні конструкції**

It is (was)... that (which) (who) (whom)	саме, якраз та ін.	It is the data that (which) are reliable. It was I who I met him in the street. It was he whom I met in the street yesterday. It was in the street that I met him yesterday. It was yesterday that I met him in the street.
It was not until (till)... that	тільки в, тільки після, тільки тоді, коли	It was not until the 1950`s that the theory was developed.
to do (did) + Inf.	дійсно, справді, фактично та ін.	He does (did) speak English fluently.

## XII. ДЕЯКІ ІНШІ ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ

I. Звороти з прикметниками і прислівниками у вищому ступені the (more)... the (more) (better) (табл.20). Ці звороти перекладаються словами чим... тим з відповідними прикметниками або прислівниками у вищому ступені.

The <u>more</u> we study <u>the more</u> we know.	Чим <u>більше</u> ми вчимо, <u>тим</u> <u>більше</u> знаємо.
The <u>quicker</u> the <u>better</u> .	<u>Чим</u> <u>скоріше</u> , <u>тим</u> <u>краще</u> .

II. Дві функції дієслова to be + Infinitive. Дієслово to be з інфінітивом вживається у значенні:

1. Модального дієслова, що означає повинність. Перекладається словами повинен, потрібно, необхідно.

He is to do this work..	Він <u>повинен</u> <u>зробити</u> цю роботу.
-------------------------	--

Дієслово to be + Infinitive Passive дієслів to see, to find тощо перекладається словом можна.

The plant is to be found everywhere.	Цю рослину всюди <u>можна</u> <u>знайти</u> .
--------------------------------------	---

2. Дієслова-зв'язки і перекладається словами полягати в тому, щоб; бути в тому, щоб.

His work <u>is to make</u> experiments.	Його робота <u>в тому, щоб</u> здійснювати експерименти.
---	--

III. Дієслово to fail з інфінітивом еквівалентне запереченню do not і перекладається українською мовою заперечною часткою не з дієсловом (не зробити чого-небудь).

He <u>failed to do</u> it.	Він цього <u>не зробив</u> .
----------------------------	------------------------------

*Таблиця 20*

**Деякі інші граматичні труднощі**

Звороти з прикметниками і прислівниками у вищому ступені		
the (more)	чим (більше)	The more we study the more we know.
the (more)	тим більше	The quicker the better.
Дві функції дієслова to be + Infinitive		
to be + Inf.	1.повинен 2.бути; полягати в тому, щоб	He is to do this work. His work is to make experiments
Дієслово to fail + Infinitive		
to fail + Inf.	не зробити (чого-небудь)	He failed to do it. He didn't do it.

**ЛИТЕРАТУРА**

1. Шанаева Н.В. Основные грамматические трудности в английском языке. (метод. Пособие) – Новосибирск: Наука, 1989.

АВТОР – ГРАФКИНА В.В.

## ДЕЛОВАЯ ПЕРЕПИСКА

### І. ОБЩИЕ ЗАМЕТКИ О ДЕЛОВОЙ КОРРЕСПОНДЕНЦИИ

В течение последних нескольких лет наблюдается определенное отклонение от очень формального, многоречивого английского, который встречался в деловой корреспонденции. Теперь вы вряд ли встретите фразы, подобные такой: "We beg to acknowledge receipt of your letter of 11<sup>th</sup> instant" (Мы позволим себе подтвердить получение вашего письма 11 числа текущего месяца). Современная тенденция - быть более прямым и открытым: "Thank you for your letter of 11 Marsh".

Многие определенные условности написания писем так же послаблены и поэтому можно встретить много вариантов расположения и форм выражения. Пишущие часто используют неформальные выражения и формы письма (например, сокращения), в то время, как раньше этого следовало избегать. Но использовать неформальный язык нужно очень аккуратно, т.к. неуместно употребленные неформальные формы могут вызвать обиду.

Тем не менее, некоторые условия письма строго соблюдаются. Например, оформление письма. Немногие захотят сотрудничать с компанией, которая посылает плохо напечатанные, плохо составленные или плохо расположенные письма.

Иногда даже незначительные детали могут раздражать читателя письма и произвести отрицательное впечатление! (Известен случай, когда один бизнесмен отклонил предложение потому, что письмо завершалось словами "Your faithfully" вместо "Your sincerely").



**ФАКСИМИЛЕ (ФАКС)**

В наши дни во всем мире использование факса почти полностью заменило телекс. Это привело к еще большей неформальности и краткости деловой корреспонденции. Но в основном факсы идентичны нормальным деловым письмам и следуют обычным условностям расположения письма, уровня формальности и стиля.

Часто, посылая факс, компания высылает оригинал (top сору) почтой. Частично из-за того, что факс полученный на более старой машине, через шесть месяцев начинает выцветать и требуется более долговременный экземпляр письма. И к тому же факс - это копия и не может являться документом, подтверждающим соглашение или контракт.

Хотя факс широко распространен, его использование требует больших затрат, чем обычная почта. Поэтому, стараясь снижать расходы, компании продолжают пользоваться обычной почтой, если сообщение не срочное или занимает несколько страниц. Компания, например, может получить запрос об информации факсом, но послать ответ, вложив каталоги, обычной почтой.

## II. РАСПОЛОЖЕНИЕ ДЕЛОВОГО ПИСЬМА

Есть много способов расположения делового письма. Приведенный ниже образец письма является примером современного способа, так называемого "блочного" стиля (block style).

1	<b>RELIANCE HOLDINGS FINANCE GROUP</b> <b>88 Martins Lane London EC2 6BH</b> <b>Telephone 01-588 3782</b> <b>Fax 407-240 5454</b>	
2	Messrs Watson & Bruce Hardware Dealers 14 Castle Road Edinburgh	3 Your ref: LE/N Our ref: HCD/RP
5	<u>Attention: Mr.P.James</u>	4 14 November 1996
6	Dear Sirs	
7	<u>Up-to-date list of addresses</u>	
8	Thank you for your letter of 11 <sup>th</sup> November, asking for up-to-date list of addresses our branches.	
	We have pleasure in enclosing this brochure, showing the location of all our branches and agencies at home and abroad.	
9	Yours faithfully	
10	S.S. Carson Group Organization RELIANCE HOLDINGS	
11	Enc.	

1. Печатный заголовок письма. Включает в себя название организации, адрес, номер телефона отправителя, телекс, факс и т.д.
2. Внутренний адрес. Адрес получателя письма пишется вверху слева. Современная тенденция - уменьшение количества пунктуации в переписке. Запятые в адресе отсутствуют.
3. Ссылка. Указываются инициалы или номер, или же то и другое. Если известна, сначала печатается ссылка адресата.
4. Дата. Не пишется цифрами. Название месяца с заглавной буквы. Может использоваться аббревиатура для следующих месяцев: Jan., Feb., Aug., Sept., Oct., Nov., Dec. Не следует писать <sup>th</sup>, <sup>rd</sup>, <sup>nd</sup>, <sup>st</sup> после числа.
5. Обращение внимания. Может быть опущено.
6. Обращение. Начинается с большой буквы, запятая не ставится.
7. Заголовок. Так же может быть опущен.
8. Текст письма. Первый абзац начинается у линии поля. Между абзацами оставляется интервал.
9. Заключительная формула вежливости. Начинается с большой буквы у линии поля, запятой не отделяется.
10. Подпись. Под подписью печатается фамилия и должность подписывающего.
11. Приложение. (Если оно есть).

Вы встретите так же и другие способы расположения делового письма, но блочный стиль наиболее приемлем, так как принят повсюду.

**ВСТУПИТЕЛЬНОЕ ОБРАЩЕНИЕ И ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНАЯ ЧАСТЬ ПИСЬМА**

Каждое письмо включает в себя приветствие и заключительную часть. Используемые заключительные формулы вежливости должны соответствовать вступительному обращению.

**Формы обращения:**

Dear Sir or Madam Dear Sirs/Mesdames	- обращение к компании
Dear Sir	- к мужчине, если вы не знаете его имя
Dear Madam	- к женщине, если вы не знаете ее имя
Dear Mr Smith	- к мужчине
Dear Ms Smith	- к замужней или незамужней женщине
Dear Mrs Smith	- к замужней женщине
Dear Miss Smith	- к незамужней женщине
Dear John	- к другу или к тому, кого хорошо знаете

Нельзя писать "Dear Mr John" или "Dear Mr John Smith".

**Заключительные формулы:**

Dear Sir or Madam	Your faithfully
Dear Mr/ Mrs/ Miss Smith	Your sincerely
Dear John	Best wishes

Есть некоторая разница в написании даты, внутреннего адреса, приветствия и заключительной формулы в письмах американского и британского стилей. Данные ниже примеры показывают широко используемые способы написания даты, адреса, приветствия и заключительной формулы.

**a) Salutation (Приветствие)**

	<i>British</i> (Британский стиль)	<i>American</i> (Американский стиль)
Formal or Routine	Dear Sir, Dear Sirs, Dear Madam, Mesdames,	Dear Sir: Gentlemen: Dear Mr. Brown: Dear Miss Smith: Dear Mrs. Brown:
Informal	Dear Mr. Brown, Dear Miss Smith,	Dear Mr. Brown: Dear Miss Roberts:
Personal	Dear Mr. Brown, My dear Brown, Dear Jim,	Dear Mr. Brown, My dear Mr. Brown, Dear George,

**b) Complimentary Close (Заключительное приветствие)**

	<i>British</i>	<i>American</i>
Formal or Routine	Yours faithfully,	Very truly yours, Sincerely your, Yours very truly,
Informal	Yours sincerely, Yours truly,	Sincerely yours, Cordially yours,
Personal	Yours sincerely, Sincerely, With best wishes, Yours,	Sincerely yours, With kind regards, With best regards, Sincerely, Yours,

<i>British style</i> (Британский стиль)	<i>American style</i> (Американский стиль)
<p style="text-align: center;"><b>Дата</b> <b>Date</b></p> <p>12<sup>th</sup> November, 19____</p> <p>12 November 19____</p> <p>12 Nov. 19____</p>	
<p style="text-align: center;"><b>Внутренний адрес</b> <b>Inside address (company)</b></p> <p>Messrs Black &amp; Sons, 159Knightsbridge, London SWL 87C</p> <p>The International Trading Company 24 Churchill Avenue Maidstone, Kent ZH8 92B</p>	
	<p>November 12, 19____</p> <p>International Trading Company Sabas Building 507 A. Flores Street Manila Philippines</p> <p>The American Magazine 119 Sixth Avenue New York, NY 11011</p>

<b><i>British style</i></b> <b><i>(Британский стиль)</i></b>	<b><i>American style</i></b> <b><i>(Американский стиль)</i></b>
<b>Addressing an individual on company business</b>	
The Manager The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Main Office Kuala Lumpur Malaysia	Mr. C.C.Pan Far East Jewellery Co. 68 Queen's Road, East Hong Kong
Dear Sir,	Dear Sir:
Messrs Mahmoud & Son 329 Coast Road Karachi, Pakistan	The Standard Oil Company Midland Building Cleveland. Ohio 44115
For the attention of Mr. R. Singh	<u>Attention: Mr. E.G. Glass, Jr.</u>
Dear Sirs,	Gentlemen:
<b>Addressing an individual on private business</b>	
T.Hardy.'Esq., c/o Waltons Ltd., 230 Snow Street, Birmingham, England	Mr. C. Manzi Credito Milano Via Cavour 86 Milan Italy
Dear Tom,	Dear Mr. Manzi,
Miss Clair Waterson c/o Miller & Sons Pty. Ltd. Box 309 Sidney NSW2000 Australia	Continental Supply Company 312 Surawongse Bangkok Thailand
	<u>Attention: Mr. P. Wilson, Jr.</u>
Dear Miss Waterson,	Dear Peter,

Для компьютерного пользования международная организация стандартов рекомендует писать дату цифрами: сначала год, затем месяц и дата.

Например, 1996-08-04 или 1996 08 04



**РАСПОЛОЖЕНИЕ ПИСЬМА . АМЕРИКАНСКИЙ СТИЛЬ**



**TOWER  
STATE  
BANK**

P.O. Box 2369  
1314 North 38th Street  
Kansas City, Kansas 66110  
1-3100  
January 31, 19\_\_

Mr. George M. Cooper  
2954 Wyandotte Lane  
Greensleaves, Wyoming 90786

Dear Mr. Cooper:

Welcome to Tower State Bank Land!

We are pleased to learn that you have moved into the area served by Wyandotte County's newest bank. We cordially invite you to do your banking business here.

Checking and savings accounts, loans for all purposes, and complete banking services are available to you at our convenient location.

Our drive-in banking windows are open Monday through Thursday until 5:30 p.m., Friday 6:30 p.m., and Saturday from 9:30 a.m. to 12:30 p.m. Lobby hours are 9:30 a.m. to 2:00 p.m. Monday through Friday, and 3:30 p.m. to 6:30 p.m. Friday.

Plan to come in for 'eager to please' bank service.

Yours very truly,

Arthur J. Green  
President

AJG:bt

## III. ФОРМА ЛИЧНОГО ПИСЬМА

49 Northwick Avenue,  
Kenton, Middlesex  
14th February, 19\_\_

Dear Josef,

I was so sorry to have missed you when you came to London last week. I heard from my sister that you had called, but as I had joined Frank on a business trip to Amsterdam, we were out of town while you were here.

However, you will be over again in June, I hear, and we are sure to be at home then. So we look forward to seeing you next time. And don't forget-we have a spare room, and would be delighted if you made use of it.

With best wishes,

Yours sincerely,



Harry Roston

Gulf Services Inc.  
P.O. Box 388  
Jeddah  
Saudi Arabia

Как видно из образца личного письма, адрес пишущего не включает в себя имя, которое указано подписью. Внутренний адрес может быть написан в левом нижнем углу письма.

#### **IV. АДРЕС НА КОНВЕРТЕ**

Несколько простых правил о том, как лучше расположить адрес на конверте.

1. Пишите в отдельной строке название компании, почтовый ящик или имя, номер дома и улицу, город, страну, штат, почтовый код.
2. Номер предшествует названию улицы. Слова Street, Square, Avenue пишутся с заглавной буквы.
3. Запятые ставятся в конце каждой строки или только между названием города и графства или штата.
4. Код Британии (post code) пишется под адресом. Американский (zip code) пишется на той же строке, что и город, и штат.
5. Почтовый код должен быть всегда последним пунктом информации и написан заглавными буквами.
6. Располагайте код на отдельной строке в конце адреса.
7. Точки не ставятся между знаками или в конце почтового кода.
8. Всегда оставляйте интервал между частями почтового кода.
9. Никогда не подчеркивайте код.
10. Обратный адрес лучше указать на обратной стороне конверта, а не в нижнем углу лицевой стороны.

Послания "For the attention of ..." и другие должны быть указаны над адресом, а не под ним.

**British style**

Messrs Black & Sons  
P.O. Box 135  
Liverpool  
AB3 DE 4

Registered

C.V. Tapatex  
Jl Tiang Bendera 4  
Jakarta  
Indonesia

**American style**

AIR MAIL  
  
Faster Services Inc.  
82 West 10th Street  
San Francisco, Calif. 27044  
USA

## **V. ДЕЛОВЫЕ ПИСЬМА ПО РАЗЛИЧНЫМ НАПРАВЛЕНИЯМ.**

### **ЗАПРОС**

Письмо-запрос посылается тогда, когда бизнесмену нужна информация, особенно о:

- поставке товаров;
- брошюрах и каталогах;
- котировке или ценах;
- образцах;
- условиях и скидках;
- сроках доставки;
- страховке.

Если заказчик начинает переписку впервые, то полезно было бы сообщить им о своем собственном бизнесе, виде товара, который ему нужен и для каких целей. Если же заказчик давнишний, запрос может быть очень простым. Часто телефонного звонка или открытки достаточно.

IMPORT INQUIRY (ЗАПРОС ИМПОРТА)

A Chicago businessman writes to an English manufacturer.  
(Чикагский бизнесмен пишет английскому производителю)

 **MATTHEWS & WILSON**  
**Ladies' Clothing**  
**21 Michigan Avenue**  
**Chicago, Ill. 60602**

Messrs Grant & Clarkson  
148 Mortimer Street  
London W1C 37D  
England

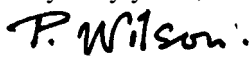
October 21, 19\_\_

Gentlemen:

We saw your women's dresses and suits at the London Fashion Show held in New York on October 17. The lines you showed for teenagers, the 'Swinger' dresses and trouser suits, would be most suitable for our market.

Would you kindly send us your quotation for spring and summer clothing that you could supply to us by the end of January next. We would require 2,000 dresses and suits in each of the sizes 10-14, and 500 in sizes 8 and 16. Please quote c.i.f. Chicago prices. Payment is normally made by letter of credit.

Thank you for an early reply.

Very truly yours,  
  
P. Wilson, Jr.  
Buyer



PERSONAL INQUIRY (ЛИЧНЫЙ ЗАПРОС)

A housewife writes to the owner of a hardware store.  
(Домохозяйка пишет владельцу магазина)

13 Garston Road  
Bournemouth, Hants.  
2nd April, 19\_\_

Mr. S. Hampshire  
Hampshire's Hardware Store  
312 High Street  
Bournemouth, Hants.

Dear Mr. Hampshire,

When I was in your shop this morning I looked in vain for a STIRTIP electric mixer, similar to the one I bought from you two years ago. I am so delighted with my own mixer that I would have liked to buy another one for my niece who is getting married soon. However, your assistant told me that you do not stock this make any more.

Would you please inquire if the STIRTIP mixer is still obtainable from the manufacturers. I should be obliged to you for your assistance in this matter.

Yours sincerely,



(Mrs.) H. Marks





НЕКОТОРЫЕ ПИСЬМЕННЫЕ ШТАМПЫ. ФРАЗЫ. ЗАПРОСЫ

We are retailers/ importers/ wholesalers in the ... trade, and would like to get in touch with suppliers/ manufacturers of ...	Мы, розничные торговцы/ импортеры/ оптовики ... хотели бы связаться с поставщиками/ производителями ...
We have heard of you products	Мы слышали о вашей продукции
Please send us prices and samples of ...	Пожалуйста, пришлите нам информацию о ценах и образцы ...
Would you please let us have a firm offer for .../ your current catalogue showing ...	Пришлите нам, пожалуйста, предложение фирмы на .../ ваш последний каталог, показывающий ...
We read your advertisement, ...	Мы прочли вашу рекламу, ...
we are interested in buying ...	мы заинтересованы в покупке ...
and would like to have further details ...	и хотели бы узнать дальнейшие детали ...
and would like to introduce these goods.	хотели бы представить эти товары.
Would you kindly quote your best prices and terms of payment for ...	Пожалуйста, назначьте оптимальные цены и условия оплаты за ...
What qualities are you able to supply from stock.	Какие сорта вы можете предложить из ассортимента.
We are in the market for ...	Мы реализуем ...
We are interested in importing ...	Мы заинтересованы в импорте ...

If your prices are competitive/ If the quality of the goods comes up to our expectations/ If the samples meet with our customers approval we can probably let you have regular orders.	Если ваши цены конкурентоспособны/ Если качество товара оправдает наши ожидания/ Если образцы будут одобрены нашими заказчиками, мы вероятно сможем стать вашими постоянными заказчиками.
There is a promising market here for good quality office machines, and we may be able to place large order with you.	Здесь есть многообещающий рынок офисной техники хорошего качества, и мы могли бы сделать у вас заказ.
We look forward to receiving your quotation/ prices/ reply by return/ as soon as possible.	Ожидаем получить от вас котировку/ цены/ ответ обратной почтой/ как можно быстрее.
Thank you in advance for any information you can give us.	Заранее благодарны за любую информацию, которую можете сообщить нам.
An early answer would be appreciated.	Были бы признательны за быстрый ответ.
We normally effect payment by letter of credit.	Мы обычно оформляем оплату аккредитивом.
Payment will be made by cheque/ bank transfer.	Оплата будет проведена чеком/ банковским переводом.
Please send us a pro-forma invoice for customs purposes.	Пожалуйста, пришлите нам предварительную фактуру для заказчиков.

**ПИСЬМО-ПРЕДЛОЖЕНИЕ (ОФЕРТА)**

Обычно, это ответ на письмо-запрос. Но иногда посылается и без предварительного запроса, если поставщик желает привлечь новых заказчиков.

Отвечая на запрос, поставщик обычно прилагает прейскуранты, каталоги или условия договора.

Твердое предложение предусматривает особые условия, например, конечный срок получения заказа, систему скидок в зависимости от количества товара и других условий.

**EXPORT QUOTATION: FIRM OFFER. (ПРЕДЛОЖЕНИЕ ИМПОРТА:  
ТВЕРДОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ)**



**GRANT & CLARKSON**  
**148 Mortimer Street**  
**London W1C 37D**

Messrs Matthews & Wilson  
421 Michigan Avenue  
Chicago, Ill. 60602

Attention: Mr. P. Wilson, Jr.

30th October, 19\_\_

Dear Sirs,

We are pleased to make you an offer regarding our 'Swinger' dresses and trouser suits in the sizes you require. Nearly all the models you saw at our fashion show are obtainable, except trouser suits in pink, of which the smaller sizes have been sold out. This line is being manufactured continuously, but will only be available again in February, so could be delivered to you in March.

All other models can be supplied by the middle of January 19\_\_, subject to our receiving your firm order by 15th November. Our c.i.f. prices are understood to be for sea/land transport to Chicago. If you would prefer the goods to be sent by air freight, this will be charged extra at cost.

Trouser suits sizes 8-16 in white, yellow, red,

turquoise, navy blue, black

Sizes 12-14 also in pink

per 100 \$2,650.00

Swinger dresses sizes 8-16

in white, yellow, red, turquoise,

black

per 100 \$1,845.00

Prices: valid until 31st December, 19\_\_

Delivery: c.i.f. Chicago

Transport: sea freight

Payment: by irrevocable letter of credit,  
or cheque with order.

You will be receiving cuttings of our materials and a colour chart. These were airmailed to you this morning.

We hope you agree that our prices are very competitive for these good quality clothes, and look forward to receiving your initial order.

Yours faithfully,

*F.T. Burke*

GRANT & CLARKSON

F.T. Burke

Export Department

QUOTING TERMS FOR HOTEL ACCOMMODATION (ПРЕДЛОЖЕНИЕ  
УСЛОВИЙ ПРОЖИВАНИЯ В ОТЕЛЕ)



**ATLANTIC HOTEL**  
10 Gresham St.  
London W1

Mr. B. Yasni  
Jl Kebun Karet 54  
Jakarta  
Indonesia

11th May, 19\_\_

Dear Mr. Yasni,

Thank you for your letter of 1st May asking for hotel accommodation in May or June. We were pleased to hear that you wish to stay at the Atlantic Hotel again during your forthcoming visit to London. Our terms are as follows:

	Bed and breakfast	Room and full board
Up to two nights		
per person, single room	£5.00	£7.50
2 persons, double room	£8.00	£12.00
Three nights or more		
per person, single room	£4.50	£7.00
2 persons, double room	£7.50	£11.50

Accommodation is still available for June, but we are almost booked up for May. We have several double rooms free from 23rd May onwards, and three single rooms for the week 26th May - 3rd June. Would you therefore let us know your wishes as soon as possible, so that we can reserve the room(s) you need.

We look forward to the pleasure of seeing you here again soon.

Yours sincerely,  
Reception Desk

**ФРАЗЫ. ПРЕДЛОЖЕНИЕ ТОВАРА (ОФЕРТА)**

Thank you for your inquiry about your interest in	Благодарим за Ваш Запрос об интересующем Вас...
We are pleased to submit our lowest prices to enclose our latest prices list for the goods you inquired about	Рады представить Вам на рассмотрение наши минимальные цены/ вложить наш самый последний прейскурант на запрашиваемый вами товар
We can make you a firm offer for...	Мы можем сделать Вам твёрдое предложение...
Kindly remember: this offer expires on September 30 <sup>th</sup>	Напоминаем, что срок этого предложения истекает 30 сентября
Prices subject to change without notice	Цены подвержены изменению без предупреждения
The goods you inquired about are sold out, but we can offer you a substitute	Товары, которые Вы запрашиваете, распроданы, но мы можем предложить замену.
Please let us have your order as soon as possible, since suppliers are limited	Пожалуйста, пришлите заказ как можно скорее, т.к. запасы ограничены
While stocks last.	Пока ассортимент достаточен
We look forward to receiving a trial order from you.	Ожидаем получить пробный заказ от Вас.



**Скидки**

For a quantity of 60 or we can allow you especial discount of 20% on the prices quoted	За количество 60 и более мы можем дать Вам 20% скидку от назначенной цены.
The quantity discounts vary according to the size of the order.	Скидки за количество варьируют в зависимости от размера заказа.
Your initial order is subject to especial discount of 2%	Ваш исходный заказ ограничивается 2% скидкой.
We can grant you 3% discount on orders exceeding £ 100 in value	Мы можем предоставить Вам 3% скидку на заказы превышающие стоимость 100 ф.
We have quoted special prices and therefore the offer is not subject to the usual discounts	Мы назначили специальные цены и, поэтому заказ не подлежит обычным скидкам.

**УСЛОВИЯ ПЛАТЕЖА**

Cash in advance	Наличный расчёт досрочно.
Cash with order (c.w.o.)	Наличный расчёт при выдаче заказа
Cash on delivery (c.o.d.)	Наложенным платежом
Payment quarterly/ monthly/ at sight	Оплата поквартально/ ежемесячно/ по предъявлению.
Our usual terms are cash against documents (c.a.d.)/ pro-forma invoice	Наши обычные условия - наличные против документов/ предварительная фактура
We can allow you three months' credit for future orders	Мы можем предоставить вам трехмесячный кредит на будущие заказы.
As our prices are so favorable, our terms of payment are 30 days net	Так как наши цены благоприятны, наши условия оплаты - не более 30 дней

**ДОСТАВКА**

c.i.f./ C.I.F. (cost, insurance, freight)	стоимость, страхование фрахт (сиф)
c.and f./ CF (cost and fright)	стоимость и фрахт.
f.o.b./FOB (free on board)	франко-борт, фоб амер. Франко-вагон.
f.a.s./ FAS (free alongside ship)	франко у борта судна.
F.o.r./ FOR (free on rail)	франко-вагон.
Franco domicile, free (buyer's address)	франко домицилий
Ex-works/ ex factory	франко-завод
These prices are ex warehouse	Эти цены со склада.
Fright and insurance to be paid by buyer/ by you	Фрахт и страховку оплачивает покупатель.
Delivery will be made within two months of receipt of your order	Доставка может быть осуществлена в течение 2 месяцев со дня получения заказа.

**ПРЕДЛОЖЕНИЕ УСЛУГ ОТЕЛЕЙ**

We shall be able to accommodate all the members of your group in single or double rooms.	Мы сможем расселить всех членов Вашей группы в одноместных и двухместных номерах.
The rooms at the back of the hotel are very quiet.	Комнаты заднего фасада отеля очень тихие.
There is an extra charge of £ 2 for private bathroom.	На номер с ванной дополнительная цена 2 фунта.
Please let us know your expected date of arrival and the duration of your stay.	Пожалуйста, сообщите дату приезда и срок Вашего пребывания.
We shall reserve accommodation for you	Мы соответственно зарезервируем номер для

accordingly	Вас.
-------------	------

**ВИКОРИСТАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Скалкін В.Л. Conversational English An Intermediate Course. – М., 1980.
2. Лапоногова Н.А., Саєнко Т.І. Українсько-англійський розмовник. – К.: Освіта, 1994.
3. Синько Л.В., Пахомова Г.В. American English. – К.: Експрес, 1992.
4. Корнеева Е.А., Баграмова Н.В., Чарекова Е.П. Практика английского языка. – Санкт-Петербург, 1997.
5. American English for Everyday and Academic Use. (Санкт-Петербургская кафедра иностранных языков Российской академии наук). – Санкт-Петербург, 1996.
6. Дудкіна Г.А., Павлова М.В. та ін. English for Businessmen. – М.: Аверс, 1991.
7. Сынченко В.А., Копыленко М.Л. Англо-русский справочник бизнесмена. – К.: Олимп, 1992.
8. Business Basics. (David Grant and Robert McLarty. Oxford University Press).
9. Business Words (David Howard-Williams, Cynthia Herd. Heineman).
10. Business Objectives (Vicki Hollet and Michael Duckworth. Oxford University Press).
11. Collins. English-Russian, Russian-English Dictionary. – М., 1996.
12. Nick Brieger. Jeremy Comfort. Developing Business Contacts.

## ТЕМИ + ТЕКСТИ

Цей посібник допоможе вам у вивченні англійської мови. Ви знайдете в ньому лексику, розмовні моделі, діалоги, характерні для різноманітних ситуацій спілкування.

Посібник з розвитку навичок монологічного та діалогічного мовлення складається з 12 тематичних розділів. Кожен з розділів має словник, розмовні моделі, що використовуються в природному спілкуванні, ситуативні діалоги, тренувальні вправи, направлені на закріплення лексики та комунікативно-творчі вправи.

Мета посібника дати в руки викладача і студента мовний матеріал, орієнтований на одне з головних завдань навчання іноземній мові – розвитку навичок усного мовлення.

Посібник розроблено на матеріалі сучасних словників англійської мови, розмовників і навчальних курсів англійської мови, виданих у Великобританії, США, Україні та Росії.

Зміст	Contents
I. Характер, поведінка, настрої та манери людини.	I. Person's Character, Behavior, Mood and Manners
II. Зовнішність людини.	II. Talk on Person's Appearance
III. Будинок. Квартира.	III. House. Flat
IV. Сім'я.	IV. My Family
V. Робочий день і відпочинок.	V. Working Day and Rest
VI. Пори року. Погода.	VI. Seasons and Weather
VII. Їжа. В ресторані.	VII. Meals. Eating out
VIII. В місті.	VIII. Getting about Town
IX. Магазини і покупки.	IX. Shops and Shopping
X. Подорож. Ділова поїздка.	X. Travelling, Business Travel
XI. Знайомство.	XII. Making an introduction. Meeting People.

XIII. Розмова по телефону. XIV. Telephoning

**I. PERSON'S CHARACTER, BEHAVIOR,  
MOOD AND MANNERS**

**1. TOPICAL VOCABULARY**

1. bright - здібний
2. bold - сміливий
3. brave - хоробрий
4. calm – спокійний, тихий
5. capable – здібний, обдарований
6. cheerful – веселий, бадьорий
7. clever - розумний
8. communicative –товариський, компанійський, говіркий
9. decent – пристойний, порядний, скромний
10. diligent – старанний, ретельний, дбайливий
11. faithful - вірний
12. fair - чесний
13. frank - відвертий
14. generous – великодушний, щедрий, благородний
15. good-natured - добродушний, гарної вдачі
16. honest - чесний
17. industrious - працьовитий
18. just - справедливий
19. kind - добрий
20. modest - скромний
21. noble – благородний, шляхетний
22. polite -ввічливий
23. punctual - пунктуальний, точний
24. smart – швидкий, дотепний, винахідливий, нарядний.  
чепурний
25. tactful - тактовний
26. well-bread – гарно вихований
27. wise - мудрий
28. witty - дотепний
29. absent-minded - неуважний
30. ambitious - честолюбивий
31. awkward (syn. clumsy) - незграбний

32. boastful - хвастливий
33. cruel - жорстокий
34. greedy – пожадлиий, ненажерливий
35. double-faced – нещирий, дволичний
36. envious - заздрісний
37. haughty – пихатий, гордовитий, зарозумілий
38. hot-tempered – горячий, запальний
39. hot-headed – горячий, запальний, нерозважливий
40. ill-mannered (syn. ill-bread) – з поганими манерами, невихований, грубий
41. lazy – ледачий
42. light-minded – легковажний
43. light-headed – бездумний, легковажний
44. naughty – неслухняний, вередливий
45. selfish – егоїстичний
46. shy – соромязливий
47. bore – нудна людина
48. chatter-box – базікало, балакун, торохтій
49. dawdler – ледар, нероба, копун
50. lazy-bones – ледащо
51. liar – брехун
52. sleepyhead – сонько, сплюх(а)
53. behaviour – поведінка, манери
54. character – характер
55. humour – настрій, гумор
56. manners – манери
57. mood – настрій
58. opinion – думка, погляд
59. to be a man of (no) character – бути людиною сильного (слабкого) характеру
60. to be angry – гніватися, сердитися
61. to be cross – сердитися
62. to have a good (bad) sense of humor – мати (не мати) почуття гумору
63. to treat somebody well (badly) – ставитися до когось добре (погано)
64. he (she) is good (hard) to get along with – з ним (нею) легко (важко) спілкуватися

65. what kind (sort) of man (woman) is he (she)? – що він (вона) за людина?
66. give me a touch on his character – дайте його характеристику (охарактеризуйте його в декількох словах).



**2. ILLUSTRATION OF USE**

***Substitution Patterns***

1. “What can you say of Tom?”

“I think he is kind and clever”

just and modest

frank and generous

reserved and tactful

hot-tempered and irritable

2. “Nick is a very touchy boy, isn't he?”

lazy

modest

clever

hard-working

“Oh, you wouldn't say that if you knew him better.”

3. “Why are you so absent-minded today?”

serious

angry

“I'm not well, you know.”

4. “I think he is a terrible bore”

modesty itself

a dawdler

a decent fellow on the whole

“Yes, he really is.”

5. “I wish you weren't so boastful.”

Ambitious

Envious

Lazy

Obstinate

“But I am not.”

6. “I wish Mike were frank.”

More industrious

Reasonable

Cleverer

“But I think he is”.

**3. CONVERSATIONS.**

1. “Do you know our new student?”  
“Surely, well enough. He lives just next door”.  
“He seems to be a bit obstinate, doesn’t he?”  
“Quite so! You’ve hit the nail on the head”.
2. “Jack is a frank and honest boy”.  
“What makes you think so?”  
“Because he always says what’s on his mind”.  
“It isn’t exactly that way. Well, I am sure you wouldn’t say so if you knew him better”.
3. “Well, what can you say of Kate While?”  
“She is a nice girl – to keep away from’.  
“Oh, you don’t think too much of her, surely”.  
“No, not me. She has no control over her tongue”.
4. “I say, Fred, what do you think of Mr. Johnson?”  
“Personally, I have a low opinion of him: he is a slacker, he always shirks work and does things by halves.”  
“Really? Are you sure?”  
“Absolutely! We’ve used to work in the same office.”
5. “Mike is a terrible bore, he has hardly any sense of humour.”  
“Well, I shouldn’t say so. He is simply not in the mood for talking.”  
“Anything wrong with him?”  
“Yes, poor thing, he has failed in English a second time.”

**4. SITUATION.**

1. You describe the character of your friend (Brother, sister, etc.)
2. You give your opinion on the behaviour of your friend (fellow-student, colleague, etc.)
3. You give advice to your friend how to improve his (her) character.
4. You find out why N. is so angry (absentminded, etc.) today.

**5. EXERCISES**

**Ex. 1.**

Do you know the people in the class? Introduce yourself to everyone. Good morning. My name is ..... and I work for / in .....

**Ex. 2.**

Work in groups. Practice making introductions.

Introduce:

1. two people in a formal situation.
2. two people in an informal situation.
3. Yourself at a company reception desk.
4. Yourself to a new colleague.
5. Yourself to a new visitor you are meeting at an airport.

May I introduce you to .....	.....this is .....
How do you do ?	How do you do ?
Do you know .....	.....this is .....
Hello / Hi.	Nice to meet you.
Good morning. My name is ....	I have an appointment to see ....
I don't think we've met. I'm .....	
Excuse me. Are you Mrs White? I'm .....	

**Ex. 3.**

Here are some answers, but what are the questions?

1. How do you do?
2. Jose Perez.
3. J-O-S-E.
4. I'm Spanish.
5. No, I'm single.
6. IBM.
7. They produce and sell computers.
8. The financial department.
9. I'm an auditor.
10. English, Spanish and Italian.

**Ex. 4.**

Write some questions to ask a colleague.

Ask about.

- their company.
- their job.
- their responsibilities.
- their hobbies and interests.

Find someone you don't know very well and ask your questions.

**Ex. 5.**

Complete these sentences about yourself:

1. I'm a / an .....
2. I work for .....
3. I'm in .....

**Ex. 6.**

Complete this conversation. Use **a, an, for** and **in**.

- A. What do you do for a living?  
B. I'm .....computers.  
A. Really? Who do you work .....?  
B. Olivetti. I'm .....product manager. What about you?  
A. I work .....Balfour Beatty.  
B. So you're .....the construction business?

A. Yes, I'm .....engineer.

**Ex. 7.**

You are visiting a company.

I. Your host says sentences a – j below to you. How can you reply. Choose from replies 1-10.

- A. How do you do?
- B. I'm sorry I'm late.
- C. What was your journey like?
- D. Did you arrive this morning?
- E. Would you like something to drink?
- F. May I smoke?
- G. Thank you for coming.
- H. Here you are.
- I. Do you take sugar?
- J. We are very happy with your company's service.

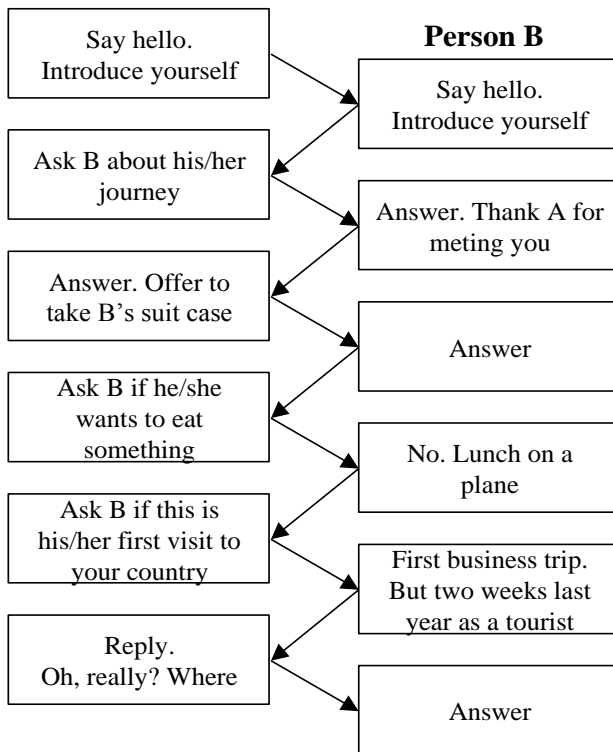
- 1. Yes, please.
- 2. It's a pleasure.
- 3. Yes, of course.
- 4. It doesn't matter.
- 5. No, I don't.
- 6. How do you do?
- 7. I'm pleased to hear that.
- 8. Fine, thank you.
- 9. Thank you.
- 10. Yes, I did.

II. Can you think of any more replies not on the list?

**Ex. 8.**

**Person A** is meeting **Person B** at the airport. It is their first meeting. Use the notes below to prepare a conversation. When you reach the end of the notes, try to continue the conversation.

**Person A**



**Ex. 9.**

Put this conversation into the correct order.

- **Elaine:** Please call me Elaine.
- **Paul:** Morning, Jenny. How are you?
- **Jenny:** Good morning, Paul.
- **Paul:** Pleased to meet you, Mrs. Redford.
- **Jenny:** Fine, thanks, and you?
- **Paul:** And please call me Paul.
- **Elaine:** How do you do?
- **Paul:** Fine. Is that Mrs. Redford over there?
- **Jenny:** Yes, it is. Let me introduce you ..... Excuse me, Mrs. Redford. May I introduce you to Paul Carrol?

**Ex. 10.**

Complete the sentences using the following phrases.

**For Lego, in computers a doctor an accountant  
for Canon an estate agent in construction a solicitor  
(адвокат).**

1. I'm..... I buy and sell houses.
2. I'm..... I work for IBM.
3. I'm..... I specialize in corporate law.
4. I work ..... We produce photocopiers, fax machines and other office equipment.
5. I'm..... I work at Guy's Hospital in London.
6. I work ..... , the Danish toy manufacturer.
7. I'm..... I work in the financial services section.
8. I'm..... I work on building projects in the Middle East.

**Ex. 11.**

A) Think of three people you work with Write their names and job titles.

Example: Name

Job title

Mike Brown

Human Resources Director.

B) Describe briefly what one of the people does at work.

Example: Mr. Brown is our Human Resources Director. He is responsible for all personnel matters. He recruits new staff, organizes training courses, and also deals with retirement arrangements.

C) Now introduce yourself and describe your job. Say what you do at work.

**Ex. 12.**

Match these questions to the correct reply.

1. Where do you come from?
2. How do you do?
3. How are you?
4. How long does it take?



5. Who do you work for?
  6. What line of business are you in?
  7. What nationality are you?
  8. How do you get to work?
  9. Are you American?
  10. What do you do?
- 
- A. About half an hour.
  - B. Spain.
  - C. I'm Swiss.
  - D. Cathy Pacific.
  - E. No, I'm from Canada.
  - F. I'm an accountant.
  - G. Advertizing.
  - H. How do you do?
  - I. By train.
  - J. Fine thanks and you?

**Ex. 13.**

Role play the following situations.

1. You are the company manager. Introduce your staff to your foreign partner.
2. Introduce your foreign partner to your staff (name, surname, occupation, company, country).
3. You are meeting a representative of an English company at the airport Borispol. You see a man whose appearance corresponds to the description of a person you are waiting for. Do the following:
  - a) Address this man in English and find out if he is a person you need.
  - b) Introduce yourself (tell your name, surname, your occupation and the name of the company you represent).
4. You are managers of different companies. Introduce yourselves and tell your colleagues what companies you represent and your occupation.

**Ex. 14.**

Here are some answers. What are the questions? (for example, I=how are you?).

1. Not so good. I was ill for several days last week.
2. He's fine, and so are the children.
3. We're having an excellent year.
4. He's doing very well. They are promoting him next week.
5. Very well, thank you. I'm enjoying it a lot.
6. I can't complain!
7. Well, unfortunately she failed her exam last week.
8. Very slowly, but it's always the same in January.

***Language Note***  
***Meeting someone you know***

**Meeting someone for the first time.**

How do you do?

Pleased to meet you.

**Meeting someone you know.**

How's your wife / family?

How are things going?

How's business?

How's your daughter doing in her new job?

A number of responses to these “How ...” questions are possible:

Very well.

Fine.

Not so bad.

Not very well, I'm afraid.

**Responding to good news.**

That's good (news).

I'm pleased to hear that.

**Responding to bad news.**

That's bad news.

I'm sorry to hear that.

1. Choose possible responses to sentences a-g. Sometimes there is more than one correct answer.
  - A. How's your family?
    1. They're all well.
    2. They're very well.
    3. They're fine.
  - B. How are you?
    1. Not so bad.
    2. It's not very well, I'm afraid.
    3. Pleased to meet you.
  - C. How's your new assistant doing?
    1. He's going fine.
    2. He's doing well.
    3. Fine thanks, and you?
  - D. How's business?
    1. Not very well.
    2. It's going well.
    3. Yes, it is.
  - E. Business is going very well.
    1. That's good news.
    2. I'm sorry to hear that.
    3. I'm pleased to hear that.
  - F. She isn't very well, I'm afraid.
    1. I'm sorry to hear that.
    2. That's good.
    3. Too bad.
  - G. How about you?
    1. I'm fine, too.
    2. I'm very well, too.
    3. That's bad news.
2. Complete each space with one of these words. Use each word once only.

Pleased, parents, doing, isn't, wife, sorry, job, going.

  1. How's your ..... going?
  2. How's your ..... doing in her new job?
  3. He's ..... very well in his new company.
  4. How are your ..... ?
  5. I'm ..... to hear that things are ..... well.
  6. I'm ..... to hear that your husband .... very well.

**Pair work.** You meet your partner for the first time in three months. Find out what is happening in their life. Ask your partner

about their company, job, English course, family and answer your partner's questions.

## II. TALK ON PERSON'S APPEARANCE

### 1. TOPICAL VOCABULARY

1. Appearance – зовнішність
2. Build – будова тіла
3. Complexion – колір обличчя
4. Figure – фігура
5. Height – зріст
6. Look – погляд
7. Smile – посмішка
8. Sight – зір
9. Far – sighted - дальнозоркий
10. Long – sighted - дальнозоркий
11. Near – sighted - близорукий
12. Short – sighted - близорукий
13. Beard – борода
14. Cheek – щока
15. Chin – підборіддя
16. Ear – вухо, слух
17. Eye – око
18. Expressive eyes – виразні очі
19. Hazel eyes – карі очі
20. Eyebrow – брова
21. Eyelashes – вій
22. Face – обличчя
23. Forehead – чоло
24. Hair – волосся
25. Blond hair – біляве волосся
26. Brown hair – каштанове волосся
27. Curly hair – кучеряве волосся
28. Fair hair – русяве волосся
29. Grey hair – сиве волосся
30. Red hair – руде волосся
31. Head – голова
32. Lip – губа

- 33. Mouth – рот
- 34. Neck – шия
- 35. Nose – ніс
- 36. Hooked nose – крючковатий ніс
- 37. Snub nose – кирпатий ніс
- 38. Straight nose – прямий ніс
- 39. Attractive – привабливий
- 40. Beautiful – красивий, прекрасний
- 41. Good-looking – гарний, цікавий
- 42. Handsome – красивий, статний (для осіб чоловічої статі)
- 43. Pale – блідий
- 44. Plain – негарний
- 45. Plump – повний, товстий
- 46. Pretty – гарненький
- 47. Short – низького зросту
- 48. Slender (syn.slim) – тонкий, стрункий
- 49. Tall – високий, високого росту
- 50. Ugly – повторний, бридкий, гидкий
- 51. To look – виглядати
- 52. To take after – бути схожим
- 53. To wear – носити (одяг)

## **2. ILLUSTRATION OF USE**

### ***Substitution Patterns***

- 1. “What does he look like?”  
your sister  
Mr. While  
“He (she) is a tall handsome boy.”  
a stout round-faced woman  
a pretty dark – eyed girl  
a small dark – haired boy
- 2. “What kind of hair has he (she)?”  
“As far as I remember he (she) has straight yellow hair”  
Thick dark

Long fair  
Brown wavy



3. “What can you say of his (her) eyes?”

“He (she) has small deep-set eyes”.

Large blue

Black wide-set

Green near-sighted

4. “Has he (she) a straight nose?”

“No? His (her) nose is hooked.”

Flat

Turned-up

5. “How does Mike look after his illness?”

“He looks pretty well.”

Very healthy

Fine

Bad

### **3. CONVERSATIONS**

1. “Who is this pleasant-looking, grey-haired gentleman?”

“Oh? That is Mr. Brown, the company manager.”

“And who is that pretty girl with an oval face and a pleasant smile?”

“That’s his younger daughter.”

2. “Have you heard that? Nell is back from the Black sea?”

“Of course. I ran against her in the street.”

“Oh, did you? She must be a picture of health now.”

“Yes, she’s put on weight and looks much better than before.”

3. “Pete, someone came to see you when you were out.”

“Somebody I know?”

“Certainly. Try and guess. Someone tall and slim with big blue eyes and black hair.”

“It was Ann, wasn’t it?”

“No. Take another chance!”

4. “Who’s that girl standing near the window?”

“Which one? There are three there.”

“The slim one with brown hair and a peaches and cream (фразеол. Кров з молоком) Complexion.”

“This is Jane, our new student.”

#### **4. SITUATIONS**

1. You describe your friend's appearance.
2. You describe to your neighbour the appearance of a person who has called in his absence.
3. Asked to meet a person whom you do not know, you inquire of the peculiarities of his appearance.
4. You describe to your friends the appearance of the characters from the novel you have just read.
5. As a witness of a road accident, you are questioned about the appearance of the person who was at the wheel.
6. You ask the friend who was the person you saw him with at the party and describe the person's appearance.
7. You are the company manager. You ask your personal assistant to meet the representative of a British company and describe his appearance.

#### **5. EXERCISES**

##### **Ex.1. Answer the following questions:**

1. How old are you? 2. Who do you take after? 3. Is your mother tall? 4. Is your mother's hair dark or fair? 5. Is she slender or plump? 6. Is your father dark-eyed or blue-eyed? 7. What is the most beautiful thing about your father's face? 8. Is your girl-friend good-looking? 9. Is she tall or short? (dark-eyed or blue-eyed?). Is her hair long or short? Is it straight or wavy. What is her complexion? 10. What is your ideal of the woman (man)?

##### **Ex. 2. Match the following nouns and adjectives.**

- a). Mouth, teeth, forehead, cheeks, hair, eyebrows, nose, eyes, features.
- b). Deep-set, high, even, narrow, curly, broad, uneven, hazzel, wide-set, low, rosy, irregular, full, aquiline.

**Ex. 3. Translate into English.**

1. Його син невисокого зросту, з темним волоссям і сірими очима. Дочка зовсім не схожа на неї. Вона висока блондинка з великими синіми очима. У неї великий, але красивий рот, прямий ніс і гарний колір обличчя. 2. Мій сусід високий чоловік років п'ятидесяти. Його обличчя не дуже привабливе (attractive). У нього великий ніс, невеликі темні очі і тонкі губи. Однак (but), коли він посміхається, обличчя його стає дуже приємним. 3. Це була літня (elderly) жінка років 60, з сивим волоссям, досить повна, але все ще красива. 4. Дівчина була гарненька з її круглим обличчям, великими темно-голубими очима і кірпатим носиком.

**Ex. 4. Use the following questions and sentences in natural situations of your own.**

1. What does she look like now? 2. I could hardly recognize her. 3. Has she changed much since you saw her last? 4. Your husband is as handsome as he was two years ago. 5. Can you describe the man to the police? 6. I took him for an Italian. 7. She is on a slimming diet now. 8. You don't look a day older than you looked five years ago. 9. He is madly in love with her. - Is she a beauty? - No, quite plain. - Well, beauty lies in the lover's eyes. 10. She is too beautiful to be clever. - You know, appearances are deceptive.

**Ex. 5. Make up your own dialogues on the topic.****Ex. 6. Take somebody's photograph or portrait and describe it.*****Dialogue***

Robert: Hello, Dan.

Dan: Hello, Robert. Glad to see you.

R: So am I. Well, Dan, will you do me a favor?

D: Most willingly. What can I do for you?

R: You see, my cousin comes today on a visit from Moscow. I promised to meet her at the station, but, unfortunately I have an exam today.

D: Don't worry. I'll help you. How old is your cousin?

R: She is sixteen. She goes to school.

D: Is she tall?

R: Neither very tall nor short. I think she is of medium height.

D: Is she dark or fair?

R: Her hair is fair but she has dark eyes and eyebrows.

D: So she took after your mother, her aunt, didn't she?

R: Not quite. She resembles our grandmother with her straight nose and fair complexion.

D: I see. That means, your cousin is very good-looking, isn't she?

R: I believe she is, though she is not a regular beauty.

D: Now, I suppose, I can find her in the crowd, especially if you give me her name and the number of her carriage.

R: Her name is Susan, carriage 5. I'm very much obliged to you.

### III. HOUSING. MY FLAT

#### 1. Topical Vocabulary

- Cottage – сільський будинок, котедж  
House – будинок  
Multi-story house – багатоповерховий будинок  
Flat (syn.apartment) – квартира  
Room – кімната  
Bedroom – спальня  
Dining-room – столова  
Drawing-room – вітальня  
Living-room – загальна кімната  
Sitting-room – вітальня, загальна кімната  
Nursery – дитяча  
Study – кабінет  
Bathroom – ванна  
Corridor – коридор  
Kitchen – кухня  
Hall – зал, приймальня  
Modern conveniences – сучасні зручності  
Electricity – електрика  
Central heating – центральне опалення  
Lift – ліфт  
Rubbish chute – сміттєпровід  
Running water – водопровід  
Telephone – телефон  
Cooker – плита  
Electric cooker – електроплита  
Gas range – газова плита  
Oven – духовна  
Sink – раковина (на кухні)  
Stove – піч  
Electric stove – електрична піч  
Dish washer – машина для миття посуду

Refrigerator (syn.fridge) – холодильник  
Vacuum cleaner – пилосос  
Washing – machine – пральна машина  
Furniture – меблі  
Dressing-table – туалетний столик  
Sideboard – буфет  
Bed – ліжко  
Bookcase – книжкова шафа  
Chair – стілець  
Arm-chair – крісло  
Cupboard – буфет, сервант  
Divan-bed – диван-ліжко, тахта  
Chest-of-drawers – комод  
Mirror – дзеркало  
Shelf – полиця  
Sofa – софа, м'який диван  
Stool – табурет  
Table – стіл  
Wardrobe – платяна шафа, гардероб  
Carpet – килим  
Curtain – занавіска  
Radio set – радіоприймач  
TV set – телевізор  
To move in (out) – вселятися (виселятися) в (з)  
квартиру(и)  
Garden – сад  
Yard – двір  
To face (my windows face the garden (yard)) –  
виходити на (в)  
Cosy – затишний  
Comfortable – зручний, комфортабельний  
With all modern conveniences – з усіма сучасними  
вигодами

### *Conversational Formulas.*

We live in a brick (panel) house – Ми живемо у цегляному (панельному) будинку.

On what floor is your flat? – На якому поверсі ваша квартира?

All rooms are papered with the wall paper of different pattern and colour. – Усі кімнати обклеєні шпалерами різного кольору і малюнка.

### **2. Substitution Patterns**

1. “What does your window face (overlook) ?

“It faces (overlooks) the street  
the yard  
a nice garden  
a large park  
a big house

2. “What is there in his room?”

“There is a fine chair and a lovely sofa in his room.  
Wardrobe      arm-chair  
Carpet          floor-lamp

3. “Where is the table?”

the divan-bed  
the arm-chair  
the carpet

“It is in the middle of the room”

against the wall  
between the windows  
under the table  
above the sofa

4. “What did he place in the middle of the room?”

near the door  
between the windows  
on the balcony

“He put the arm-chair there.”

the wardrobe



- the table  
the sofa and the floor-lamp.
5. “Next Saturday I am moving to a new flat.”  
“May you be happy in your new flat.”  
“Thanks.”
6. “I am very glad you have come.”  
“I see you are decently housed” (...живете в хороших умовах)  
“Yes, this is a self-contained flat with all conveniences.”
7. “It’s very good your flat doesn’t face the street but faces the yard.”  
“Yes, indeed. Altogether the flat is attractive, though plain.”
8. “What a lovely dining-room it is!”  
“Yes, I also think that fit-things for the dining-room are handsome. We still have to buy a parlour set and a bedroom set for each room.

### **3. Situations**

- You describe your flat to your friend.  
You invite your friends to the house – warning party that your family arrange.  
You describe your room (or the room of your friend).  
You give a discription of the furniture of your friend’s room.  
Your friend has got a new flat. You ask him (her) about it.  
You have visited your friend’s flat and describe it to your sister.  
You’ve got a new flat. Discuss with your wife (mother, father) how to furnish the rooms.  
You’ve visited your relatives who live in the country. Describe their house. Tell what you liked most of all.

### *Exercises for Oral Practice*

**Ex. 1. Tell us what pieces of furniture there are in the sitting room using the words suggested below:**

On the floor, opposite the window, on the wall, in the bookcase, in the middle of the room, in the corner of the living room, in the kitchen, in the bathroom, near the window, on the desk, near the kitchen table;

A carpet, a wardrobe, a mirror, a sofa, two armchairs, a large number of books, a TV set, a dressing-table, six chairs, a lot of things, a bath and a shower, four stools, a tape-recorder, a telephone.

**Ex. 2. Answer the following questions bearing in mind that you are speaking about your flat.**

A. 1. What is there in the sitting-room? 2. What is there in the hall? 3. What is there on the wall? 4. What is there on the floor? 5. What is there in the bookcase? 6. What is there on the balcony? 7. What is there in the middle of the room? 8. What is there in the corner of the sitting-room? 9. What is there opposite the window? 10. What is there in the right (left) – hand corner of the room? 11. What is there in your study?

B. 1. How many rooms are there in your flat? 2. How many arm-chairs are there in your sitting-room? 3. How many books are there in the bookcase? 4. How many chairs are there around the table? 5. How many carpets are there on the floor?

**Ex. 3. Answer the questions below using the following words:**

at the wall, in front of, in the left (right) – hand corner, to the right of, on the left, to the left of, in the centre of, in the middle of, at the opposite wall, above the table, on the wall, at the window, between the windows, round the table.

1. Where is the dining-room in your flat? 2. Where is the wardrobe? 3. Where are the chairs? 4. Where is the TV set? 5. Where is the dressing-table? 6. Where is the sofa? 7. Where is the sideboard? 8. Where are the pictures? 9. Where is the standard lamp? 10. Where are the arm-chairs? 11. Where is the lamp? 12. Where is the piano? 13. Where are the bookshelves?

**Ex. 4. Choosing the words from the list below furnish your study, bedroom, living-room, kitchen, dining-room.**

A sideboard, a cupboard, a piano, a bed, a night table, a dressing-table, a sofa, a bookcase, a wardrobe, a small table, a TV-set, a tape recorder, a writing desk, stools, chairs, armchairs, refrigerator (fridge), a kitchen table, bookshelves, a carpet, some pictures, a piano, a vase with flowers.

**Ex. 5. Disagree with the following statements using the expressions Nothing of the kind, I don't think so or I'm afraid you are wrong:**

1. There is a mirror above the shelf. 2. There are some bookshelves in the hall. 3. There is a large number of books in the kitchen. 4. There are many pictures on the walls of our bedroom. 5. There is a large table in the middle of the bathroom.

**Ex. 6. React to the following as in the example:**

Example: I have got a 3-room flat. What about you?

- As for me, I've got a 4-room flat.

I live in a 9-storeyed building. What about you?

I've got all modern conveniences in my flat. What about you?

I have got a lift in my house. What about you?

I've got a colour TV set in my sitting-room. What about you?

I've got two balconies in my flat. What about you?

I've got a new refrigerator. And what about you?

**Ex. 7. Answer your friend's questions:**

1. Where do you live? 2. Do you rent a flat or a house? 3. What is your address? 4. Is your flat big or small? 5. How many rooms are there in your flat? 6. Is the flat you have good for your family? 7. What modern conveniences has your flat? 8. Have you got a bathroom? 9. What is your kitchen like? 10. Is your living-room big or small? 11. What furniture have you got in your living room? 12. What can you say about your room?

**Ex. 8. Say it in English.**

1. В якому місті ви живете? На якій вулиці? 2. Ви наймаєте квартиру чи у вас власний будинок? 3. Я маю чотирикімнатну квартиру з усіма зручностями в багатоповерховому будинку. 4. Я збираюсь переїхати в інший район міста. 5. А у вас велика квартира? 6. Ви маєте кабінет? 7. Які меблі є у вашій вітальні? 8. Ваша кімната затишна? 9. Три вікна моєї квартири виходять на

чудовий парк. 10. Район, в якому я живу, недалеко від центра міста.

## **MY FLAT**

We have a nice flat in a new block of flats. Our flat is on the fifth floor of a nine storeyed building. It has all modern conveniences: central heating, running hot and cold water, electricity, gas, a lift and a chute to carry rubbish down.

We have a three-room flat which consists of a living-room, a bedroom, a study (which is also my room), a kitchen, a bathroom and a toilet.

The living-room is the largest and most comfortable one in the flat. In the middle of the room we have a dinner table with four chairs round it. To the left of the dinner table there is a wall-untill which has several sectors: a sideboard, a wardrobe, a bookcase and some shelves. To the right there is a little table with colour TV-set on it. Opposite the TV set there are two cozy armchairs. A divan-bed and a standard lamp are in the left-hand corner. In front of the armchairs there is a small round table for newspapers and magazines. There is a thick carpet on the floor.

The bedroom is smaller than the living-room. In this room there are two beds, two dressing-tables and a wardrobe. In the corner of the bedroom there is a small colour TV-set.

Our study is the smallest room in the flat, but it is very cozy. There isn't much furniture in it, but there are a lot of shelves full of books. It has a writing-table, an armchair and a bookcase too. A small round table with cassette-recorder is in the right-hand corner of the study. It's my room and in my opinion it is the best room in our flat.

### **Ex. 9. Translate into English the words below and use them in sentences of your own.**

В центрі міста; переїхати на нову квартиру; багато (мало) меблів; в правому кутку; біля протилежної стіни; шафа для одягу; посередині кімнати; на підлозі; столик для телевізора; спальня; туалетний столик; витирати пил; підмести підлогу; придбати квартиру.

### **Ex. 10. Complete the following sentences.**

1. I'm fond of our new flat because . . . 2. It's very convenient to . . . 3. There are nine storeys in the house, that's why it . . . 4. The room looks very small because . . . 5. The best place for the TV set is .

. . 6. There are all modern conveniences in the flat, such as . . . 7. Our flat is not very large, there are . . . 8. Let's place the sofa . . .

**Ex. 11. Ask your fellow-students:**

1. . . . if he (she) lives in the hostel.  
    . . . how many they are in the room.  
    . . . if the room is large.  
    . . . where they keep their books (clothes).  
    . . . if there is a TV-set (radio set, tape recorder) in their room.  
    . . . what floor their room is on.
2. . . . what place she (he) is from.  
    . . . if her parents have a house.  
    . . . how many rooms there are in their house.  
    . . . if there is a garden near the house.  
    . . . if there are modern conveniences in the house.
3. . . . if she (he) has a flat.  
    . . . how many rooms there are in the flat.  
    . . . what they are.  
    . . . what furniture there is in the bedroom, study, living room, dinning-room.  
    . . . if she (he) has a room of her (his) own; what furniture there is in her (his) room.

**Ex. 12. Complete the dialogue.**

Mike: Hello, Nick, have you moved to a new flat?

Nick: (Answers in the affirmative)

Mike: What is your address?

Nick: (Gives his address and says that they live rather far from the centre of the city)

Mike: How long does it take you to get to the office?

Nick: (Says that not very much but he has to change buses)

Mike: What kind of flat is it?

Nick: (Describes his flat and invites Mike to the house-warming party next Sunday)

Mike: Thanks, most willingly.

**Ex. 13. Ask your fellow students some questions from the chart below**

How much time does it take	You Your sister Your mother Your friend Your brother Your father	to do the flat to scrub the floor  to dust the furniture to cook breakfast
How long does it take	Your aunt Your grandmother	to do the shopping to get to the office to make coffee to make a cake

**Ex. 14. Fill in the blanks with prepositions and postverbal adverbs wherever necessary.**

1. My sister is married. She has a family . . . her own. They all live . . . her husband's parents. They live . . . Sadova street. Their house is . . . a five-storey building. Their flat is . . . the third floor. There are all modern conveniences . . . the flat.
2. There is not much furniture . . . the living room. A square table is . . . the middle . . . the room. There are six chairs . . . the table. . . . the right hand corner there is a small table . . . a TV set . . . it. . . . it there is a piano. . . . the opposite wall there is a sideboard where we keep dishes and glassware. There is a beautiful carpet . . . the floor. . . . the wall there are some pictures and my grandmother's portrait.
3. My friends have moved . . . a new flat. Now they live rather far . . . the centre . . . the city. They live . . . a ten-storey building. There is a lift . . . the house. Their flat is . . . the sixth floor.

**Ex. 15. Translate into English:**

Моя сестра має окрему квартиру недалеко від центра міста. Квартира не дуже велика, але зручна. В ній дві кімнати, кухня, ванна, передпокій. Загальна кімната велика і затишна Є велике вікно в загальній кімнаті. В лівому кутку ви можете бачити кольоровий телевізор. Перед телевізором є два зручних крісла. Ви можете бачити красиві меблі з правої сторони кімнати. В книжковій шафі є багато цікавих книжок. Це кухня. Кухня велика і має всі сучасні зручності. Ви можете бачити великий холодильник, газову плиту, мікрохвильову піч на кухні.



Квартира мого друга велика. Його квартира в центрі міста. Вона має всі сучасні зручності.

## IV. MY FAMILY

### 1. TOPICAL VOCABULARY

1. brother [...] - брат  
half-brother - брат, рідний тільки по одному з батьків
2. daughter [...] - дочка
3. father [...] - батько  
Syn. dad [dæd], daddy ['dædɪ], papa [...]  
stepfather - вітчим
4. granddaughter [...] - внучка
5. grandfather [...] - дідусь
6. grandmother [...] - бабуся
7. mother [...] - мати  
Syn. mamma [mæ'mɑ:], mum [mʌm]
8. parent(s) [...] - родитель (родителька), батьки
9. sister [...] - сестра
10. son [sʌn] - син
11. twins [twɪnz] - близнюки  
twin brothers (sisters) - брати (сестри) близнюки
12. aunt [ɑ:nt] - тітка
13. cousin ['kʌzn] - двоюрідний брат, сестра
14. nephew ['nevju] - племінник
15. niece [ni:s] - племінниця
16. relative [...] - родич, родичка
17. uncle ['ʌŋkl] - дядько
18. family ['fæmɪli] - сім'я
19. family name - прізвище
20. family man - сімейна людина
21. age [...] - вік.  
What's his age?, How old is he? - Скільки йому років?
22. teen-ager [...] - юнак (дівчина) 13-19 років
23. youngster [...] - юнак, підліток, хлопчик
24. elder [...] (eldest) - старший, самий старший
25. grown-up ['groun,ʌp] - дорослий
26. old [ould] - старий
27. young [jʌŋ] - молодий
28. to be born [...] - народитись
29. to bring up - виховувати
30. to die [daɪ] - померти
31. to marry [mæɪɪ] - одружитись, вийти заміж  
Syn. to get married.
32. to take after smb. - бути схожим на когось

**2. ILLUSTRATION OF USE**

***Substitution Patterns***

1. Are you related to Helen?  
this person  
Mr. White  
“Yes, he is my cousin.”  
Nephew  
brother-in-law
2. “How is your brother called?”  
sister  
elder brother  
“His (her) name is Oscar”  
William  
Peter  
Ann
3. “Where were you born?”  
“I was born in Kyiv”  
the village of Kamenka  
Odessa  
Minsk
4. “How old is your brother?”  
younger sister  
father  
uncle  
“He is twenty years old.”  
about 30  
fifteen  
under 50
5. “What does your brother do?”  
mother  
sister  
“He works at a factory”  
studies at a college  
is a housewife  
is retired (on pension)

### 3. CONVERSATIONS

1. “Where were you born?”

“In Lutsk. But my parents come from Donetsk.”

“How surprising! I also come from that part of the country.”

“Oh, the world is but a little place, after all.”

2. “How old is your younger brother?”

“But I have no brothers”

“Isn’t this kid your brother?”

“Oh, no, he’s my nephew.”

3. “Do you know the news? Peter is going to get married.”

“Who is the girl?”

“You know her. It’s Ann. They work together.”

“Oh, yes, I remember her. She is a good girl, always bright and cheerful. She’s very intelligent. And I like her manners.”

“And she is good-looking, too.”

“Well, I hope they will be happy.”

4. “I say, Halyna, come over one evening and have supper with us if you’re not too busy. I’ll introduce you to my family.”

“Is your family large?”

“Yes, our family is quite a big one. There are 6 of us. I have a mother, a father, two brothers and a granny.”

“Do your brothers look like you?”

“Yes, we are all very much alike. We’re all dark-haired and black-eyed. Nick, my elder brother, is very tall, like our father.”

“Are they married?”

“The younger one is still single.”

5. “Have you any brothers or sisters?”

“Yes, one brother and one sister. They are twins, by the way.”

“Does your sister work?”

“No, she’s a housewife at present. She looks after the house and the children.”

6. “What is your present job?”

“I work at the University.”

“So, you’re a teacher. Is your wife a teacher, too?”

“Yes, she is the teacher of English at a secondary school.”

“Have you any children?”

“Yes, 2 boys.”

“Who looks after them while you are at work?”

“My mother-in-law does. She is retired.”

**4. ROLE-PLAY THE FOLLOWING SITUATIONS:**

1. Розпитайте свого друга, якого ви давно не бачили, про його сім'ю. Довідайтесь, яка у нього родина, скільки братів і сестер, чим вони займаються, ким працюють його батьки.
2. Розкажіть про своїх батьків: чи працюють вони, чи на пенсії, чи живуть разом з вами, як часто ви їх відвідуєте.
3. Ви розповідаєте про своїх родичів.
4. Ви обидва батьки. У вас дорослі діти. Поговоріть про них.
5. Розпитайте один одного про дитинство і юнацькі роки.

**5. EXERCISES FOR ORAL PRACTICE**

**Ex.1. Express your agreement with the following statements using *Certainly; It is really so; You are right.* Say the same about yourself as in the example:**

Example:

Pete has a small family.

Oh, certainly, he has a small family. I also have a small family.

1. Mike has a lot of relatives on his wife's and his side. 2. Some of his aunts and uncles live in Kyiv. 3. He is a good-natured and easy-going person. 4. Their daughter plays piano very well. 5. They have got a lot of friends.

**Ex.2. Ask the name of the person as in the example:**

Example: This is a girl. Her name is Kate.

What is the girl's name?

1. This is a boy. His name is Andrew. 2. This is a man. His name is Borys. 3. This is a woman. Her name is Ann. 4. This is my father. His name is Oleh Ivanovich. 5. This is my sister. Her name is Nadia. 6. This is my friend. His name is Mike.

**Ex.3. Answer the questions bearing in mind that you are being asked about your family.**

1. Have you a family. 2. Is your family large. 3. Are you married? 4. What's your wife's (husband's) name? 5. How many children have you got? 6. Have you got many relatives? 7. Where do they live? 8. What is your father (mother)? 9. How old are your parents? 10. Have you got sisters and brothers? 11. What are they? 12. Have you got a friend? 13. Is your friend's family large? 14. Where does your friend work or study? 15. Does he often visit you?

**Ex.4. What questions would you ask your friend (your colleague) to get the following answers:**

1. No, it is not. My family is not very large. 2. My son takes after me. 3. Yes, I have a lot of relatives on my wife's side. 4. Some of my aunts, uncles and cousins live in Kyiv. 5. My son is 10. 6. My wife is a teacher of English. 7. No, she doesn't. She is a pensioner. 8. My parents often visit us on their days-off.

**Ex.5. Translate the following word combinations and sentences from Ukrainian into English:**

а). Дім моїх батьків; син брата; сестра мого друга; чоловік моєї доньки; сестра моєї матері. Сестра мого чоловіка - одружена. Батько цих дітей - інженер. Мій батько працює на заводі. Мати моїх друзів живе на селі

б). Де ви працюєте? Скільки років вашій сестрі? Ви маєте багато родичів? Де живе ваша бабуся? Скільки років вашому батькові? Він пенсіонер? Ви часто відвідуєте своїх родичів?

**Ex.6. Complete the following questions and answer them:**

1. Have you a ...? 2. What is your ...? 3. Has she a ...? 4. Have you many ...? 5. Has your wife's sister ...? 6. Have you got ...? 7. What is your ... name? 8. How old is ...? 9. When was your ... born? 10. How many ... have you got? 11. Your ... is a ..., isn't he (she)? 12. You love your ..., doesn't you?

### *My Family*

Before I start talking about my family, let me introduce myself. I am Olha Sidorenko. I am 17. I was born in Kyiv.

And now I am going to tell you about my family. My family is not very large. There are four of us - my father, my mother, my sister and I.

To begin with, I'm going to tell you about my dad. His name is Oleh Ivanovich. He is a doctor at a hospital. He is 45. He is neither old nor young. He is a good-looking man, handsome, rather thin with dark brown hair just beginning to go grey. He is a bread-maker of our family.

My mother's name is Nadia Petrivna. She is three years younger than my father. She is a teacher at school. My mother is a pretty woman. She has fair hair and big blue eyes. She is always elegant and smart. She is fond of her work and spends a lot of time there.

Tanya is my elder sister. She is twenty. She is a student at the Institute of Foreign Languages. She is married. Her husband is an economist.

We have a lot of relatives. Some of my aunts, uncles and cousins live in Kyiv. My grandparents live in Odessa. They are retired on pension.

**Ex.7. Ask your fellow student:**

- if she (he) has a family of her (his) own.
- if she (he) has children.
- if she (he) is a student.
- if she (he) studies English.
- if her (his) family is large.
- how old she (he) is.
- if she (he) has a sister or a brother.
- if her (his) sister (brother) is her (his) senior or junior.
- if her (his) parents are in Kyiv.
- what her (his) father (mother) is.
- where her (his) father (mother) work.
- how old her (his) brother (sister) is.
- if she (he) has any other relatives.
- what her (his) uncle is.



- What her (his) aunt is.

**Ex.8. Complete the story given below filling in the blanks.**

My name is .... I live in .... I am ... years old. My family is rather .... We are five. My father works at.... He is .... My mother works at .... She is .... My grandmother is ... years old. She doesn't work. She is .... My younger sister goes to school. We are all great friends. We like to spend our spare time together. In the evening father ..., mother ..., grandmother ..., my sister ..., I .... Sometimes we go ....

**Ex.9. Fill in the blanks with prepositions and postverbal adverbs wherever necessary.**

My family is not large. We are four ... the family. My father is an engineer. He works ... a factory. My parents are fond ... sport. My sister is 22. My married sister lives ... her mother's-in-law.

**Ex.10. Answer the questions according to the examples.**

A.

Example: She is a doctor, and you? So am I.
--

1. She is fond of music, and you? 2. She is 21, and her sister? 3. You are a manager, and Peter? 4. Mike is English, and Mary? 5. They are fond of English, and you?

B.

Example: I like to read, and you? So do I.
---

1. My elder sister works at school, and you? 2. I like to spend much time with my family, and you? 3. Kate works at a factory, and Alice? 4. I help my mother about the house, and you? 5. My brother lives in Kyiv, and you?

C.

Example: I have a sister, and you? So have I
---

1. I have two brothers, and you? 2. Mary has a son and a daughter, and Kate? 3. We have many relatives, and you? 4. My parents have a car, and you? 5. They have a nice flat, and you?

**Ex.11. Answer the questions according to the examples:**

A.

Example: She is not a doctor, and you? Neither am I.
---

1. She is not twenty yet, and you? 2. They are not from Kyiv, and their parents? 3. I am not married, and you? 4. We are not doctors, and you? 5. My grandmother is not a retired pensioner, and what about your grandmother?

B. 

Example: She has no friends, and Kate? Neither has Kate.
---

1. I have no relatives in London, and you? 2. Ann has no aunts, and Alice? 3. Mike has no sister, and Peter? 4. Mary has no sisters or brothers, and Kate? 5. They have no house, and you?

**Ex.12. Insert the missing parts of the dialogue.**

Kate: Hello, Lena. Haven't seen you for ages. How are you getting on?

Lena: .....

Kate: And what is your husband?

Lena: .....

Kate: How old is he?

Lena: .....

Kate: What place is he from?

Lena: .....

Kate: Are you fond of your mother-in-law?

Lena: .....

**Ex.13. Answer the questions according to the example.**

Example: Is your brother a student or a schoolboy?

Neither. He is an engineer.

1. Is your mother a teacher or a doctor? 2. Are you seventeen or nineteen? 3. Does your father work at a factory or in the office? 4. Is your sister married to a manager or to a professor? 5. Are you from Moscow or from Minsk? 6. Is your mother a driver or a doctor?

**Ex.14. Ask questions so that the sentences below could be answers.**

1. I'm from Kyiv. 2. We are four in the family: my parents, my brother and me. 3. I am twenty. 4. My mother is a housewife. She keeps house. 5. Yes, I have, I've rather many relatives. 6. They are retired pensioners.

**Ex.15. Translate into English:**

1. Poznaïomtes'ya z moïm druгом. Його звати Валерій, він з Києва. Його сім'я живе там. Його батьки працюють в школі. Валерій - студент. Він збирається стати менеджером.
2. Ви живете в гуртожитку? - Ні, я живу у своїх родичів. У них велика квартира недалеко від інституту. - Вам пощастило.
3. Ти знаєш, Ольга вийшла заміж. - За кого? - Її чоловік інженер. Він працює на великому заводі.

**Ex.16. Read and translate the text.*****An English Family***

We shall speak about an English family. It is a very big family. In fact there are really three families. Read about them and then make a family tree.

Alice and Arthur Heath are grandparents. They've got one son - Harold. They live with Harold and his wife. Arthur Heath is 70 years old. He had his birthday last week.

Fred Beaumont is a widower. He spends a lot of time with his grandchildren.

Bertha Beaumont died in 1990.

The Beaumonts had two daughters: Jean and Betty. Jean married Harold Heath.

They've got three children - one girl and two boys.

Betty's husband is John King.

The Kings have four children. The names of the children are Shirley, Johnny, Christine and baby Sandra.

Elizabeth Heath is 16, and she is still at school. She is studying for her exams. Her favourite subject is Spanish.

David and Paul Heath are Arthur Heath's grandsons. David spends a lot of time with his grandfather. They love trains and old Mr. Heath is always telling David about the railways in the old days.

Robert King is Betty King's nephew. His father George is John King's brother. Robert has a wife Gwen and a little daughter Tracey who is going to be two years next month.

Robert King's sister married Alan Marshall last year.

Brian King loves cars. Brian is still at school. He doesn't like school very much. He wants to leave school and work in a garage. Brian is fifteen, and he's going to leave school next year.

## V. WORKING DAY AND REST THE SIMPLE PAST TENSE

### *Text*

I usually get up at seven o'clock every morning. I do the morning exercises, have breakfast and go to the Institute. I usually leave my place at a quarter to eight as it takes me half an hour to get to the Institute by underground. I arrive there at a quarter past eight. Classes usually start at half past eight.

I have classes five days a week. Saturday and Sunday are my days off. My classes finish at two o'clock. After my classes I sometimes stay at the institute to work in the library. I usually come back home at 3 o'clock in the afternoon. I have my dinner and have a short rest. I read books and papers or go for a walk. There is a nice park not far from our house and I like to have a walk there.

Sometimes I help my mother about the house or do some shopping. I like to go shopping very much. In the evening we have supper, watch TV, or visit our friends. On our days off we often go to the cinema or to the theatre. Sometimes we go to visit our relatives in the country. I like to go to the country on a fine autumn day. I usually go to bed at 11 o'clock.

### *Answer these questions*

1. What time do you usually get up?
2. Do you do your morning exercises every day?
3. You leave your place early, don't you?
4. When do you usually have breakfast?
5. What do you do after breakfast?
6. How long does it take you to get to the institute?
7. When do your classes begin?
8. How many lessons do you usually have?
9. Do you work at the library every day?
10. You have dinner at home, don't you?
11. What do you usually do after dinner?
12. Do you go to the institute on Saturdays and Sundays?
13. What do you do in the evening?
14. You like to go for a walk, don't you?
15. In the evening you watch TV, don't you?

16. Do your friends come to visit you? When?
17. Do you play chess in the evening?
18. When do you usually go to bed?

## **WORKING DAY AND REST**

### **Робочий день і відпочинок**

#### **1. TOPICAL VOCABULARY**

1. days of the week	Дні тижня
2. weekend	Кінець тижня
3. week-day	Будень
4. holiday	Свято
5. day off, rest-day	Вихідний день
6. morning	Ранок
7. dawn	Світанок
8. noon	Полудень
9. afternoon	День (після полудня)
10. evening	Вечір
11. night	Ніч
12. midnight	Північ
13. leisure hours	Години дозвілля
14. spare (free) time	Вільний час
15. to wake up	Просипатися
16. to get up	Вставати
17. to brush one's teeth	Чистити зуби
18. to wash	Митися
19. to take a shower	Приймати душ
20. to do one's morning exercises	Робити ранкову зарядку
21. to dress	Одягатися
22. to put on	Надягати
23. to take off	Знімати
24. to have meals	Їсти
25. to wash up	Мити посуд
26. to do the room	Прибирати в кімнаті
27. to stay at home	Залишатися вдома

28. to be tired	Втомитися
29. to help	Допомагати
30. to be busy	Бути зайнятим
31. to work	Працювати
32. to begin, to start	Починати (ся)
33. to finish, to end	Закінчувати (ся)
34. to come home	Приходити додому
35. to go out	Виходити
36. to go (to)	Іти (до)
37. to watch TV	Дивитися телевізор
38. to listen to (music)	Слухати (музику)
39. to go for a walk	Ходити на прогулянку
40. to go to bed	Лягати спати
41. never	Ніколи
42. often	Часто
43. sometimes	Іноді
44. seldom	Рідко
45. usually	Звичайно
46. always	Завжди
47. every day	Кожний день
48. to spend time	Проводити час
49. to waste time	Витрачати марно час
50. to rest, to have rest	Відпочивати

## **2. CONVERSATION FORMULAS**

1. “What do you usually do every day / at weekends?  
“I usually stay at home on weekdays but on Sunday I often go to the park (forest, river)”.  
“That sounds nice”.
2. “We usually go out on weekends. And what about you?”  
“Sometimes we stay at home and meet our friends or watch television (TV)”.
3. “When do you finish your classes / work?”  
“I finish my classes at half past five. And what about you?”
4. “When / where do you have your dinner?”  
“Usually I have my dinner at two o'clock (at home). And you?”



5. “How much time does it take you to do your homework (to cook dinner, to do shopping, to get to the institute?)”  
“It takes me half an hour” - an hour and a half  
30 minutes  
10 minutes
6. “When do you get up as a rule?”  
“I always get up at 7 a.m.”  
“Why so early?”  
“My classes at the Institute start at 8:30. And it takes me about an hour to get there”.
7. “You get to the University by underground, don’t you?”  
“It depends. Sometimes by underground and sometimes by bus. Yesterday, for example, I took a taxi, because I was in a hurry”.  
8. “Your days off are Saturday and Sunday, aren’t they?”  
“You are right. Why?”  
“I wonder how you usually spend them.”  
“On Saturdays I help my mother about the house, do the shopping and the like. And on Sunday we try to go out for a walk, or to the cinema, or the theatre. What about you?”  
“Same here. But last Friday night we went on weekend excursion to Lviv. It was a wonderful trip.”
9. “You usually have dinner at home, don’t you?”  
“Oh, no. My office is rather far from my place. Besides, there’s a nice canteen at my office”.
10. “When do you come home from work?”  
“At 7, as a rule. And we have supper together – my wife and I.”
11. “Do you go out in the evening?”  
“Not very often. I prefer to stay at home, watch the telly, read interesting books, or look through the newspapers. And what about you?”
12. “I am going out for a walk to the country on Sunday. Want you join me?”  
“Oh, dear. I’m afraid I’m busy this Sunday.”  
“Perhaps some other time then?”  
“Sure, and thanks for asking me.”
13. “What’s your favourite pastime?”  
“I am very fond of reading. And yours?”  
“I am a great cinema-goer. I don’t miss a single interesting film. For example, yesterday I saw new French film in the “Kyiv” cinema. I returned home at 11.”  
***“You went to bed rather late then, didn’t you?”***

“At about 12. But I didn’t fall asleep at once, I read for half an hour or so.”

**3. EXERCISES FOR ORAL PRACTICE.**

**Ex. 1. Refer the following statements to the past. Add corresponding adverbs as in the example:**

Example: Mary works at this office.

Mary worked at this office last year.

1. My wife works at a large plant (last year). 2. I get up at 7 o'clock (yesterday). 3. We come home at 6 o'clock (last Monday). 4. He has lunch at his office (an hour ago). 5. We watch TV programme in the evening (last week). 6. She works five days a week (a year ago). 7. She usually gets to her place of work by bus (last month).

**Ex. 2. Tell your friends:**

1. What you do every day; what you did yesterday;
2. How you spend your days off; how you spent your last day off;
3. How your friend spends his days off;
4. What your friend does every days.

**Ex. 3. Express surprise about the following statements using the word really as in the example:**

Example: She worked at a large plant last year.

- Did she really work at a large plant last year?

1. He got up at 7 o'clock yesterday. 2. We had lunch at our office last Monday. 3. She came home at 12 o'clock yesterday. 4. She usually got to her place of work by bus. 5. It took her an hour to get to her place of work. 6. He often went to the cinema last year.

**Ex. 4. Answer the questions using the words given in brackets as in the example:**

Example: How long did it take you to get to the Institute yesterday? (half an hour)

- It took me half an hour to get to the Institute yesterday.

1. How long did it take you to do the homework (2 hours). 2. How long did it take you to get to your place of work? (20 minutes). 3. How long did it take you to have breakfast? (a quarter of an hour). 4. How long did it take you to have lunch at the canteen? (half an hour). 5. How long did it take you to read the newspaper? (20

minutes). 6. How long did it take you to talk with your friends? (an hour).

**Ex. 5. React to the statements and answer the questions:**

1. You always work at the library on Saturdays. Did you work at the library last Saturday?
2. You always get to the office by bus. How did you get to the office yesterday?
3. You usually come home at 7 o'clock in the evening. When did you come home yesterday?
4. You cook breakfast every morning. Who cooked breakfast yesterday?
5. You always watch TV in the evening. Did you watch TV yesterday evening?
6. You always help your mother about the house. Did you help your mother last week?
7. You always have breakfast at 8 o'clock. When did you have breakfast yesterday?

**Ex. 6. Make up questions to which the words in italics are the answers:**

1. I attended some lectures *yesterday*. 2. *Yes*, I came home at 7 o'clock in the evening last week. 4. *We* enjoyed our stay in the country last year. 5. We planned *to spend our days off* with our friends. 6. *On our days off* we often visited our friends.

**Ex. 7. Object to the following statements: (in writing, orally)**

1. You got up rather late yesterday. 2. Your working day started at 11 o'clock yesterday. 3. It took you an hour to get to the office. 4. You had lunch at the office yesterday. 5. You spent your holidays in the country last year. 6. You went to the cinema on Monday. 7. You seldom had your holidays at the seaside. 8. Your friends visited you last Sunday.

**Ex. 8. Ask all possible questions about these sentences:**

1. It took her an hour to get to her place of work. 2. We spent our last summer holidays in the Crimea. 3. In the evening we had supper and watched TV. 4. I had dinner at the canteen yesterday.

**Ex. 9. Translate into English:**

1. Я студент. Я навчаюсь у Київському інституті інвестиційного менеджменту.
2. Кожного дня я ходжу в інститут.
3. Мої заняття завжди починаються о 9 годині ранку.
4. Вчора мої заняття почалися о пів на десяту.
5. Я звичайно дістаюся до інституту тролейбусом.
6. Вчора я їхав до інституту на автобусі.
7. У мене йде пів години на те, щоб доїхати до інституту. Але вчора у мене пішло 45 хвилин, щоб доїхати туди. Я запізнився на заняття.
8. Тому сьогодні я встав рано, щоб не запізнитися.
9. Я звичайно обідаю о першій годині.
10. Вчора я обідав о другій годині. Я не ходив в їдальню, я обідав дома.
11. Я люблю трохи погуляти перед сном. Вчора я ходив з друзями в парк.
12. Я звичайно лягаю спати об 11 годині.
13. Вчора я ліг спати о пів на одинадцятю.

**4. ROLE – PLAY THE FOLLOWING SITUATIONS:**

1. Ви розпитуєте свого знайомого про його навчання в інституті. Ви цікавитесь, скільки днів на тиждень він навчається, чим займається, коли у нього починається і закінчується робочий день.

2. Розпитайте свого товариша про його робочий день: коли він встає, що робить, коли виходить з дому, коли повертається додому.

3. Поговоріть з товаришем про те, як кожен з вас проводить свій вільний час. Запросіть його провести неділю разом. Обговоріть плани на неділю.

4. Поговоріть про те, що ви робили вчора.

5. Розкажіть один одному, як ви звичайно проводите вільний час, чим займаєтесь, куди ходите, яким спортом захоплюєтесь.

**5. FILL IN THE MISSING PARTS OF THE DIALOGUES.**

1.                   - .....  
- I always get up at 7 a.m.  
- .....  
- You see, my classes start at 8.30. And I live rather far from the University.  
- .....  
- It takes me about an hour to get there.  
- .....  
- It depends. Sometimes I go by Metro, sometimes by trolley-bus.
2.                   - You have dinner at home, as a rule, don't you?  
- .....  
- And when do you have supper?  
- .....  
- Do you go out in the evening?  
- .....  
3.                   - What's your favourite pastime?  
- ....., and yours?  
- .....  
- You went to the cinema last night, didn't you? I rang you up but you weren't in.  
- .....  
4.                   - When do you meet your friends?  
- ....., and what about you?  
- .....  
5.   - I come home at six o'clock p.m. It takes me half an hour to get home by bus. And when do you come home?  
- .....  
6.   - ..... ?  
- Usually I play tennis, take a shower and have supper.  
- .....  
- My mother does. She is a good cook.
7.   - .....  
- Not very much. My family watch TV every evening, but I prefer to read books.
8.   - .....  
- Not later than eleven.
9.   - When do you go to bed?  
- ....., and what about you?  
- .....  
10. - How do you manage to do so many things every day?  
- ..... You know the proverb "An early bird catches the first worm".

## VI. SEASONS AND WEATHER

### 1. TOPICAL VOCABULARY

1. autumn - осінь
2. climate - клімат
3. season - пора року
4. spring - весна
5. summer - літо
6. winter - зима
7. weather - погода
8. weather forecast - прогноз погоди
9. air - повітря
10. cloud - хмара
11. fog - туман
12. lightning - блискавка
13. mist - (легкий) туман
14. rain - дощ
15. sky - небо
16. snow - сніг
17. shower - злива
18. shade - тінь
19. storm - буря
20. sun - сонце
21. thunder - грім
22. thunderstorm - гроза
23. wind - вітер
24. cold - холод, холодний
25. degree - градус
26. frost - мороз
27. heat - жара
28. temperature - температура
29. zero - нуль
30. bright - яскравий
31. chilly - прохолодний



32. cloudy - хмарний
33. foggy - туманний
34. frosty - морозний
35. slippery - слизький
36. snowy - сніжний
37. snowy weather - сніжна погода
38. sultry - жаркий, задущливий
39. warm - теплий
40. wet - мокрий, вологий
41. windy - вітряний
42. to be in for - чекати, очікувати
43. to clear up - вияснюватись (про погоду)
44. to drizzle - мряка, моросити
45. to freeze - заморожувати
46. to melt - танути
47. to pour - лити (сь)
48. It is pouring - Лє як з відра
49. to rain - йти (про дощ)
50. to set in - встановлюватись (про погоду)
51. to snow - йти (про сніг)
52. to thunder - гриміти
53. indoors - в приміщенні, в середині будинку
54. outdoors - на відкритому повітрі
55. Syn. outside, out
56. to thaw - танути (при відлизі)
57. to sleet - моросити (про дощ зі снігом)
58. snowstorm - заметіль, буран
59. bellow (above) zero - нижче (вище) нуля
60. Indian summer - бабине літо
61. to turn to worse (better) - погіршуватись  
(покращуватись)
62. to affect the climate - впливати на клімат
63. average temperature - середня температура

## 2. ILLUSTRATION OF USE

### *Substitution Patterns*

1. “What’s the weather like today?”

“It’s rather cold.”

Windy

chilly

hot

2. “What is it like outdoors?”

“It is raining.”

Snowing

clearing up

very slippery

3. “How’s the weather in Kyiv now?”

London

New York

“It’s sunny weather.”

Rainy

warm

cold

foggy

4. “What’s the temperature now?”

“It’s twenty degrees above zero.”

Below zero

of frost

of heat

5. “Will the weather change, do you think?”

keep on

continue

“Well, it looks as if we are in for some rain.”

Some snow

a storm



6. “I can’t get used to such weather.”

Stand                      climate  
bear                      heat

“Nothing doing: you’ll have to put up with it”

7. “What lovely weather we are having!”

fine  
beautiful  
nasty  
stormy

“Yes, it’s really lovely.”

fine

8. “How long does summer last in Kyiv?”

autumn  
spring  
winter

“As a rule, from early March till late October.”

April                      September  
November              March

### **3. CONVERSATIONS**

1. “Hey, Mike! What’s the weather like today?”

“How can I know if I haven’t been outside?”

“Haven’t you? And who’s just come in?”

It’s Ann, she’s called on to find out her home task.”

2. “How are you going to spend the week-end?”

“I’ll go boating if it doesn’t rain.”

“But if it does?”

“Well, if it does, I’ll just stay at home and watch TV. What about you?”

3. “How can you stand that climate of yours?”

“Nothing doing. The weather is really nasty here in autumn, though we’ve got used to it somehow.”

“Well, but they say it’s rather awful here in spring too!”

“Oh no, I wouldn’t say that. It’s usually sunny and warm in spring and it doesn’t rain very often.”

4. “Oh, that’s you, Tony? What is it like outdoors?”

“It’s just nasty.”

“What do you mean by ‘nasty’?”

“Well, it’s drizzling, and it’s rather chilly and slippery.”

“That’s awful! I must go to the station to see Mike off.”

“You’ll have to put a rain-coat on and take the umbrella.”

5. “Have you heard the weather forecast for today?”

“Why, certainly. We’re going to have a clear day.”

“Fine. And what about the temperature?”

“Twenty to twenty five Centigrade.”

6. “It’s sultry today. What does the temperature say?”

“About thirty-five in the shade.”

“We are in for a thunderstorm, it looks like that.”

“I’m almost sure we are. The barometer is falling and the sky is becoming overcast.”

7. “I can’t stand such heat. I’m simply melting.”

“Yes, it’s really very hot, but as to me I like hot weather better than cold.”

“I can’t stand cold either.”

8. “It’s a lovely day today, isn’t it? I’m just going for a walk.”

“Yes, it’s wonderful weather we are having. I hope it’ll keep fine!”;

“It seems almost too good to last.”

9. “I say! I don’t like the look of those clouds over there in the west.”

“It seems to be clouding over, doesn’t it?”

“Still, I don’t think it will rain.”

“You never can tell... I’d better say good-bye, for I haven’t got my umbrella with me.”

10. “Hello! Isn’t it a terrible day?”

“Yes, it’s awful. It’s raining cats and dogs! You look soaked through.”

“Yes, I’m wet to the skin. It’s because I didn’t bring my umbrella this morning. The weather looked nice, so I left it at home.”

“Do you think it’ll clear up soon?”

“It might... But probably not today. The weather forecast was ‘rain, rain the whole day’”

11. “It’s cold today, isn’t it?”

“Oh, yes. I’m simply freezing. This must be the coldest winter we’ve ever had.”

“What’s the temperature outside?”

“It’s about twenty-five degrees below zero.”

“Is it as low as that?”

“Yes. That’s what they said on the radio.”

#### **4. EXERCISES**

##### **Ex.1. Change the following sentences according to the example.**

**Example:** When the sun shines ... (the weather is sunny)

When the sun shines we say (that) the weather is sunny.

1. When it rains ... (rainy). 2. When a cold wind blows ... (windy). 3. When the fog is spreading ... (foggy). 4. When the frost is hard ... (frosty). 5. When it is warm ... (fine). 6. When the sky is covered with clouds ... (cloudy). 7. When the sky is clear ... (cloudless). 8. When the weather often changes ... (changeable). 9. When we are in for a spell of good weather at the beginning of September ... (Indian summer). 10. When the streets are covered with mud ... (muddy).

##### **Ex.2. What will you say if:**

it rains cats and dogs; the sun shines brightly; it's warm; it pours with rain; everything is covered with hoarfrost; the air is cool and fresh; the streets are slushy and muddy; the sky is overcast; the weather has turned to better.

**Suggestions:** it's lovely; the weather is nasty; we are in for a spell of good weather again; the weather is fine; it's a lovely day; it's a nasty day; it looks like rain; it's pleasant to breathe fresh air.

##### **Ex.3. When will you say:**

1. It's a lovely day, isn't it? 2. It looks like rain, doesn't it? 3. It's freezing hard, isn't it? 4. It's a fine spring morning, isn't it? 5. It looks like a thunderstorm, doesn't it?

##### **Ex.4. Ask your fellow students:**

... What her (his) favourite season is.

... if the climate in her (his) native place is better than in London.

... if she likes it when it is hot (cold).

... What Indian summer is like in Kyiv.

... What the weather is like today.

... if she (he) likes frosty weather.

... if the weather is changeable in her home town.

- ... if she (he) is afraid of thunderstorms.
- ... What she (he) likes to do on a fine summer day.
- ... if she (he) can stand the heat.
- ... if she (he) can stand the frost.

**Ex.5. Ask quations to the underlined words.**

1. The weather is wonderful today. 2. It snows and freezes in winter. 3. The rivers and ponds are frozen over in winter. 4. A cold wind is blowing from the North. 5. Autumn is the best season. 6. Frosty weather is very pleasant when it is not windy.

**Ex.6. Describe your favourite season using the words given below.**

Spring sets in; nature comes to life; the days get longer and warmer; to break into blossom; the air is fresh and cool; the leaves on the trees turn yellow and red; the sky is clear; the countryside looks lovely; to be frozen over; the temperature is rising.

**Ex.7. Refer the sentences to the Simple Past and Past Progressive using corresponding adverbial modifiers of time as in the example:**

Example: I usually watch TV in the morning.

- I watcheed TV in the evening yesterday.
- I was watching TV at this time yesterday.

1. It often snows in winter. 2. It gets dark early now. 3. We are having heavy snowfalls this winter. 4. It always rains in August in our city. 5. It usually gets warmer in February. 6. It's not cold today. 7. The days are getting shorter. 8. We often walk there when the weather is fine.

**Ex.8. Fill in prepositions where necessary:**

1. ... last winter we had heavy snowfalls ... Kyiv. It snowed ... several weeks. People got ... their work ... great difficulties. 2. ... spring the Sidorenkos garden is full ... spring flowers. They often go ... there. 3. ... summer it is very warm. 4. ... the beginning ... autumn it was still warm. The leaves ... the trees turned ... yellow and red. We used to go ... the forest ... fine weather. 5. Some people like winter. They often go to ski ... their days off.

**Ex.9. Translate into English:**

1. Восени, коли стає дуже холодно, річки замерзають і вкриваються кригою. 2. На початку минулої осені було холодно. 3. Часто сів дрібний дощ, небо було вкрите хмарами. 4. Яка чудова погода, чи не так? 5. Сонце світить яскраво. 6. Ти не знаєш прогноз погоди на сьогодні? 7. Яка жахлива погода! Зовсім не схоже на весну. Небо затягнуте хмарами. Схоже, що буде дощ. 8. Влітку було дуже тепло, а іноді навіть жарко. 9. Короткий період теплої погоди на початку осені називають “бабиним літом”. 10. Сьогодні дуже жарко. Давайте підемо на річку.

**Ex.10. Role play the following situations:**

1. You intend to go out and ask your sister (brother, mother) who has just come in about the weather.
2. Planning to spend your holidays in the south you talk to a friend who lived there about the weather in those parts at this time of the year.
3. You talk about their favourite seasons.
4. You exchange remarks about the weather with your fellow traveller.
5. You tell your friend the weather report you have heard over the radio or read in the papers.



## **VII. MEALS. EATING OUT**

### **1. VOCABULARY**

1. to eat (ate, eaten) - їсти  
to eat out – їсти (в кафе, ресторані і т.ін.)
2. a waiter - офіціант
3. to serve – обслуговувати, подавати  
to serve | breakfast  
              | lunch  
              | customers
4. service - обслуговування  
good |  
bad | service  
excellent |
5. a cafe - кафе
6. a meal – їжа (прийняття їжі)  
to have meals - їсти
7. a cafeteria - кафетерій
8. a cocktail - коктейль
9. bacon - бекон  
bacon and eggs – яйця з беконом
10. sausage – ковбаса, сосиска
11. to consist of - складатися
12. a course – блюдо (частина обіду, ввечері і т.ін.)  
a three-course meal  
a meal of three courses.
13. meat - м'ясо
14. fish - риба
15. vegetable - овочі  
green vegetables – зелень, овочі  
Syn. greens
16. dessert – десерт, солодощі (блюдо)
17. a cake – тістечко, кекс, торт
18. supper - вечеря

- |  |  |                                     |
|--|--|-------------------------------------|
| to have                                  |  | supper                              |
| to serve                                 |  |                                     |
| 19. a menu - меню                        |  |                                     |
| 20. a dish – блюдо, їжа                  |  |                                     |
| to choose                                |  | a dish                              |
| to order                                 |  |                                     |
| hot                                      |  |                                     |
| cold                                     |  | dish                                |
| favourite                                |  |                                     |
| 21. mushroom - гриб                      |  |                                     |
| 22. soup - суп                           |  |                                     |
| vegetable                                |  | soup                                |
| mushroom                                 |  |                                     |
| 23. roast-beef - ростбіф                 |  |                                     |
| 24. fried - жарений                      |  |                                     |
| 25. potatoes - картопля                  |  |                                     |
| new                                      |  | potatoes                            |
| fried                                    |  |                                     |
| 26. delicious чудовий, смачний, приємний |  |                                     |
| 27. hungry - голодний                    |  |                                     |
| to be                                    |  | hungry - бути голодним, хотіти їсти |
| to get                                   |  | - проголодатися                     |
| to be hungry as a hunter                 |  |                                     |
| 28. chicken - курча                      |  |                                     |
| 29. steak - біфштекс                     |  |                                     |
| 30. salad - салат                        |  |                                     |
| vegetable                                |  |                                     |
| fruit                                    |  | salad                               |
| fish                                     |  |                                     |
| meat                                     |  |                                     |
| 31. wine - вино                          |  |                                     |
| red                                      |  |                                     |
| dry                                      |  | wine                                |
| white                                    |  |                                     |
| a bottle of wine                         |  |                                     |
| 32. fruit - фрукти                       |  |                                     |

- 33. ice-cream - морозиво
- 34. cheese - сир
- 35. to mind – заперечувати, бути проти (в питальних і заперечних реченнях)  
If you don't mind – якщо ви не заперечуєте
- 36. to enjoy oneself – гарно провести час, розважитись
- 37. a bill - рахунок  
to pay the bill.
- 38. to cook – готувати їжу, варити
- 39. tasty - смачний
- 40. helping – порція (їжі)
- 41. self-service - самообслуговування
- 42. napking, serviette - серветка
- 43. corckscrew - штопор
- 44. wine-glass - бокал
- 45. tumbler – бокал, високий стакан
- 46. beer - пиво
- 47. ginger beer – імбірний лимонад
- 48. pepper - перець
- 49. mustard - гірчиця
- 50. vinegar - оцет
- 51. horse-radish - хрін
- 52. dressing – соус (до салату)
- 53. caviar - ікра
- 54. herring - оселедець
- 55. entree – страва, яку подають між рибою і печеною; антре
- 56. roast lamb – смажена баранина
- 57. roast chicken – смажена курча
- 58. hotchpotch – рагу з м'яса з овочами
- 59. turkey - індик
- 60. fish and chips – риба зі смаженою картоплею
- 61. trout - форель
- 62. cod - тріска
- 63. ham and eggs – яйця з шинкою
- 64. a slice of bread – шматок хліба

65. a lump of sugar – кусочок цукру
66. a chocolate bar – плитка шоколаду
67. pastry – кондитерські вироби
68. tart – пиріг з фруктами чи ягодами
69. to order – робити замовлення
70. to settle (to pay) the bill – заплатити по рахунку
71. Help yourself! – Пригощайтесь. Беріть будь-ласка (самі)
72. Won't you have some more? – Чи не хочете ще?
73. Have another helping. – Беріть, будь-ласка, ще
74. I'm full up – Я ситий
75. Would you please pass me the salt? – Передайте мені, будь-ласка, сіль
76. Some more tea? – Ще чаю?
77. Here you are. – Ось, будь-ласка
78. What shall we have? – Що ми замовимо?
79. Let's see the menu. – Подивимося меню

**2. PRACTICE THESE SENTENCE PATTERNS**

**1.**

Will you please show (bring) us the menu card (bill of fare)?

Will you please bring me another glass (spoon, knife)?

Will you please lay the table for five?

**2.**

What would you recommend for the first course?

What would you recommend for a good dinner?

What would you recommend for the sweet?

**3.**

I'd like to have my tea strong. I'd like to have my coffee black.

I usually have my steak a bit underdone. I always have my juice iced.

**4.**

What about an omelet? No, I'd rather have bacon and eggs.

What about a good steak? No, I'd rather have some chicken.

What about a cake? No, I'd rather have a piece of pudding.

**5.**

I'm sorry, we've run out of steak. It'll be coming tomorrow.

I'm awfully sorry, mutton chops are not on the menu.

**6.**

As to the steak, it was a bit overdone.

As to the fish, it's raw and oversalted.

As to the meat, it was not very fresh and badly cooked.

**3. MEMORIZE THESE DIALOGUES. PRACTICE THEM IN PAIRS**

**1.**

Petrenko: Is this table disengaged?

Waiter: Yes, you may sit at this table or at that if you like it better.

Petrenko: Bring me the bill of fare, please.

Waiter: Here it is, sir. Will you order now?

P: Yes, I'm short of time. I'd like to have this, then this and this.

W: You mean the steak, don't you? How do you want it, underdone, middling or...

P: A bit raw, please. As to the vegetables, I'd like some potatoes, cabbages and carrots.

W: Do you want your coffee black or white?

P: Black, please.

W: Very well, sir. In a minute, sir.

## 2.

Petrenko: Waiter!

Waitress: Yes, sir. What will you order?

P: Will you please bring me the bill of fare?

W: Excuse me. Here it is.

P: Oh, you have quite a long list of dishes. Well, what would you recommend for the 1st course?

W: You mean soups? I think there is nothing like chicken soup with pies. It's our cook's favourite job.

P: Indeed? All right then, chicken soup, once. And choosing a grill, what would you offer?

W: Oh, sir. If you want to have a fine meat, order roast saddle of mutton. You'll enjoy it very much. Well, what about the sweet, sir? A cup of coffee, cakes, apple juice, drinks?

P: Just bring me a glass of juice for a start.

## 3.

P: Waiter, my bill, please. How much is it?

W: Here you are, sir. Five pounds and 70 pence, please.

P: Thank you. Here's six pounds. Keep the change.

W: Thank you, sir. Good night.

## 4.

John Blake: What shall we order for dinner, Peter?

Peter Sidorenko: I leave the choice to you, John.

J.B.: Good. What would you say to some salaj, caviare, olives, clear soup, lamb chop and coffee?

P.S.: It'll be a very good meal, indeed. I'd rather add a bottle of mineral water and probably some cakes if you don't mind.

J.B.: Yes, of course. Now, what about a drink?

P.S.: Well, choose something to your taste. I don't feel like having anything at all.

**5.**

Stanley: Let's study the menu and see what's on it tonight.

Waiter: Good evening, gentlemen. Are you ready to order now?

Petrenko: I'm afraid, I don't understand the names of all dishes on the menu, Mr. Stanley. Could you help me and recommend what to take?

S: With pleasure... Would you like mushroom soup?

P: No thank you. I seldom eat soup in the evening.

S: Then you can order roast-beef with fried potatoes. It's a traditional English dish and it's usually delicious.

P: Fine.

Waiter: How about you, sir?

S: Well, I'm pretty hungry. I'll start with chicken soup, then I'd like a steak with green salad. And bring a bottle of red wine, please.

Waiter: Would you like to order dessert now? There is a choice of fruit and ice-cream.

P: I prefer fruit.

S: So do I. What about some cheese?

P: No cheese for me, thank you.

S: I think I'll have some. And we'll finish with black coffee, if you don't mind.

P: That sounds nice.

Waiter: Thank you, gentlemen. I hope you'll enjoy yourselves.

**6.**

Olga: It's high time to have a snack. Would you like to go to our buffet?

Peter: As for me I'd rather have a good substantial dinner. What about going to our refectory?

Olga: All right. Let it be our refectory.

Refectory - їдальня (в навчальному закладі)

**7.**

***At the refectory***

Peter: Have a look at the menu. What do they serve today?

Olga: Oh, the choice is very good. For the first course we can take either mushroom soup or chicken broth. For the second course they serve rissoles with mashed potatoes, fried fish with chips and stewed meat with vegetables.

Peter: I'll have mushroom soup and rissoles. And what about you?

Olga: I think I'll take chicken broth and stewed meat with vegetablas. Any dessert?

Peter: Let's have black coffee and ice-cream.

Olga: Fine. Would you like any appetizers?

Peter: I don't think I'll have any.

Appetizer – закуска (холодна)

rissoles - котлети

stewed meat – тушковане м'ясо

chicken broth – курячий бульйон

#### **IV. EXERCISES**

##### **Ex.1. Answer the following questions:**

1. Can you cook well? What dishes can you cook? What is your favourite dish? Is it easy to cook?
2. What kind of soups do you know? Which soup do you like better: cabbage soup or beetroot soup? Fish or milk soup? Meat soup or chicken broth? Mushroom soup or vegetable soup? What soups do they serve at your refectory?
3. What dishes can be served for the second course? Do you prefer roast meat to boiled meat? Do you like dishes made of fish?
4. What appetizers do you usually take? Can you make Russian Salad?
5. Are you fond of sweet dishes? What do you usually take for dessert? Do you prefer fresh fruit to sweets or sweets to fresh fruit?
6. How many meals do you have daily?
7. Is your breakfast light or substantial? What does it usually consists of?



8. Where do you have your dinner?
9. Are you a hearty or a poor eater?
10. Do you like your food spicy?

**Ex.2. Answer the following questions according to the example. Extend your answers wherever possible.**

Example: Would you mind if we take a cup of coffee and some sandwiches?  
As for me I'd rather have a good square meal. I'm dying of hunger.

Would you mind if we have: an ice-cream? A glass of beer? Cabbage soup? Lunch at our refectory? Stewed fruit for dessert? Another cup of coffee? Roast chicken for the second course? Dine out tonight? Sit near the dance floor? Have a cup of tea? A glass of wine? A cup of coffee and some doughnuts?

**Ex.3. Ask your fellow students and let them answer your questions:**

- .... if he (she) is a hearty or a poor eater
- .... if she (he) is fond of cooking
- .... what her (his) favourite dish is
- .... if she is fond of sweets (pastry, fruit, vegetables)
- .... What she (he) usually takes for the first course (the second course, dessert)
- .... What she (he) usually treats her guests to when she has a party?
- .... if she (he) likes her (his) food spicy
- .... What her (his) breakfast (lunch, dinner, supper) consists of
- .... What kind of soup (salad, meat dish, fish dish) she (he) prefers.
- .... if she (he) prefers tea or coffee or coffee to tea
- .... if she (he) likes beer (dry wine, coca-cola, gin and tonic, sweet wine, lemonade, mineral water)
- .... if she prefers meat to fish or fish to meat.

**Ex.4. Use the following in short dialogues or situations of your own**

1. I'd like to treat you to this cake. It must be rather tasty. 2. Will you please, cut the birthday cake! 3. Help yourself to roast beef. 4. May I trouble you for a slice of bread? - Brown or white? - White, please. - Excuse fingers. 5. Will you, please, pass me the pepper-box? 6. How many lumps of sugar do you take with your tea? - One will do. 7. Try this wine. They say, it's not bad. 8. Can I offer you another cup of tea?

**Ex.5. Complete the following sentences:**

1. Help yourself to ... 2. The meat is ... 3. Can I offer you ...? 4. Will you have ...? 5. May I trouble you ...? 6. For dessert I'll have ... 7. Will you ...? 8. Let's have ... 9. They serve ...

**Ex.6. Read and translate the following proverbs. Give their Ukrainian or Russia equivalents.**

Too many cooks spoil the broth. His eyes are bigger than his stomach. Tastes differ. Hunger is the best sauce. As hungry as a wolf (a hunter).

**Ex.7. Say what proverbs can be applied to the following pieces of conversations.**

**1.**

Father: Isn't it time to have dinner?

Mother: Is everything ready, Ann?

Ann: Quite. Peter, will you help me to lay the table please? (After the table is laid) How do you like the soup, Father?

Father: Not bad. But don't you think it is a bit oversalted?

Ann: Is it, really? But why? Peter, did you salt it too?

Peter: Well, I'm afraid, I did.

Mother: .....

**2.**

Alice: What are you going to order, Mary?

Mary: I think I'll take bacon and eggs and tomato juice.

Alice: I hate tomato juice. It is quite tasteless. How can you drink it?

Mary: .....

**3.**

Mother: Why are you looking so unhappy, Nick?

Nick: I'm having a stomachache.

Mother: But why? What's the matter?

Nick: You see, Lena had a birthday party and there were so many nice things on the table that I couldn't help eating all.

Mother: .....

**Ex.8. Use the proverbs given in exercise 6 in natural conversations of your own. Follow the example of exercise 7.**

**Ex.9. Insert the missing parts of the dialogue.**

A: Where shall we sit? There are many vacant seats.

B: .....

A: Here is the menu card. Have a look at it. What do they serve today?

B: .....

A: Shall we take any soup?

B: .....

A: I don't like soups either. What would you like for the second course?

B: .....

A: And what about dessert?

B: .....

A: Shall we drink anything?

B: .....

A: Waiter, will you take our order? Two roast chickens, two ice-creams, two coffees and a bottle of dry wine.

**Ex.10. Name four or five kinds of:**

meat dishes; soup; fruit; dishes taken for breakfast; dessert; appetizers; sweet dishes.

**Ex.11. Make up a menu for:**

a light breakfast; a festive dinner; your favourite lunch.

**Ex.12. Insert prepositions or postverbal adverbs.**

1. My dinner usually consists ... three courses. 2. ... the first course I usually take either cabbage or mushroom soup. 3. He prefers coffee ... tea. 4. Help yourself ... the cake. 5. May I trouble you ... a slice ... brown bread. 6. Weak tea is not ... my taste. 7. May I offer ... you another cup ... tea? 8. They often dine ... 9. What will you take ... the second course? I'm fond ... roast chickens. - As ... me I prefer fish ... chicken.

**Ex.13. Supply the articles where necessary.**

1. Look, there is ... restaurant over there. Let's go in and have lunch. ... restaurant looks nice and I hope the food will be good.
2. ... Prague restaurant is in the centre of ... city. It is ... very good restaurant. The service is good there and there is always a large choice of dishes on the menu.
3. Kate had ... meat with ... vegetables for the 2-nd course. ... vegetables were very good, but ... meat was a bit dry.
4. There was ... good restaurant near ... cinema and Joan decided to have dinner there. She ordered ... fried chicken with ... green salad

and black coffee for ... dessert. ... chicken was delicious, but she couldn't drink ... coffee. "... English cannot make ... good coffee", she thought when she was leaving ... restaurant.

**Ex.14. Answer the following questions:**

1. Do you often or seldom eat out?
2. Do you prefer to go to a restaurant or a cafe? Why? Which of the Kyiv restaurant is your favourite?
3. What can you say about the service at this restaurant?
4. When did you last go to a restaurant?
5. Who did you go there with?
6. What dishes did you order for the 1st and the 2nd courses?
7. What did you choose for dessert?
8. Did you enjoy the meals at this restaurant?
9. What do you usually have for breakfast, dinner and supper?
10. What do you prefer - to have a holiday dinner (supper) at home or at a restaurant? Why?
11. What is the 1st (2nd, 3rd) meal in our country (in Great Britain)?
12. Do you prefer heaving meals at home or out? Why?
13. Where do you usually have meals when you are on holiday (or on business trip)?
14. Can you always have meals on a plane (on a train)?
15. Do you take meals at regular hours or not?

**Ex.15. Translate into English.**

1. Чи не час піти обідати? Я голодний як вовк. На розі вулиці є гарне кафе. Ти не заперечуєш, якщо ми підемо туди. - Звичайно, ні.
2. Що у них сьогодні в меню? - Як завжди, вибір дуже великий. На перше можна взяти рибний суп, бульйон чи грибний суп. А що є на друге? - Котлети, біфштекс, смажене м'ясо з овочами, відварена риба, смажені курчата. Я замовляю смажене м'ясо, а ти? - Я також.
3. Передай мені хліб, будь-ласка. - Чорний чи білий? - Чорний. А де сіль і перець?
4. Це дуже гарний ресторан. Тут гарне обслуговування і чудова їжа. Я звичайно замовляю біфштекс тут. Давай зайдемо і пообідаємо.

5. - Що б ви хотіли замовити?
- Я візьму суп з грибами, потім смажене курча з картоплею і салатом і морозиво на десерт.
- Ви б хотіли що-небудь випити?
- Так, сухого вина.
6. Традиційний сніданок англійців складається із яєчні з беконом і чаю з молоком. А обід - з трьох страв: на перше вони їдять суп, на друге - м'ясну чи рибну страву, а на десерт - сир.

**Ex.16. Make up short dialogues:**

- a) between a waiter and a customer;
- b) between two friends having dinner at a restaurant.

**Ex.17. Tell your fellow students what you know about English and Ukrainian meals and cooking.**

**Ex.18. Act out dialogues on the basis of the following assignments:**

1. You are on a business trip in London. You've come to London to place an order for electronic equipment with Brown and Co. After the talks Mr.Brown invites you to have lunch at a restaurant. Ask him about English meals.
2. You are having a business lunch with Mr.White at a restaurant. Ask him to help you to make your choice.
3. Blake and Co. are going to buy Ukrainian machines. Meet Mr.Blake at your office and discuss terms of payment and delivery with him. After the talks invite him to the Napoleon restaurant.

**Ex.19. Role-play the following situations.**

1. Час обідати. Запросіть свого приятеля приєднатися до вас.
2. Ви пропонуєте приятелеві пообідати в ресторані, а не в їдальні. Наведіть докази на користь обіду в ресторані.
3. Ви з приятелем у кафе. Обговоріть, що ви збираєтесь замовляти.
4. Ви прийшли в ресторан пообідати. Розпитайте офіціанта, що він може вам запропонувати.

**Ex.20. You and your partner are in the restaurant**

Look at the menu and discuss what you want to eat. Use some of the expressions from the Language Note below  
Restaurant language.

**Asking for information**

What would you like?  
What do you want?  
What do you recommend?  
What exactly is that?

**Giving advice**

I suggest ...  
I recommend ...  
It's a local dish.  
It's made of ...  
It's very spicy.

**Complaining**

Excuse me ...  
I think this bill is wrong.  
That's not what I ordered.  
Can you change it?

**Paying**

Do you take (Viza cards)?  
Shall we split the bill?  
I'm paying.  
Please, I insist.  
Is service included?  
Can I have a receipt, please?

**Ordering**

To start ... /as a starter ...  
To follow ... /as a main course ...  
For dessert ...  
I'd like ...  
I'll have ...

**Ex.21. Here are some restaurant complaints**

Fill in the spaces with one of the words bellow.

*clean cold some hot cup rare state dirty strong broken*

- a. This soup is ... and I like my soup very ... Can you change it, please?
- b. This knife is ... Can you bring me a ... one, please?
- c. This glass is ... Can you bring me another one, please?
- d. This bread is ... Can you bring me ... fresh bread, please?
- e. This coffee is very weak and I like ... coffee. Can you bring me another ..., please?

- f. This steak is very well done, but I asked for ... Can I have another one, please?



## **VIII. GETTING ABOUT TOWN**

### **1. TOPICAL VOCABULARY**

1. avenue - проспект
2. block - квартал
3. bridge - міст
4. bystreet - провулок
5. city - місто (велике)
6. embankment - набережна
7. pavement - тротуар  
Syn. sidewalk (A.E.)
8. road - дорога, шлях;  
Syn. roadway
9. street - вулиця
10. suburb - передмістя, окраїна
11. town - місто  
to go down town - їхати в центр міста
12. corner - ріг  
at the corner of the street - на розі вулиці
13. crossing - перехід; перехрестя
14. direction - напрямок
15. entrance - вхід
16. exit - вихід
17. route - маршрут; трамвай (тролейбус і т.д.) визначеного маршруту
18. seat - місце (для сидіння)
19. stop - зупинка, зупинятися
20. subway - підземний перехід
21. taxi-rank - зупинка таксі
22. turning - поворот
23. way - шлях, дорога.  
Which is the shortest way there? - Який туди найкоротший шлях?  
Are you coming my way? - Вам зі мною по дорозі?
24. conductor - кондуктор

25. passenger - пасажир
26. passer-by - прохожий
27. stranger - незнайомець
28. building - будівля
29. cafe - кафе
30. hospital - лікарня
31. library - бібліотека
32. museum - музей
33. park - парк
34. place - місце  
place of interest - визначне місце
35. post-office - пошта
36. port - порт
37. airport - аеропорт
38. river port - річковий порт
39. stadium - стадіон
40. station - станція, вокзал
41. railway station - залізничний вокзал
42. theatre - театр  
opera-house - оперний театр
43. Zoo - зоопарк
44. bus - автобус
45. car - автомобіль
46. double-decker - двоповерховий автобус
47. lorry - вантажний автомобіль
48. taxi - таксі  
Syn. cab
49. tram - трамвай
50. trolley-bus - тролейбус
51. underground - метро  
Syn. metro; subway (A.E.)
52. traffic - рух, транспорт
53. traffic-light - світлофор
54. to be on one's way - їхати, знаходитись в дорозі, йти
55. to be right for - бути на правильному шляху
56. to cross - переходити, пересікати
57. to change - пересідати, робити пересадку  
Where do we change? - Де нам потрібно зробити пересадку?

- You'll have to change for (to) the tram next stop. - Вам прийдеться пересісти на трамвай на наступній зупинці.
58. to drive - керувати автомобілем
59. to get - прибувати, діставатись
60. to get in - заходити, сідати  
Syn. to get on (a tram, a bus, etc.)
61. to get off - зійти, вийти  
Do you get off (at) the next stop? - Ви виходите на наступній зупинці?
62. to give smb. a lift - підвезти кого-небудь (на машині)
63. to go as far as - доїхати до...
64. to be lost - заблукати
65. to move - рухатись, пересуватись  
Will you move aside, please? - Будь ласка, посуньтесь  
Move forward, please. - Рухайтесь вперед, будь ласка
66. to pass - проходити, проїздити  
Please let me pass - Дозвольте пройти, будь ласка
67. to ride - їхати на автобусі (трамваї...)
68. to turn - повернути
69. far - далеко (в питальних і заперечних реченнях)  
How far is the station? - Далеко до станції?  
Do not go far. - Не йдіть далеко  
Syn. a long way - далеко
70. near - близько  
Syn. in the neighbourhood - поблизу, по сусідству
71. to tell the way - показати дорогу
72. to put smb. down - висадити когось
73. means of communication - засоби пересування
74. to travel a short distance - подорожувати на коротку відстань
75. to pay fare - платити за проїзд
76. rush hour - година пік
77. to take a turning to the left (right) - повернути наліво, направо

**2. ILLUSTRATION OF USE*****1) Substitution Patterns***

a). “Could you tell me (show me) the shortest way to the airport?”  
the railway station  
the museum

“Get on a No.5 bus and go as far as Newton Street?”  
the bridge  
Park Lane

b). “How can I get to the nearest cinema?”  
post-office  
taxi-rank  
hotel

“Go along the street and take the first turning on you left.”  
the avenue                      second                      right  
this road                      third

c). “Conductor, does this bus go to the stadium?”  
the opera-house  
the stadium

“Yes, it stops right in front of it?”  
on the other side of the road  
a block from it  
not far from it

d). “Am I right for the river port?”  
the railway station  
the City Bank

“Yes, it’s just near the hand?”  
round the corner  
behind the house  
about five minutes walk

e). “Does this bus run to the centre of the city?”  
tram  
trolley-bus

“No, you’ll have to change for (to) No.3?”  
Route No.15  
a No.8 tram

the underground  
f). “Where do I get off to reach the railway station?”

the stadium

the city centre

“You must get off at the next stop”

at the last stop but one

in two stops

g). “Is the stadium far from here?”

the hotel

the railway station

“It’s about 10 minutes walk”

20 minutes ride

a good hour’s walk

## ***2) Practice these sentence patterns***

Excuse me. Which is the right way to London Bridge?

Excuse me. Which is the shortest way to the hotel?

Excuse me. Which is the quickest way to Oxford Street?

Excuse me, sir. Am I right for the centre?

Excuse me, madam. Am I right for Darvin Street?

Excuse me, officer. Am I right for Hyde Park?

Excuse me. Can you tell me the way to Liverpool station?

Excuse me. Could you, please, tell me the way to the port?

Excuse me. Could you, please, show me the way to the centre?

Excuse me, sir. Where is the nearest bus stop?

Excuse me, madam. Where is number 25 bus stop?

Excuse me, lady. Where is the underground station here?

Do I get off here? Yes, sir. That’s right.

Do I get off at the next stop? Yes, madam. That’s right.

Do I change buses here? That’s right.

Go straight three blocks and then turn to the right.

Go along this street as far as the monument and turn to the left.

Go along this street as far as the traffic lights, then take the street on your right

Take number 25 bus. It will take you right there

Take number 40 bus. Then change for route 17 bus.

Take this tram and go four stops. Then take a trolley-bus.

Is it far from here? No, it's just round the corner.

Is it far from here? Yes, it's rather a long way (from here).

Is the station far? No. You can easily get there on foot.

Is it very far? No, it's five minutes ride on a bus

It will be better for you to go there on foot.

It'll be quickest for you to get there on route 6 bus.

It's more convenient to go there by the underground

They showed me the way to the office. I was shown the way.

A boy showed me the way to that square. I was shown the way there.

### **3. MEMORISE THESE DIALOGUES. PRACTICE THEM IN PAIRS**

#### ***1. Which is the Quickest Way to the Centre?***

Petrenko: Excuse me, sir

Passer-by: Yes, what is it?

Petrenko: Which is the quickest way to the centre, please?

Passer-by: Let me think... Oh, yes. Take number 5 bus and go as far as Trafalgar Square.

Petrenko: Will that be the very centre of London?

Passer-by: Yes, of course. That's the very centre of London.

#### ***2. Take the Street On Your Left***

Petrenko: Pardon me, sir. I want to go to the British Museum. Can you show me the way there, please?

Passer-by: Why, yea. Hmm. Let me think... Well, take the street on your left and go straight as far as the little church.

Petrenko: Yes, how do I go then?

Passer-by: Then you'll turn to your left and go another two blocks.

Petrenko: Isn't it more convenient for me to go there by bus?

Passer-by: No, there isn't a very good bus service there. You'll just lose time.

### ***3. Am I Right for the British Museum?***

Petrenko: Excuse me. Am I right for the British Museum?

Lady: The British Museum? Let me think... I'm sorry to say you aren't. You'll have to go back one block and then turn to your left. You'll go along that street straight to the north as far as the Museum.

Petrenko: Thank you. Isn't it better for me to take a taxi?

Lady: Oh, you needn't. It's just 10 minutes walk from here.

Petrenko: Thank you ever so much.

Lady: It's all right, sir

### ***4. Do I Take the Underground?***

Demkova: Pardon me. Do I take the underground to get to Hyde Park?

Passer-by: Well, it depends on what part of the Park you need.

Demkova: I want to get to Marble Arch.

Passer-by: I see. Then it would be more convenient for you to go there by bus. The bus stops just round the corner while the nearest underground station is quite a long way.

Demkova: Thank you very much.

Passer-by: Never mind.

### ***5. You are going in the Opposite Direction***

Petrenko: Excuse me... I want to get to Waterloo Bridge. At what stop do I get off?

Passenger: Waterloo Bridge?.. Just a minute. But you are going away from it. The bus is going in opposite direction.

Petrenko: Do you mean to say I've taken the wrong bus?

Passenger: You should have taken the same route but a bus going in the other direction.

Petrenko: Thank you very much.

### ***6. Fares, Please!***

Demkova: Is this the right bus to the Central Park, Conductor?

Conductor: Yes, madam. We go past the Park... Fares, please.

Demkova: What's the fare to the Park?

Conductor: 20 pence, please... Move ahead. No standing on the platform!

Demkova: Will you let me know when I am to get off?

Conductor: Very well, madam.



### ***7. Can I Give You a Lift?***

Harry (from his car): Hello, Andrei! Where are you walking so fast?  
Petrenko: Oh, that's you Harry. I'm hurrying to the theatre. I don't know exactly how long it will take me. I want to be safe side.  
Harry: Well, I can give you a lift, if you don't mind. Take the front seat.

### ***8. At a Taxi Stand***

Petrenko: Are you free?  
Driver: Yes, sir.  
Petrenko: Victoria Station. I have to be there in 10 minutes. So drive as fast as you can, please.  
Driver: Very well, sir.

### ***9. In the Street***

Petrenko: Taxi! Hello, taxi!  
Driver: Yes, sir. Where to?  
Petrenko: Take me to the Airport hotel, please.  
Driver: Certainly, sir.

## **4. EXERCISES**

### **Ex.1. Answer the following questions:**

1. What is the name of your home town? 2. What are the most interesting sights in your home town? 3. Have you ever been to Kyiv? 4. What sights of Kyiv do you know? 5. What is your favourite place of interest in Kyiv? 6. What do you know about the history of Kyiv? 7. What is your favourite museum (theatre, cinema)? 8. Have you ever been to London? 9. What places of interest in London would you like to see?

### **Ex.2 Read and translate the following street signs and instructions:**

Department Store; Supermarket; Shop; Post Office; Cinema-house; Savings Bank; Bank; Snack Bar; Bakery; Grocery; Concert Hall; Exhibition Hall; Research Institute; Canteen; Cafeteria; Restaurant; Ice cream Cafe; Chemist's; First Aid; Picture Gallery; Drama and Comedy Theatre; Library; Dressmaker's Shop; Hairdresser's; Public Garden.

### **Ex3. Make up short dialogues according to the example. Use the words from ex.2.**

Example: - Can you tell me the way to the nearest...

- Yes, of course. Go down... (Sorry, I can't. I'm new here).

**Ex.4. Answer the following questions:**

A. 1. Where is the nearest bus-stop? 2. Where do I get off for the “Ukraina” department store? 3. Can you tell me the way to the Central post-office? 4. Is the nearest hotel far from here? 5. How can I get to the railway station? (the Drama theatre)? 6. Where is the nearest tram stop? (metro station, taxi stand)? 7. Is there a direct bus from here to the University? 8. Where do I change on to a No.3 tram?

B. 1. Do you know the city you live in very well? 2. How do you get to the University? (your institute)? 3. How long does it take you to get to the Ukraina Palace? (the Zoo; the public library?) 4. What kind of transport do you like best? 5. What's the difference between the traffic rules in Britain and on the Continent? 6. What is the main street in your home town? 7. What is your home town remarkable for? 8. What is the most convenient kind of city transport? 9. What are traffic lights used for? 10. Are there conductors on buses and trams in Kyiv? How do passengers pay their fares?

**Ex.5. Translate into English:**

1. Вибачте, чи не покажете ви мені дорогу до залізничного вокзалу? 2. Скажіть будь ласка, як пройти до центрального стадіону? 3. Йдіть вздовж вулиці прямо, потім поверніть направо. 4. Вам потрібно сісти на 3 номер трамваю і проїхати до зупинки... Дайте подумати... і проїхати чотири зупинки. 5. Я доїду на цьому автобусі до Трафальгарської площі? Боюся, що ні. Вам потрібно сісти на 20-й або 14-й. А цей автобус їде у зворотньому напрямку. 6. Ви виходите на наступній зупинці? 7. Вийдіть на Майдані Незалежності і сідайте на тролейбус №20. 8. Вам потрібно вийти через зупинку. 9. Йдіть прямо до першого (другого) повороту. 10. 56 автобус доведе вас прямо туди. 11. Вам краще поїхати на метро. 12. Попросіть кондуктора сказати вам, де потрібно вийти.

**Ex.6. Answer these questions using the Passive Voice:**

Model: You have found the road quickly. Did someone show you the way?

Yes, I was shown the way by a passer-by.

1. Did somebody tell you how to reach the Gallery?
2. You have come very soon. Did anybody tell you the way here?
3. You have put up at the Kyiv. Did somebody recommend you this hotel?
4. You've arrived very soon here. Did anyone give you a lift?

**Ex.7. Disagree with the statements avoiding a simple negation:**

Model: Getting about the town in which you are for the first time is a simple thing

No, that isn't correct (logical, always true, exact, etc.), I think. When people find themselves in an unknown town, they can easily lose their way; they have to ask many passer-by how to get to the place they need to reach.

1. The tram is the most modern kind of city transport. 2. Buses are usually empty during the rush hours. 3. The British Museum is in Glasgow. 4. There is an underground in every British town.

**Ex.8. Make up dialogues using the situations and guide words below.**

1. Walking along the street, you meet a friend of yours who says that he is sick and tired of the London traffic, noise and bad air and that he thinks of moving to a small town in the north. (I'm not surprised. How long have you been living in London? I think it's a good idea).

2. You are in a new (unknown to you) district of a large city looking for your friend's address. The houses around you are seem very much alike. You ask a passer-by to help you to find the place. (My friend's address is.... .. a usual two-storey home, he said. I'm a new settler here myself (Я сам тут живу недавно). Try the third house on your left).

3. A stranger comes up to you and asks you the way to the central railway station. You give him the necessary directions. (Go along this street as far as ... Take the first turning on your left (right). Take bus 25 and then change for tram Route 3.)

4. You are sorry to have missed your bus (trolleybus). You are afraid you might be late for work. Your colleague who lives in the same house might also be late for work. But he comforts you. (My luck! Just missed by a hair! We can still make it. You needn't worry).

**Ex.9. Finish up the dialogues below.****1.**

- \* Excuse me, can you show me the way to the central stadium?
- \* .....
- \* How long will it take me to get there?
- \* .....
- \* Thank you very much.
- \* .....

**2.**

- \* Can I help you?
- \* .....
- \* Are you here for the first time?
- \* .....
- \* What place are you looking for?
- \* .....
- \* Oh, it's not far from the centre of the city. Any bus will take you there.
- \* .....
- \* That's all right. You are welcome.

**Ex.10. Fill in the blanks with articles where necessary:**

1. Do you live in ... Franko Street? 2. There are always a lot of people in ... Independence Square. 3. Do you live near ... Central Park?. 4. Yuri Bondarenko lives near ... Shulavska Metro Station. 5. They are going to ... Schevchenko-Museum. 6. My friend lives near ... Boryspil Airport. 7. In ... big cities ... streets are broad and straight, there are ... lot of squares and ... beautiful parks. 8. When ... traffic light changed from yellow to green, we crossed ... street and entered ... underground station. 9. Do you happen to know the way to ... Picture Gallery? 10. Excuse me, is there a bus from here to ... Sophia Square? 11. There are many houses near ... Rylski Park. 12. We went by metro as far as ... Nyvky Station and changed for ... trolley-bus.

**Ex.11. Translate into English:**

Київ - одне з найкрасивіших міст Європи і світу. Київ розташований на берегах Дніпра. Це дуже старе місто. Києву більш ніж 1500 років. Це місто багатоповерхових будинків, широких вулиць і парків. Київ відомий своїми історичними місцями і пам'ятниками. Це великий культурний і науковий центр України. Його населення - понад 3 млн. чоловік.

**Ex.12. Read and translate this text.*****a) Kyiv, the Capital of Ukraine***

Kyiv is the largest and the most beautiful city of Ukraine. Kyiv lies on both banks of the Dnieper. It is one of the greenest cities in the world. Its history goes back to the 5-th century. Kyiv is a large political, industrial and scientific centre. Its population is more than 3 million people. Kyiv in itself is a huge monument. Among the places of historical interest are St. Sophia Cathedral, Kyiv - Pechersky Monastery, St. Vladimir Cathedral, Church of St. Andrew, Golden Gate, Vydbetsky Monastery, Askold's Grave and many other ancient monuments.

The monument to Taras Shevchenko, the great poet of Ukraine, is in front of the Kyiv University, named after him. The monument to Bohdan Khmelnsky, the Ukrainian national hero, stands in the square opposite to the St. Sophia Cathedral.

The cultural life of our capital is rich and varied. There are a lot of museums in it: the Historical Museum, the Museum of Ukrainian Art, the Taras Shevchenko Museum, the Museum of Russian Art and others.

Kyiv is also famous for its theatres. Kreshchatik is the central street in Kyiv. It is one of the widest and most beautiful streets in our country.

The city has over 300 research and design institutes, which hold a prominent place in Ukrainian and world science.

***b) London, the Capital of Great Britain***

London is the capital of Great Britain. It is one of the largest cities in the world.

London is more than two thousand and five hundred years old. About seven million people live there. There are more than 10 thousand streets in London.

There are four main parts in London: the City, the West End, the East End and Westminster. In London one meets the past and the present, the old and the modern. It is a city of contrasts.

The oldest part of London is the City, the business centre. The City of London is a very small part, but it is the most important banking and commercial centre of the country.

The West End is famous for its rich shops, hotels, restaurants, cinemas, museums and other places of interest.

The East End is another part of London. Many houses there are poor and it is famous for its docks.

As London is a very old city, it has many historical places. You can visit the Houses of Parliament, Westminster Abbey, St. Paul's Cathedral, Trafalgar square and other interesting places.

There is so much to see in London that even Londoners can always find new sights. They like to say: “When a man is tired of London, he is tired of life”.

## **IX. SHOPS AND SHOPPING**

### **1. VOCABULARY**

1. to go shopping - ходити в магазин за покупками.  
To go shopping for smth. - йти купувати що-небудь
2. a shopping centre - торговий центр
3. a department store - універмаг
4. a department - відділ  
men's department - чоловічий відділ  
dress department - відділ жіночого плаття  
ready-made clothes department - відділ готового плаття  
toy department - відділ іграшок  
shoe department - відділ взуття  
footwear department - відділ взуття
5. haberdashery - галантерея (назва. відділу)
6. jewellery - ювелірні вироби
7. perfumery - парфумерія (назва відділу)
8. household goods - господарчі товари
9. knitted goods - трикотаж (назва відділу)
10. fur department - відділ хутра
11. second-hand - відділ не нового одягу
12. a purchase - покупка  
to make a purchase - робити покупку
13. clothes - одяг  

ready-made		- готовий одяг
summer	clothes	- літній одяг
winter		- зимовий одяг
14. a shoe - туфля, черевик  

	better wear	
shoes for	everyday wear	
	summer wear	
15. a pair of shoes - пара взуття
16. a dress - плаття  

	summer wear	- літнє плаття
a dress for	everyday wear	- плаття на кожен день
	better wear	- вихідне плаття
evening		- вечірнє плаття
modern	dress	- сучасне плаття

- |           |  |                 |
|-----------|--|-----------------|
| expensive |  | - дороге плаття |
| cheap     |  | - дешево плаття |
17. to prefer - віддавати перевагу  
to prefer smth. to smth.
18. cheap - дешевий
19. a supermarket - універсам, супермаркет
20. self-service shop - магазин самообслуговування  
self-service department - відділ самообслуговування
21. to call at some place - зайти куди-небудь
- |              |  |  |
|--------------|--|--|
| to call at a |  | shop<br>department store<br>restaurant |
|--------------|--|--|
22. to chose (chose, chosen) - вибирати
- |            |  |                       |
|------------|--|-----------------------|
| to chose a |  | book<br>suit<br>dress |
|------------|--|-----------------------|
23. a suit - костюм  
light suit - легкий костюм
- |   |  |        |
|---|--|--------|
| to buy<br>to try on<br>to chose<br>to put on<br>to take off |  | a suit |
|---|--|--------|
24. wear - носіння (одягу)
- |          |  |                                      |  |      |
|----------|--|--------------------------------------|--|------|
| for      |  | summer<br>winter<br>autumn<br>spring |  | wear |
| suit for |  | better wear<br>everyday wear         |  |      |
25. to wear (wore, worn) - 1. Бути одягненим, носити (одяг);  
2. Носитися.
26. a size - розмір  
What size suit do you wear? - Якого розміру костюм ви носите?
- |          |  |           |           |                 |
|----------|--|-----------|-----------|-----------------|
| A size   |  | larger    | на розмір | більше<br>менше |
|          |  | smaller   |           |                 |
| One size |  | too big   |           |                 |
|          |  | too small |           |                 |
27. to try on - приміряти
- |           |  |                             |
|-----------|--|-----------------------------|
| to try on |  | a suit<br>a coat<br>a dress |
|-----------|--|-----------------------------|





56. It's too dear, I can't afford it. - Це дуже дорого, я не можу собі це дозволити
57. What would you like? - Що б ви хотіли?
58. bakery - булочна, пекарня  
Syn. the baker's
59. butcher's (shop) - м'ясний магазин  
Syn. meat shop
60. confectionery (shop) - кондитерська  
Syn. the confectioner's
61. dairy (shop) - молочний магазин
62. fish shop - рибний магазин  
Syn. the fishmonger's
63. foodstuffs - продукти харчування
64. greengrocery shop - овочевий магазин  
Syn. the greengroser's
65. grocery shop - бакалійно-гастрономічний магазин  
Syn the grocer's
66. market - базар
67. shop-assistant  
salesman  
saleswoman  
salesgirl
- |  |  |                       |
|--|--|-----------------------|
|  |  | продавець, продавщиця |
|--|--|-----------------------|
68. shopping bag - господарча сумка
69. to deliver - доставляти (товари)
70. bread - хліб  
rye bread - житній хліб  
a loaf of bread - буханка хліба
71. bun - здобна булка
72. roll - булочка
73. ring - бублик
74. beef - яловичина
75. frankfurters - сосиски
76. ham - вітчина
77. mutton - баранина
78. pork - свинина
79. sausage - ковбаса; сосиска  
chain sausage - сарделька  
smoked sausage - копчена ковбаса
80. veal - телятина

- 81. carp - короп
- 82. caviare - ікра
- 83. cod - тріска
- 84. crab - краб
- 85. fish – риба                      tinned fish - рибні консерви
- 86. perch - окунь
- 87. salmon - лососина
- 88. sprats - шпроти
- 89. trout - форель
- 90. buckwheat - гречана крупа
- 91. rice - рис
- 92. semolina (syn. farine) - манна крупа
- 93. sugar - цукор
- 94. cheese – сир                      cottage cheese - творог
- 95. cream – сливки                      sour cream - сметана
- 96. sweet - 1. Цукерка; шоколадка; льодяник  
Syn. A.E. candy  
2. торт, пудинг
- 97. spices - спеції
- 98. herring - оселедці
- 99. smoked fish - копчена риба

## **2. EXERCISES**

### **Exercise 1. Say what one can buy:**

at the footwear department; at the perfumery department; at the stationery department; at the ready-made clothes department; at the haberdashery department.

### **Ex.2. Say where one can buy:**

a dress; stockings and tights; a sweater; a blouse and a skirt; paper and pens; a hat; a handbag; a pair of shoes; a scarf; a coat; a suit.

### **Ex.3. Ask your fellow students:**

- if there are any department stores in her (his) hometown
- if she (he) is fond of shopping
- what her (his) favourite department is
- if she (he) likes to buy ready-made clothes
- if she (he) always tries a dress (a suit) on before buying it
- what size she takes in dresses
- what shoes she (he) wears every day
- if her shoes go with her coat

where she buys her hats  
if she likes knitted things.

**Ex.4. Ask questions so that the sentences bellow could be answers to them**

1. No, I can't afford this dress. It's too expensive.
2. I want to buy a brown handbag to match my high boots.
3. She wears 37 size shoes.
4. I want a pair of shoes for everyday wear.
5. This blouse costs ... roubles.
6. I'm sorry but we have these dresses only in blue.
7. This cut is still in fashion but I don't think it will last long.
8. The cash-desk is at the end of the haberdashery department.
9. I didn't buy the dress because the colour was too dark for me.

**Ex.5. Complete the following sentences:**

1. I like the colour but ...
2. The dress is very expensive, I ...
3. What size do you take in ...?
4. Where can I buy ...?
5. At the department store one can buy ...
6. At the supermarket one can buy ...
7. How much is ...?
8. Will you help me to choose ...?

**Ex.6. Supply the correct prepositions.**

1. I'd like to buy a dress ... better wear.
2. Let's call ... the Central Department Store, there's a good choice ... dresses there.
3. Why do many people prefer supermarkets .. small food shops?
4. I think this coat is the right size ... me.
5. She wanted to buy a dress ... affice wear.
6. When she put ... the first dress she saw that it was too short ... her.

**Ex.7. Supply the correct tense-forms of the verbs**

1. Mike (to be, to go) on holiday on Monday, he (to have, to go) shopping on Saturday.
2. If we (can, to go) shopping at eleven tomorrow we (to be able, to make) all the purchases by lunch time.

3. If Kate (to have, to go) to the supermarket in the afternoon she (not to be able, to go) to the cinema with us.
4. A few days ago Elsa (to call at) a big shop in Madison Avenue for some shoes.
5. I (to have) to try on another pair. These shoes (to be) a little large for me.
6. If my husband (not to have to stay) late at the office today we (to be able, to call) at the Central Department Store.

**Ex.8. Supply the articles where necessary.**

1. Where can I buy a coat?
  - There's ... department store in this street. There's ... very good choice of coats at ... department store.
  - Is there ... shoe department there?
  - Yes, there is, but .. department is not very large.

2. Lise walks along ... wide street, she looks for ... new dress. She stops at ... door of ... department store and comes in. She has found ... dress. She goes to ... fitting room and tries on ... dress. "It's ... lovely dress", says ... salesgirl. "I'll take ... dress", says Lise.

**Ex.9. Use the following questions in situations of your own.**

1. What size do you take in shoes? 2. May I try on this coat? 3. Does it fit me?
4. Will the blouse match my blue skirt? 5. How do you like the cut? 6. Is dark brown in fashion this season? 7. What have you decided on? 8. How much are these blouses?
9. Will you reduce the price? 10. Do you like to buy things at sales?

**Ex.10. Translate into English.**

1. Вибачте, де відділ готового одягу? - На другому поверсі навпроти галантереї. 2. Покажіть мені те світло-сіре шерстяне плаття, будь-ласка. Який розмір ви носите? - 46. 4. Можна мені поміряти цей костюм? - Звичайно. Примірочна направо. 5. Мені здається це плаття трохи завелике. Покажіть мені на розмір менше. 6. Чим можу вам допомогти? - Мені потрібні туфлі. Який розмір ви носите? - 37. Ви хочете вечірні туфлі чи туфлі на кожен день? 7. Вибачте, де каса? - В кінці відділу наліво. 8. Мені потрібна нова господарча сумка. 9. Мені потрібно купити подарунок. Давайте зайдемо в універмаг. 10. В універсамі ви можете купити все: продукти, книги, готовий одяг, жіноче і чоловіче взуття, іграшки.

**3. CONVERSATIONS**

***1. Memorise these dialogues. Practice them in pairs.***

**1.**

A: Good morning, madam. What can I do for you?

B: A pound of apples at one shilling and half a kilo of oranges for three shillings, please!

A: Yes, madam. Wouldn't you like some peaches? They are so juicy and sweet. Just from the country.

B: I think I'll take some.

A: Anything else, madam?

B: No, thank you.

**2.**

A: Excuse me, how do I get to the footwear department?

B: Straight on end, then right.

A: Do they sell stockings there too?

B: No, stockings are sold at the haberdashery department. This way. Second floor.

**3.**

A: Can you show me some blouses, please?

B: Will that light green one do?

A: I don't care much for the colour. It's rather too loud for me.

B: Here is one a shade darker.

A: Oh, that's just the thing I've been looking for.

**4.**

A: Well, how do I look in this coat?

B: Very nice. It suits you perfectly well. And the material is of high quality. It will wear for years, I am sure.

A: Isn't it too loose in the shoulders?

B: I wouldn't say that. But you may try (on) a size smaller.

**5.**

A: What can I do for you, madam?

B: I'd like a pair of strong walking shoes for everyday wear.

A: What size do you take in shoes?

- B: My size is 37.  
A: Will you try on these brown shoes, please?  
B: Don't you think that the heels are a bit too high for everyday wear?  
A: Oh, no, such heels are all the fashion now. But you can try on another pair. Here is a pair of nice flat-heeled shoes. Do they pinch?  
B: I like them much better than those one. Will you give me a shoe for the left foot, please? It's a perfect fit. How much are they?  
A: ... roubles.  
B: Will you wrap them up, please? Where is the cash desk?  
A: It's at the end of the department. Thank you.  
B: Thank you. Good-bye.

## ***2. Read, learn and act out the following conversations:***

### **1.**

- A: I say, Victor, have you time to go to the supermarket with me?  
B: Why, yes. I'm quite free. Do you go shopping to the Supermarket?  
A: As a rule, we do. It's very convenient - there's a good choice of various foodstuffs there.  
B: But there are always crowds of people there. It takes so long to do the shopping.  
A: Oh, no! All the goods are ready-packed, and there're quite a few cash-desks, too. Besides, one can buy various foodstuffs without going out.

It's very convenient - Це дуже зручно.

It takes so long. - Витрачається так багато часу.

Quite a few cash-desks. - Досить багато касових апаратів.

### **2.**

- A: Here's a large Supermarket. What about dropping in?  
B: What are you going to buy there?  
A: Some meat, eggs and vegetables.  
B: Where do they sell vegetables here?



A: No idea. It's the first time I'm here ...Oh, they sell vegetables and fruits over there.

B: While we are here, let's buy some fresh bread. We've run out of bread at home.

No idea. - Уявлення не маю.

We've run out of bread. - У нас кінчився хліб.

**3.**

A: Excuse me, do you sell granulated sugar?

B: Yes, we do, but I'm afraid we've sold out at the moment.

A: Nothing doing. I'll take a package of Indian tea.

B: Anything else?

A: A box of sweets and half a kilo of biscuits. Well, how much is that all?

B: 500, please.

A: Here you are.

B: Here's the change, please. Thank you.

A: Thank you.

We've sold out - У нас закінчився (цукор)

Nothing doing. - Нічого не поробиш.

Here's the change - Ось здача.

***3. Fill in the missing parts, making use of the phrases from the lesson and illustrative conversations. You're allowed to make any changes in them if necessary.***

**1.**

- Where do you usually buy foodstuffs?

- .....

- Do you find it convenient?

- .....

- But there are always crowds of people there!

**2.**

- Here's a large Supermarket. Let's drop on!

- .....

- Some sausage and cheese. Do you need anything?

- .....

- And then let's have a cup of coffee with cakes at the cafeteria.

- .....

**3.**

- Excuse me, sir, where can I buy a box of chocolates?
- .....
- Can I have there a cup of coffee, too?
- .....
- Is the shop still open?
- .....

**4.**

- Are you going to buy meat today?
- No .....
- What are you going to buy then?
- .....
- How about the vegetables?
- .....

***4. Role-play the following situations.***

1. Вам треба купити подарунок другові на день народження. Порадьтеся з однокурсником, що можна було б купити.
2. Попросіть товариша допомогти вам: а) вибрати костюм; б) вибрати сорочку; в) підібрати взуття.
3. Ваш товариш вперше в Києві. Він не знає, де можна придбати ті чи інші товари. Розкажіть йому про це.
4. Ви в універмазі, збираєтесь купити новий костюм і сорочку. Поговоріть з продавцем.
5. Ви в продовольчому магазині, збираєтесь купити масло і хліб. Поговоріть з продавцем.
6. Ви прийшли в овочевий магазин купити овочі: капусту, моркву. Поговоріть з продавцем.
7. Ви з товаришем обговорюєте питання, де краще купувати продукти - в універсамі чи в спеціальному магазині. Ви за універсам.
8. Ви збираєтесь влаштувати пікнік на вихідні. Обговоріть, які продукти треба купувати, хто і де їх купуватиме, складіть список покупок.

## X. TRAVELLING

### 1. TOPICAL VOCABULARY

1. accommodation - місце (в поїзді, літаку) і зручності, на які воно дає право; квиток
2. railway accommodation - залізничний квиток
3. arrival - прибуття, приїзд
4. departure-від'їзд
5. destination - місце призначення  
What's your destination? - Куди ви їдете?
6. fare - плата за проїзд
7. flight - політ, переліт, рейс  
non-stop flight - безпосадочний політ
8. journey - поїздка, подорож  
A pleasant journey to you! - Щасливої вам дороги!  
Syn. Travel, tour, trip.
9. passage - переїзд; рейс (морський чи повітряний); поїздка по морю
10. route - маршрут, шлях, дорога
11. schedule - розклад графік  
on schedule - точно, вчасно
12. service - 1) обслуговування; сполучення  
bus service - автобусне сполучення  
train service - залізничне сполучення  
2) рейс, рейсовий літак  
There are three services a day. - Кожен день є три рейси.
13. ticket-квиток  
return ticket - зворотній квиток  
single ticket - квиток в одну сторону  
Syn. one-way ticket
14. through ticket - транзитний квиток; квиток на поїзд прямого сполучення
15. first (1-st) - class ticket - квиток в м'якому вагоні
16. 2nd - class ticket - квиток в купейному вагоні
17. 3d - class ticket - квиток в жорсткому вагоні
18. airport-аеродром
19. booking-office - каса
20. cloak-room - камера схову  
Syn. left-luggage office, check-room (A.E).
21. Information Bureau - довідкове бюро

- Syn. Inquiry Office
22. platform - платформа
23. port-порт, гавань  
Syn. harbour
24. Station - станція, зупинка; вокзал  
Syn. railway station
25. waiting-room - зал чекання
26. announcer - диктор, інформатор
27. guard - провідник  
Syn. (carriage) attendant
28. passenger - пасажир
29. fellow passenger - попутчик
30. porter - носій
31. stewardess - бортпровідник, стюардеса
32. traveller - пасажир, подорожуючий
33. (aero) plane-літак  
Syn. aircraft
34. boat - човен, шлюпка; судно, пароплав, теплохід  
Syn. ship, steamer
35. river boat - річкове судно
36. ferry - паром
37. helicopter - гелікоптер, вертоліт
38. train - поїзд  
electric train - електропоїзд  
fast train - швидкий поїзд  
mail train - поштовий поїзд  
long-distance train - поїзд далекого слідування  
suburban train - приміський поїзд  
through train - поїзд прямого сполучення
39. berth - спальне місце, полиця (в поїзді чи на пароплаві)  
Syn. bunk
40. cabin - каюта
41. carriage-вагон
42. compartment - купе
43. deck-палуба
44. seat - місце
45. van - службовий вагон  
luggage van - багажний вагон  
mail van - поштовий вагон
46. bag - маленька валіза, сумка
47. luggage - багаж, речі  
Syn. baggage (A.E.)
48. suit-case - невелика (плоска) валіза (чемодан)

49. trunk - велика валіза (чемодан)
50. valise - валіза
51. to arrive - прибувати
52. to board a plane (ship) - сісти на літак (пароплав)
53. to book - замовляти (квиток)
54. to break one's journey - робити зупинку
55. to catch a train - потрапити на поїзд
56. to date a ticket - закомпостувати квиток
57. to fasten one's safety-belts - застебнути пояс
58. to fly - літати
59. to get air-sick (sea-sick) - страждати повітряною (морською) хворобою
60. to land - приземлятися
61. to miss the train - запізнитися на поїзд
62. to see smb. off - проводити когось
63. to travel - їхати, подорожувати
64. to travel abroad - їхати за кордон
65. to travel on business - їхати по справах, в командировку
66. to travel on (for) pleasure - їхати для розваги
67. to be due out - відправлятися (про поїзд)
68. to get on (off) the train - сідати в поїзд (виходити з поїзда)
69. facing the engine - по ходу поїзда
70. with one's back to the engine - проти ходу поїзда
71. to pack things - збирати речі
72. lower /upper berth - нижня /верхня полиця
73. landing - посадка
74. forced landing - вимушена посадка
75. to cancel - відмінати
76. on board a plane - на борту літака
77. to pass through customs - пройти митницю
78. on board a ship - на борту пароплава
79. to share one's cabin with - ділити каюту з...
80. to go ashore (to land) - висадитись, сходити на берег
81. Are you a good sailor? - Ви добре переносите качку?
82. How do you take to flying? - Як ви переносите політ?
83. When are we due? - Коли за розкладом прибуває наш літак (поїзд і т.д.)?

**2. ILLUSTRATION OF USE**

***a) Substitution Patterns***

1. Can I get to Berlin by air?

London

Helsinki

Odessa

Yes, of course: you can get there by air as well as by sea  
by land  
by railway  
by bus

2. Excuse me, please, where's the booking-office?

the Information Bureau

the time-table

Platform Six

the dining-car

It's just opposite the entrance.

round the corner

downstairs

3. I want to buy a first-class ticket to N.

a single ticket

a return ticket

a seat

Sorry, we are all booked up for today.

4. I'd like two tickets for the 7 o'clock train to Odessa

the express Warsaw

the through London

the fast New York

the morning plane Berlin

Flight 555

You are welcome, sir.

5. What does a passage to London cost?

a ticket

a return ticket

a seat

It is 20 roubles  
dollars  
pounds

***b) Practice these sentence patters.***

**1.**

What time does the plane leave for New York?

When does the plane land in Paris?

The plane leaves on Monday every week. The only plane flies on Monday.

You land in London at nine-twenty p.m.

The bus leaves for the airport in every twenty minutes.

Do I pay for my luggage? Do I pay the customs?

Shall I open my suit-case? No, you needn't. Thank you.

How long will it take us to get to the centre of London by taxi?

I think it will take you about 40 minutes.

It depends on the traffic.

**2.**

Passengers are requested to walk to the plane (Exit 6)

Passengers leaving for London, Flight 306, are requested to register.

Passengers are requested to fasten the belts.

Passengers are not allowed to smoke, the plane is taking off.

**3. CONVERSATIONS**

**I.** - Excuse me, sir, where's the booking-office?

- It's over there, opposite the main entrance.

- Thank you very much.

- It's all right.

**II.** - When are you leaving, Max?

- At ten thirty tomorrow morning. I've already packed my suit-case.

- How long will you be away?

- About a week. The same ship will bring me back.



- III.** - Excuse me, please, which is the platform for Glasgow?  
- It's Platform Three through the subway.  
- Thank you  
- Not at all.
- IV.** - Please, two tickets to Liverpool.  
- Single, madam?  
- One single and one return.  
- Here you are, madam. And here's the change.  
- Thank you.
- V.** - Can I book my passage to Baku here?  
- You're most welcome, sir. Which flight?  
- I think seven-twenty-five will do, it's a through plane, isn't it?  
- Yes, but unfortunately it's all booked up. I can offer you only Flight 577.
- VI.** - What would you like to do next summer?  
- I plan to go to Bulgaria.  
- How are you going to get there - by train, by sea or by air?  
- In fact I didn't think of it yet. I believe by train will be more interesting.
- VII.** - Are you already locking the suit-case, Mike?  
- Oh, yes, it's high time we left the house. The train leaves in an hour and we may miss it.
- VIII.** - I see you've got a corner seat facing the engine. That's what you like, isn't it?  
- Well, mine was just the opposite one and this gentleman gave his seat. He says he doesn't mind sitting with his back to the engine.  
- Oh, that's very kind of him.

**4. MEMORIZE THESE DIALOGUES. PRACTICE THEM IN PAIRS*****1. The Plane is Taking Off***

Stewardess: Ladies and gentlemen! You are on board the plane of the British Airways Company. The Company greets all the passengers and wish you all a good flight. The plane is going to take off. Please fasten your belts and refrain from smoking.

Passenger: Excuse me, miss. When do we land in London and at what altitude shall we fly?

Stewardess: The plane lands in London at 9 a.m. The altitude of the flight will be about 30 thousand feet or 9 thousand metres.

Passenger: Thank you. Excuse me, I have another question. What's the weather like in London?

Stewardess: It was warm and fine weather yesterday.

Passenger: Thank you.

***2. On the Plane***

Petrenko: I say, are you feeling all right?

Miss White: Not quite, I'm afraid I'm a little air-sick.

P: So sorry. Is there anything I can do for you? Shall I ring for the stewardess?

Miss W: Yes, please, and would you mind lowering the back of my seat a little. Thank you. It's better now.

P: Would you care for a cup of coffee or a glass of water?

Miss W: A little later, please.

***3. The plane is landing***

Miss White: I say, it's London already. We are going to land.

Petrenko: Well, I've never been to London yet but it must be. How large it looks. There! I can see the famous Big Ben!

Miss White: Yes, and I can also see St. Pauls Cathedral. Can you?

Petrenko: No, I can't... Oh, yes, now I can see it.

Miss White: You'll have a very good time in London, I'm sure.

Petrenko: I hope so though I have a lot to do. It's my business trip, not a tourist one.

#### ***4. At the Customs Room***

Customs Officer: Good afternoon, sir. Is this your suit-case?

Petrenko: No, it isn't. Mine is the black one.

C.O: Oh, I see. Have you anything to declare?

P: No, I haven't. There are only personal belongings in my suit-case. Shall I open it?

C.O: No, thank you, sir. You needn't. It's all right. You may go to the Passport Control now. Straight on, please.

P: Thank you, Officer. Good afternoon.

#### ***5. The Passport Control***

Immigration officer: Your passport, please.

Petrenko: Here you are.

Im. Of.: What's the purpose of your visit to London, sir?

Petrenko: It's a business trip.

Im. Of.: How long will you stay here?

Petrenko: For a month.

Im. Of.: Your passport is in order.

Petrenko: Thank you. Good-bye.

#### ***6. Travelling by Train***

Passenger: I want a ticket to London, please. Which train must I take?

Booking-clerk: If I were you, I should take the 9:30 train.

Passenger: Do I have to change anywhere?

Booking-clerk: No, no change, it's a through train.

Passenger: Thank you. A ticket to London, please.

Booking-clerk: Single or return?

Passenger: Return please, first class.

Booking-clerk: Here you are.

Passenger: Thank you. What time did you say the train goes?

Booking-clerk: 9:30. You'll have to hurry if you want to register your luggage.

Passenger: Thanks.

**5. EXERCISES****Ex.1. Answer your friend's questions:**

Do you like to travel by air? 2. How often do you travel by plane? 3. What do you think the flying time from Moscow to London is? 4. How long does it usually take to get to the Borispol airport from the centre of the city? 5. Is there any bus service between the airport and the centre of city? 6. How many railway stations are there in Kyiv? 7. Where can you buy a ticket for your journey? 8. What is the fare to Moscow? 9. What are waiting-rooms for? 10. Who can help you with your luggage? 11. What kind of trains do you know? What trains do you prefer? Why? 12. Do you prefer to buy tickets beforehand or to queue up at the booking-office? 13. Do you like seeing your friends and relatives off? 14. Do you like it when your friends and relatives come to see you off? 15. Where can one get information about the time of arrival and departure of trains? 16. Is travelling by air more expensive than railway travel? 17. What are the advantages and disadvantages of air travelling? 18. Have you ever travelled by sea? When was it? Did you enjoy it?

**Ex.2. Ask your fellow students and let them answer:**

- ... if he (she) has ever travelled by plane
- ... how he (she) liked it
- ... if he (she) gets tickets for a plane beforehand
- ... who looks after passengers on board a plane
- ... if flying is more dangerous than railway travel
- ... if there is a through train from here to Paris
- ... where you can buy a ticket for a train journey
- ... if it is possible to book a ticket to Paris beforehand
- ... who takes care of passengers on board a train
- ... if there are long queues at the booking-office in summer

**Ex.3. Make up your own sentences using the word combinations given below**

to buy a ticket for a journey; to carry luggage; to get off the train; to stop at the station; to book a ticket beforehand; to register one's luggage; to see smb. off; hand luggage.

**Ex.4. Make up your story on “Travelling by Train” using the words and word combinations below.**

At the railway station; to get a morning paper; the waiting-room; the train is due out at; to have a long (short) journey; sleeping-car (sleeper); through train; stopping train; long distance train; express; local train; to travel light; to register one's luggage; the left-luggage office; to hurry along the train.

**Ex.5. Translate into English**

Якщо ви не замовили квиток раніше, ви можете купити його в квитковій касі на вокзалі. 2. Квиткові каси знаходяться з правої сторони вокзалу. 3. Поїзд №5 слідує без зупинок, а поїзд №25 зупиняється на багатьох станціях. 4. Ви любите проводити друзів? 5. Я рекомендую вам взяти квиток туди і назад. 6. Багато пасажирів люблять сидіти по ходу поїзда. 7. Поїзд із Одеси прибуде на п'яту платформу. 8. Моя подруга збирається летіти в Крим. 9. Катя зареєструвала квиток і багаж, і ми пішли в буфет випити чашку кави. 10. Стюардеса повідомила на якій висоті і з якою швидкістю летить літак. 11. Минулого року ми подорожували на борту теплоходу “Лермонтов” по Чорному морю. 12. Квитки були замовлені заздалегідь. 13. Це ваша перша подорож по морю? - Так, і я дуже боюсь морської хвороби.

**Ex.6. Make up dialogues of your own on “Travelling by Train”. Role suggested:**

a booking-clerk and a passenger; two passengers sharing a compartment; two friends discussing the advantages and disadvantages of travelling by train; a passenger and a clerk in the inquiry-office.

**Ex.7. What will you do if:**

you want to fly to the Black Sea coast in summer; your flight is put back by half an hour; “No smoking” and “Fasten your Belts” are lighted up; you want to take a brief-case with you; you missed your plane; you came to see your friend off but her flight is put back; you want to know when the plane from London arrives; you want to know why the plane from London is late.

**Ex.8. Complete the following sentences:**

1. I want a ticket to ... 2. Your luggage is overweight, you'll have ... 3. Fasten your belts, the plane ... 4. Travelling by air saves us ... 5. Travelling by train is not so ... 6. Our ship is two hours late because of ... 7. I'd stay up on deck as the weather ... 8. You can buy a ticket ... 9. The airport doesn't take planes because ... 10. The flight is put back because ... 11. When you fly abroad you must ...

**Ex.9. Compose your own dialogues**

1. You are planning to fly to the South in summer. Discuss with your friend the advantages and disadvantages of travelling by air.
2. You've just arrived from London. Your friend has come to meet you at the airport. Tell her (him) about your flight and stay in London.
3. You've come to the booking-office to get a ticket for a plane. What will you ask a clerk about?

**Ex.10. Speak on the following topics**

1. What a large railway station looks like.
2. Your last railway trip.
3. Describe some funny or sad episodes concerning travelling by train.
4. Your first travelling by air.
5. Describe a big airport.
6. Your first travelling by sea.
7. How you spent your time on board the ship.
8. A story about a sea voyage you've read and enjoyed.

**Ex.11. Role play**

**Person A:** You are the travel agent. Isabelle Dussart comes to see you. Look at the information bellow and answer her questions.

	<b>LONDON (HEATHROW)</b>	<b>NEW YORK (JFK)</b>
BA 117	08.45	12.05
BA 175	11.00	14.05
BA 177	13.45	16.35
BA 179	18.30	21.35

New York time = London time minus 5 hours.

Standard single fare £422 + Tax (approximately £15)

**Person B:** You are Isabelle Dussart. You go to the travel agent to get information flights to New York. You want to arrive on Tuesday evening. Your meeting is on Wednesday at 10 a.m.

Find out the information you need. Ask questions based on the notes below.

- How long /take/ London to New York?
- How much / cost?
- What /time difference between London and New York?
- How many flights / per day?
- / afternoon flight?
- What time / arrive?

## BUSINESS TRAVEL. TRAVEL INFORMATION.

### 1. TOPICAL VOCABULARY

1. business - відрядження  
to go on business  
to come on business  
to be on business.
2. passport control - паспортний контроль  
to go through passport control - проходити паспортний контроль
3. a purpose - ціль
4. a visit - візит, відвідини  
a visit to a | plant  
city  
country
5. to visit - відвідувати  
to visit a | city  
a plant
6. a trip - поїздка  
to be | on a trip  
to go |  
to make a trip
7. order - порядок  
to be in order
8. Customs house - митниця  
to go through the customs - проходити митний контроль
9. to declare - заявляти про речі, заборонені до ввозу і вивозу за кордон
10. to be liable to duty - підлягати митному збору
11. to be duty free - не підлягати митному збору
12. to fill in - заповнювати
13. a form - бланк, форма
14. to fill in a form - заповнювати бланк



- 15. entry visa - в'їзна віза
- 16. to apply - звертатися (за довідкою, дозволом - for)
- 17. to check in - зареєструватись  
Where do I check in?
- 18. to rent a car - взяти автомобіль напрокат  
Where can I rent a car?
- 19. to reserve - резервувати, замовляти заздалегідь
- 20. to reserve a room (a hotel room) - замовити кімнату (номер в готелі)  
Can I reserve a hotel room in Denver, Colorado?
- 21. an airport - аеропорт
- 22. a plane - літак
- 23. to land - приземлятись, робити посадку
- 24. to take off - відлітати, відправлятись
- 25. to get on - сідати (на літак, в поїзд, на автобус)
- 26. to get off - виходити з
- 27. to make a reservation - замовляти заздалегідь  

to make a reservation for	a flight
	a plane
	a train
- 28. in advance - заздалегідь  
to book seats four days in advance.
- 29. a delay - затримка, запізнення  
a delay of two hours  
to come with a delay  
to leave with a delay  
to arrive with a delay
- 30. a departure lounge - зал для від'їжджаючих пасажирів
- 31. gate - ворота  
which gate are we boarding from?
- 32. to board - сідати на...
- 33. to leave - від'їжджати, залишати, відправлятись  

to leave	the country
	the city
	home

to leave for

Paris

London

- 34. on time - вчасно  
Syn. in time  
Am I in time?  
Will the flight leave on time?
- 35. fare - плата за проїзд  
What's the taxi fare to the city centre?
- 36. boarding card - посадочний талон
- 37. to be subject to customs examination - підлягати митному контролю

## **2. STRUCTURE PATTERNS**

### **1.**

The plane to London has just taken off.  
The flight will take an hour and a half.  
The plane from Kyiv is approaching Heathrow Airport.  
What time does the plane leave for Kyiv?  
When does the plane land in Paris?  
You land in London at nine-thirty p.m.  
The bus leaves for the airport in every twenty minutes.  
Do I pay for my luggage? Do I pay the customs?  
Shall I open my suitcase? No, you needn't. Thank you.

### **2.**

Passengers are requested to walk to the plane (Exit 6)  
Passengers leaving for London, Flight 508, are requested to register.  
Passengers are requested to fastern the belts.  
Passengers are not allowed to smoke, the plane is taking off.

**3. SITUATION PATTERNS*****Model I.***

A: Can I help you, sir?

B: Is there a plane to Paris on Monday?

A: Yes. There's a BA flight at ten p.m.

B: Thank you.

***Variants***

A: Can I help you, sir?

madam?

lady?

miss?

B: Is there a plane to Paris on Monday?

a plane to Baghdad on Tuesday?

a plane to Rome on Sunday?

a train to Moscow on Friday?

a train to Paris on Wednesday?

A: Yes, there is a BA flight at ten p.m.

an AZ flight at five thirty a.m.

a fast train at six a.m.

a through train at two forty-five p.m.

B: Thank you.

***Model II***

A: Can I help you, madam?

B: I'd like to fly to New York. Can you make a reservation for me?

A: When do you want to travel?

B: The twenty-first.

A: Which flight?

B: The one at three o'clock. Economy class.

A: BA 609. What name shall I put down?

B: Mary Blake.

A: Thank you.

***Variants***

A: Can I help you, madam?

miss?

sir?

B: I'd like to fly to New York.

I want to fly to Bombay

I'd like to fly to Paris

I'd like to fly to London. etc.

Can you make a reservation for me?

A: When do you want to travel?

B: The twenty-first.

The fifteenth.

The eleventh.

etc.

A: Which flight?

B: The one at three o'clock. Economy class.

The one at five thirty. First class.

The one at eleven fifteen. Economy

class.

A: BA 609. What name shall I put down?

KL 331 etc.

B: Mary Blake.

John Brown

Mike Green.

etc.

A: Thank you.

**4. MEMORISE THESE DIALOGUES. PRACTICE THEM IN PAIRS**

**I**

A: Could you tell me when the first plane for London leaves?

B: At seven in the morning.

A: And what time does it arrive?

B: At 10.30.

A: Thank you.

B: You are welcome.

**II**

- A: Well, here we are. The plane takes off in about an hour, so we have plenty of time left.
- B: I suppose you must register first and have your luggage weighed. Now let me help you with your suitcase.
- A: Oh, never mind, thanks. The porter will take care of the suitcase, and I'll carry the briefcase myself.

**III**

- A: How much weight am I allowed on board the plane?
- B: As you are flying tourist class, sir, the weight of your things must not exceed forty-two pounds. You will be charged for any excess weight you have. The rate is fifty pence for each pound in excess.
- A: Oh, I don't think my things will weight that much... See, it's only forty-one pounds.

**IV**

- Immigration officer: Your passport, please.
- Petrenko: Here you are.
- I.O. What's the purpose of your visit to London, sir?
- P: It's a business trip.
- I.O.: How long will you stay here?
- P: For a month.
- I.O.: Your passport is in order. Please go through the customs in the next room.
- P: Thank you.

**V**

- Customs officer: Is this your luggage, sir? Have you anything to declare?
- Petrenko: I've got two blocks of cigarettes. Are they liable to duty?
- C.O.: You can have them duty-free.
- Petrenko: Shall I open my suit-case. I've got only my personal things in it.
- C.O.: No, that won't be necessary. I'll just mark it. Have a nice stay in Great Britain, sir.

**VI**

Petrenko: Shall I check in for the flight to Kyiv here?

Clerk: Yes, sir. May have your ticket and passport, please?

Petrenko: Certainly. Here you are.

Clerk: Will you put your luggage on the scales? Oh, it's too heavy. You must pay an extra charge, I'm afraid.

Petrenko: I'll take out a couple of these catalogues then.

Clerk: Can you put the luggage on the scales again, sir? It's all right now. You may take your ticket and passport and here is your boarding-pass.

Petrenko: Thank you.

**VII**

Petrenko: Is the plane for Kyiv leaving on time?

Clerk: There'll be a delay, but it probably won't be over 30 minutes. Will you go to the departure lounge and wait for the announcement?

Petrenko: Thank you very much.

Clerk: You are welcome.

## **XI. MAKING AN INTRODUCTION. MEETING PEOPLE.**

### **1. TOPICAL VOCABULARY**

1. initials - ініціали
2. name - ім'я, прізвище
3. first name, Christian name - ім'я
4. patronymic - по-батькові
5. surname, last name, family name - прізвище
6. maiden name - дівоче прізвище
7. name in full (full name) - повне ім'я
8. visiting (calling) card - візитна картка
9. to introduce (smb. to smb.) - відрекомендувати (когось комусь)
10. to meet smb. - знайомити (когось)
11. to make smb's acquaintance - знайомитися (з кимось)
12. nationality - національність
13. native of - уроженець
14. origin - походження
15. to be born - народитися
16. to study (at) - вчитися (у)
17. meeting - зустріч
18. to meet - зустрічати
19. appointment - призначена зустріч
20. Let me introduce myself - Дозвольте відрекомендуватися
21. Please introduce me to ... - Будь-ласка, познайомте мене з ...
22. Let me introduce ... to you - Дозвольте відрекомендувати вам ...
23. Tell me your name, please - Скажіть, як вас звуть
24. Where are you from? - Звідки ви родом?
25. What are you? - Хто ви (за професією)?
26. What is your occupation? - Чим ви займаєтесь?  
What do you do?
27. What do you do? - Хто ви за професією?



- What do you do for a living?
28. Pleased to meet you. - Радий познайомитись з вами  
Nice to meet you.
29. Could you introduce me to ...? - Ви могли б познайомити мене з ...
30. I don't know anyone here. You'll have to introduce me. - Я не знаю тут нікого. Тобі прийдеться мене відрекомендувати.
31. Let me introduce you two. - Дозвольте мені познайомити вас один з одним.
32. I don't think we've met. I'm ... - Не думаю, що ми зустрічалися. Я ...
33. What nationality are you? - Хто ви за національністю?
34. to work for - працювати на ...  
Who do you work for? - На кого ви працюєте? (на яку компанію ви працюєте?)  
I work for АТТ - Я працюю на АТТ.
35. to be responsible for - відповідати за ...  
to be in charge of
36. to be responsible to - бути відповідальним перед (кимось), доповідати (комусь)  
to report to
37. to be in (+ type of work) - працювати якійсь галузі (сфері)  
eg. I'm in marketing  
He is in chemical business
38. I never expected to meet (to see) you here - не сподівався вас тут зустріти
39. Can you spare me a minute? - Можна вас на хвилинку?
40. Have you been waiting long? - Ви довго чекали?
41. I hope I didn't keep you waiting long. - Сподіваюсь, я не примусив вас довго чекати.
42. I'm delighted to see you. - Я дуже радий вас бачити
43. I hope to see you again. - Сподіваюсь, що знову побачусь з вами.
44. business - справа  
Have you any business to (with) me? - У вас до мене є справа?



**2. PRACTICE THESE SENTENCE PATTERNS**

**1.**

Mike, this is Ann Brown. Hallo, Ann.

Mary, this is Dr. White. How do you do, Dr. White?

Daddy, this is Kate Smith. How do you do, Kate?

**2.**

Alice, meet my brother George.

Mother, meet my fellow student.

Ann, meet my new colleague Mr. Gim Cook.

**3.**

Mrs. White, may I introduce Mr. Stone?

How do you do, Mr. Stone?

How do you do, Mrs. White? I'm glad to meet you.

**4.**

Let me introduce myself. I'm John Green.

Let me introduce you to my sister. Ann, this is Mike Brown.

Let me introduce you to my wife. Mary, meet George Hall.

Let me introduce you to Mike Brown, our Export Sales Manager.

**3. READ AND MEMORISE THESE DIALOGUES.**

**1.**

A: Excuse me, sir: are you Dr. Robert Hall?

B: Yes, I am.

A: Let me introduce myself. I'm Peter Klymenko.

B: How do you do, Mr. Klymenko?

A: How do you do, Dr. Hall? Glad to meet you. I know you by name rather well.

**2.**

A: Pardon me, sir: I'd like to speak to Mr. Blake.

B: I'm Mr. Blake.

A: Oh, I'm very glad. Let me introduce myself. I'm Pavel Petrenko.

B: How do you do, Mr.Petrenko?

A: How do you do, Mr.Blake?

B: Well, you have some business to me, haven't you?

A: In a way yes. I'd like to have a talk with you.

B: You are welcome, Mr.Petrenko. Please sit down.

**3.**

A: Mrs.Cook, let me introduce professor Peter Sidorenko.  
Professor Sidorenko, Mrs.Cook.

B: How do you do, Professor Sidorenko?

C: How do you do, Mrs.Cook? Glad to meet you.

**4.**

A: Jimmy, will you introduce me to your secretary? I have some business with her. What's her name?

B: Just a moment... Miss Day. Let me introduce my new Ukrainian friend Pavel Petrenko.

C: Hallo, Mr.Petrenko.

A: Hallo, Miss Day. Glad to meet you. Well, what's your first name?

C: Catherine. Just call me Kate or Kitty.

A: Thank you, Kate.

**5.**

A: Will you please, introduce me to Miss Hall?

B: Don't you know each other?

A: Yes, we do, but we never had a chance to get acquainted formally.

B: I see. Well, I'll do it with pleasure. She's a very good girl.

**6.**

A: Mr.Sidorenko, meet my friend Peter Rogers.

B: Hallo, Mr.Rogers.

C: Hallo, Mr.Sidorenko. You are a Ukrainian oil expert, aren't you?

B: Yes, I am. And you are the famous Rogers, the boxer?

C: Oh, no. I'm not the Rogers. We aren't even relations. Just namesakes.

**7.**

A: I haven't met your Managing Director yet.

B: Oh, I'm sorry. Come and meet him. Dr.Brown, this is Mr.Rogers. He is here from the States on a visit.

C: Very nice to meet you, Mr.Rogers. How long are you here for?

**8.**

A: Peter, could you introduce me to the Managing Director?

B: Of course, John... Mr.Brown, let me introduce you to John Smith, our new Purchasing Manager.

C: Nice to meet you, Mr.Smith. We are going to be working together.

**9.**

A: How do you do? My name's Robert Blake.

B: Nice to meet you. My name's Rogers.

**10.**

A: Harry, have you met Mr.Grey?

B: No, we haven't met.

A: Come along then, and I'll introduce you to him, if you like.

B: Mr.Grey, I should like to introduce Mr.Smith, a friend of mine.

C: How do you do, Mr.Smith? Pleased to meet you.

B: How do you do, Mr.Grey? I'm very glad to know you.

## MEETINGS

### 1. TOPICAL VOCABULARY

#### 1. a). Starting a meeting:

Ladies and gentlemen, may we begin please?	- Пані ті панове, дозвольте розпочати?
Could I have your attention, please?	- Прошу вашої уваги.

#### b). Starting the point of the meeting:

This meeting has been called to discuss the points on the agenda (the following points).	- Збори скликано для обговорення наступної повістки денної (слідуючих питань).
--	--

#### c). Asking people for their opinions:

What do you think, X?	- Що ви думаєте, X?
Have you any views on this, X?	- Ви маєте точку зору на цей рахунок, X?
Can we come to you when we've heard what X has to say?	- Ми можемо до цього повернутись, після того, як вислухаємо, що скаже X?

#### d). Bringing the discussion to a close:

Does anyone wish to say anything else?	- Чи бажає хто-небудь ще висловитись?
I think we've covered everything.	- Думаю, ми обговорили все.

#### e). Closing a miting:

Well, that's all for today, thank you, ladies and gentlemen.	- І так, на сьогодні все, дякую вам, пані та панове.
--	--

#### f). Proposing a motion:

I propose that ...	- Я пропоную ...
--------------------	------------------

#### 2. Presenting an argument a) for:

It is a fact that ...	- Це факт, що ...
In view of the fact that ...	- З погляду того, що ...
Bearing in mind that ...	- Пам'ятаючи про те, що ...

Given that ...	- Вихоходячи з того, що ...
It's worth noting / remembering that ...	- Слідє відмітити / згадати, що ...

**b) against:**

However / Nevertheless	- Однак / Проте; незважаючи на ...
But ...	- Але ...
On the other hand ...	- З іншого боку ...
Despite this ...	- Не дивлячись на це, ...
But we shouldn't forget that ...	- Але не слід забувати, що ...
But in spite of the fact that ...	- Але не дивлячись на той факт, що ...
It has to be said that ...	- Слід сказати, що ...

**3. Agreeing:**

I agree entirely	- Я повністю погоджуюсь.
Yes, I think so too.	- Так, я такої ж думки.
I think we should ...	- Думаю, нам слідє ...
Yes, definitely / exactly	- Так, певно / точно.

**4. Disagreeing:**

I don't agree	- Я не згоден
I don't think we should...	- Не думаю, що нам слідє...
If you don't think me saying so, ...	- Якщо не заперечуєте, я ось що скажу...
Well yes, but...	- В загальному так, але...
Yes, but don't you think that...?	- Так, але не здається вам, що...

**5. Asking for people's opinions:**

What do you think?	- Яка ваша думка?
Any views on this?	- Чи є якісь точки зору по цьому?
What's your view / opinion on this?	- Яка ваша точка зору / думка на цей рахунок?
How do you feel about that proposal...?	- Яка ваша думка щодо цієї пропозиції?

**6. Giving opinions:**

I think (that)...	- Я вважаю, що...
In my opinion ...	- На мою думку ...
As I see it, ...	- Як це мені бачиться, ...

Wouldn't you say, that...?	- Не вважаєте ви, що...?
It's a waste of time.	- Це марна трата часу.

### 7. Giving advice:

You are advised (not) to...	- Радимо вам (не) + інф.
It's better to...	- Краще + інф.
You should...	- Вам потрібно (слідуює)...
It is worth + ing	- Слідуює + інф.
It is suggested...	- Варто...
It is advisable...	- Рекомендується
It is best to...	- Краще за все...
You are not advised to...	- (Вам) не рекомендується
You'd better / do well to...	- Вам би краще... + інф.
It would be better / best if you + past tense	- Було б краще (за все), якби ви + мин. час
Why don't you...?	- Чому б вам не...?
How about + ing?	- Як відносно... + інф./ іменник?
Why don't we...?	- Чому б нам...?

### 8. Accepting Advice:

Yes, that's a good idea.	- Так, це гарна ідея (думка).
Yes, that's much better.	- Так, це набагато краще.
Yes, let's do that.	- Так, давайте зробимо так.

### 9. Refusing Advice:

Well, I'll have to think about that.	- Добре, мені потрібно подумати над цим.
No, I don't think that	- Ні, не думаю, що це вийде.
Yes, but...	- Так, але...
That's a good idea but...	- Гарна думка, але...
I'm not sure about that.	- Я не цілком впевнений.

### 10. Talking about Cause:

Due to ... + noun (clause)	- Дякуючи чому-небудь
... because	- ... тому, що
... since + clause	- ... оскільки + підр. реч.
... as	- ... так як
As a result of ...	- В результаті чого-небудь



## **XII. TELEPHONING**

### **1. TOPICAL VOCABULARY**

1. call - телефонний виклик дзвінок по телефону
2. to give smb. a call - подзвонити кому-небудь по телефону
3. to put through a call - з'єднати (по телефону)
4. trunk-call - виклик по міжміському телефону
5. to call, to make a call, to phone, to ring (smb.) up - телефонувати, дзвонити по телефону
6. to call again in an hour /a minute - передзвонити через годину / хвилину
7. phone (telephone) - телефон
8. to speak over (on, by) the telephone - говорити по телефону
9. home phone - домашній телефон
10. house phone - внутрішній телефон (в готелі)
11. public phone - телефон-автомат  
Syn. call-box
12. private phone - приватний телефон
13. (telephone) directory - телефонний довідник
14. booth - будка  
telephone booth - телефонна будка
15. exchange - центральна телефонна станція, комутатор
16. trunk exchange - міжміська телефонна станція
17. Information - довідки (по телефону)
18. telephone number - номер телефону
19. operator - телефоністка
20. message - повідомлення, записка  
to leave a message - залишити повідомлення
21. to answer the telephone - підійти до телефону
22. to book a trunk call to... - замовити міжміську розмову
- 3...
- Syn. to make (to put through) a trunk call.

23. to dial - набирати номер (по автоматичному телефону)
24. to get in touch with smb. - з'єднатись з ким-небудь
25. to hang up - покласти слухавку
26. Don't hang up! Hold the wire! Hold on! - Не кладіть слухавку!
27. to take up the receiver - зняти слухавку  
Syn. to pick up the receiver
28. Are you there? - Ви біля телефону?
29. The line is clear (engaged) - Лінія вільна (зайнята)
30. You've got the wrong number - Ви помилились номером  
Syn. You've dialled the wrong number
31. I'll give you a call (a ring) - Я тобі подзвоню
32. Speaking - Слухаю
33. Who is calling? - Хто телефонує?
34. This is ... speaking - З вами розмовляє ...
35. Could you call again later? - Ви можете зателефонувати пізніше?
36. You are wanted on the phone - Вас запрошують до телефону
37. Speak louder, please - Говоріть голосніше, будь ласка
38. I can't hear you - Я вас не чую
39. Just a moment! - Хвилинку!
40. I'll call again - Я подзвоню ще раз
41. Are you still there? - Ви мене слухаєте?
42. What is your telephone number? - Який у вас номер телефону?
43. My telephone number is ... - Номер мого телефону ...
44. Would you like to leave a message for him? - Що йому переказати?
45. I'll write it down - Я запишу
46. You are through - Вас з'єднали. Говоріть.
47. Number, please? - Який номер?
48. Go ahead! - Говоріть!
49. Can I help you? - Чим можу бути корисним?

50. I'd like to speak to... - Я хотів би поговорити з...
51. Can I speak to...? - Можу я поговорити з...?
52. Can I take a message? - Що-небудь переказати?
53. Could I have your number? - Ви можете дати мені номер телефону?
54. Can you ask him to call me back? - Попросіть його передзвонити мені.
55. local call - місцевий дзвінок (в межах міста)
56. long-distance call - міжміський дзвінок
57. to ring off - покласти слухавку
58. to disconnect - роз'єднати
59. extension - додатковий номер
60. Could you read that back to me? - Ви можете повторити це для мене? (коли ви передаєте інформацію по телефону).

## 2. ILLUSTRATION OF USE

### *1) Substitution Patterns*

- a). “Can I book a call through to Paris now?”  
to London  
to Minsk  
to Odessa  
“I’m sorry, but the line is engaged now”  
the line is out of order  
there’s no connection with that city
- b). “Hullo, operator! Put me through to number seven-six-one”  
to the secretary  
to Mr. Black  
to the city  
to the hotel manager  
“I’m putting your call through, sir.”
- c). “Hullo! Is this number two-ten-two?”  
the secretary  
Mr. Jones  
Information  
Manager’s office  
“I can’t hear you well”  
make out what you’re saying  
hear your name  
make out who’s speaking

### *2) Practise these sentence patterns*

#### 1.

Where’s the nearest public phone? It’s just round the corner.  
Is there a call-box anywhere here? There’s one near the cinema.  
Do you mind my using your telephone? Not at all. Please do.  
Can I ring up to town from here? Yes, dial the number 8 first.

#### 2.

What’s the number to Mr. Brown’s office? It’s 01-945-137.  
What’s the number of the firm’s switchboard? It’s 648-122.  
What’s the number of your extension? It’s 506.

Is this 01-335? No, you've dialled the wrong number.

**3.**

This is Mr. Blake's secretary. Mr. Blake is busy now.  
This is Mr. Dixon's office. (This is Mr. Dixon speaking).  
Hold on! I'll put you through with Mr. White.

**4.**

The telephone is out of order. I don't hear the buzzing sound.  
I've put through six calls and to no effect.  
The line is engaged all the time.  
Something is interfering. I can't hear anything.  
I can't make out what you are saying.  
Speak louder, please. Don't shout! Speak more distinctly.  
I'll ring you up tomorrow.

**5.**

I'm sorry to have troubled you. I'm sorry to have kept you waiting.  
I'm glad to have got you on the telephone.  
Why didn't you ring me up and tell about your arrival?

***3) Study the following dialogues. Note different ways of starting a telephone conversation:***

**A. The caller starts:**

- 1). A: Hello. May I speak to Prof. Vasilenko, please?  
B: Speaking.  
A: Good evening. This is Dr. Petrenko calling.
- 2). A: Hello. This is Ann speaking.  
B: Hello, Ann. What's the problem?  
A: I'm calling you to remind of our luncheon time.
- 3). A: Hello. Is this Mr. Blake?  
B: Speaking. Who is this calling?
- 4). A: Hello, Mike speaking. Is Mary in?  
B: Hi, Mike! Hold on a moment. I'll find out. (pause) Sorry, she's out. Would you like to leave a message?
- 5). A: Hello. May I speak to Kate Wood?  
B: I'm afraid you have the wrong number.  
A: Oh, I'm terribly sorry.  
B: That's all right.
- 6). A: May I have extension fifty-two, please?

B: The line is busy. Could you hold on?

A: Well, yes, if it doesn't take long.

7). A: I'd like to make a long distance call to Atlanta.

B: (operator): What's the number, please?

A: Two-five-three; seven-one-twenty three.

B: Would you like to make a person-to-person call?

A: No, just station-to station.

### **B. The person called starts**

8). A: Somerset College.

B: Good morning. I'd like to speak to Dr. White of the Physics Department.

A: What's extension, please?

B: I'm afraid, I don't know.

A: Don't hang up, please. (pause). It's one-twenty one. I'm connecting you.

9). A: Hello. Four-seven-two-one-four-six.

B: Is this Jeremy Brook?

A: Yes. This is Jeremy Brook speaking.

B: Hello, Jeremy. It's Janice Wall calling.

A: Pardon, Janice who?

B: Janice Wall.

10). A: (Operator): Will you accept a collect call from Mr. Rose New Jersey?

B: Yes, sure. Go ahead.

11) A: Russel Toy Company.

B: Could I speak to Mr. Russel, please?

A: I'm sorry, Mr. Russel is on the other line. Could you call back in ten minutes?

B: All right.

12). A: Reception desk, Kyiv Hotel. Can I help you?

B: Hello. I'd like to know if you have a single room for tonight.

***Supply the missing remarks:***

1. A: May I speak to Mr. Sidorenko, please.  
B: .....  
A: Good morning, Mr. Sidorenko. This is Mr. White calling.
2. A: May I speak to Mr. Black?  
B: .....  
A: Could you take a message for him?  
B: .....
3. A: Hello. This is Bob speaking. Is Kate in?  
B: .....
4. A: .....  
B: I'm afraid you have the wrong number.  
A: .....  
B: That's all right.
5. A: .....  
B: Hold on, please. I'll see if he is in.
6. A: May I have extension 25, please?  
B: .....  
A: Yes, if it doesn't take long.
7. A: Operator, I've been disconnected. Could you help me?  
B: .....
8. A: I'd like to make a call to Glasgow.  
B: (operator) .....  
A: Area code: seven-one six-two-four-six.
9. A (operator): Would you like to make a person-to person call?  
B: .....
10. A (operator): Will you accept a collect call from Mr. Grishin?  
B: .....

*Memorise these dialogues. Practice them in pairs.*

### **1. City, Please**

Voice: Operator.

Sidorenko: City, please.

Voice: Yes, what number?

Sidorenko: Well, can't I dial the telephone number myself?

Voice: Sorry, but guests can't dial the city numbers from their rooms. Give me your number and I'll put you through.

Sidorenko: All right. Put me through with the city Information.

Voice: Go ahead, sir. You're put through.

### **2. Give Me the Telephone Number**

Voice: Information.

Sidorenko: Will you please give me the telephone number of Stevens Travel Ltd., the manager's office?

Voice: Just a moment, sir... Hello! The number is 01-977-2217.

Sidorenko: Oh-one nine-double-seven double-two-one-seven?

Voice: That's right.

Sidorenko: Thank you very much.

### **3. Can I Take a Message?**

Secretary: Stevens Travel Ltd, manager's secretary.

Sidorenko: Sidorenko here. Could I speak to Mr. Dixon, please?

Secretary: I'm sorry, Mr. Dixon is in conference now. Then he'll have lunch. Can I take a message for him?

Sidorenko: Yes, please. Tell him that Andrei Sidorenko, from Kyiv is in now London now. I'm staying at the Europe Hotel, Room 312. Let him ring up as soon as he's through. Maybe I'll ring him up later in the day.

Secretary: Thank you, Mr. Sidorenko. I'll let Mr. Dixon know about your call.



#### ***4. I've received Your Message***

Sidorenko: Hello. Sidorenko speaking.

Peter: It's Peter. Peter Dixon. Hello, Andrei!

Sidorenko: Pete, hello, Pete! I'm glad to hear you! You have received my message, haven't you?

Peter: Yes, my secretary told me you had telephoned. How are things, Andrei? Have you come for long?

Sidorenko: Everything is all right with me. I have come for business and I'll be in London a month or so. When shall we meet, Pete? There's a lot to talk about. Can you call on me at around 8 p.m.?

Peter: Let me think. Yes, I think I'll come. Your room is 312, isn't it?

Sidorenko: That's right. Well. So long then. See you later.

Peter: So long, Andrei.

#### ***5. You've Got the Wrong Number***

Voice: Hello, hello!

Pavlov: I'd like to speak to Mr. Frank Lawrence.

Voice: Mr. Lawrence? Well, what number have you dialled?

Pavlov: Isn't it 01-348-4498?

Voice: Oh no! You have got the wrong number.

Pavlov: I'm sorry to have troubled you.

#### ***6. Hold On, Please***

Voice: Hello.

Pavlov: Hello. Is this the home of Mr. Lawrence?

Voice: That's right.

Pavlov: I'd like to speak to Mr. Lawrence.

Voice: Hold on, please. He's coming to the telephone.

#### ***7. Is That Really You?***

Frank: Frank speaking.

Pavlov: You Frank? This is Pavlov, Oleg Pavlov from Kyiv.

Frank: Oh, Oleg! Is that really you? Where are you speaking from?

Pavlov: I'm in London. I'm speaking from the Consul Hotel where I'm going to stay for a fortnight or so. I've arrived this morning. This is one of my first calls.

Frank: How nice! Well, why didn't you warn me by a letter or a telegram that you were coming? I could have met you at the airport and have given you a lift. By the way, did you come by plane or by sea?

Pavlov: By plane.

Frank: Very well. What would you say to coming to my place right now? Susan and I shall be very glad to receive you.

Pavlov: Thank you. But I really don't know how to manage. I have an appointment tonight. I'll ring you up tomorrow.

### ***8. Who Shall I Say Is Calling?***

Secretary: Dr. Bell's office.

Sidorenko: I'd like to speak to Dr. Bell.

Secretary: I'll see if he's in. Who shall I say is calling?

Sidorenko: Andrei Sidorenko, from Ukraine.

Secretary: I see. Wait a minute, Mr. Sidorenko.

Dr. Bell: Hello! Mr. Sidorenko?

Sidorenko: Yes. Good morning, Dr. Bell. We arranged the day before yesterday that I should come to see your laboratory.

Dr. Bell: Yes, you are welcome. I'll be glad to receive you, Mr. Sidorenko.

Sidorenko: The matter is that I can't visit you today, unfortunately. I'm really very sorry to have troubled you.

Dr. Bell: When can you come?

Sidorenko: I can't say that definitely now. I'll ring you up tomorrow or the day after tomorrow. Excuse me, Dr. Bell.

**9. I'd like To Book a Trunk Call**

Operator: Telephone Exchange.

Sidorenko: I want to book a trunk call to Kyiv.

Operator: Kyiv? Let me see... I can put you through only in two hours. Will 2 p.m. suit you?

Sidorenko: It'll be 5 in Kyiv. All right. Hallo! Hallo!

Operator: Yes?

Sidorenko: I must have been disconnected.

Operator: Yes. I'm very sorry. Please give me your number in Kyiv.

Sidorenko: It is 234-56-56

Operator: Your number here, please?

Sidorenko: The Europe Hotel, extension 312.

Operator: Thank you.

**3. EXERCISES**

**Ex.1. a). Study these phrases for starting calls.**

**Identifying who is speaking**

This is Paul Blake.

Paul Blake speaking.

Is that Julia Brown?

**Finding your correspondent**

Can I / I'd like to speak to Lisa, please.

Can you put me through to Diana Carter?

Hello? Is that Mr.Blake?

Is that Julia Brown?

Extension 586 please.

**Identifying yourself**

This is Tom Brown (speaking).

Tom Brown here.

**Identifying the caller**

Who's calling / speaking, please.

Could you give me your name, please?

Which company are you from?

**Asking caller to wait**

Hold on, please. / Hold the line, please.

I'm trying to connect you.

Could you call back later?

Can Mr.Blake call you back?

**Explaining absence**

I'm afraid / I'm sorry, but he's in a meeting / with a client / sick / on holiday.

**Leaving a message**

Could you take a message?

Could / Can I leave a message?

**Takeng a message**

Can I take a message?

Would you like to leave a message?

I'll pass on the message.

I'll give him/her the message.

**Deiling with problems**

I think you've got the wrong number.

Could you speak up – it's a bad line.

Could you speak more slowly, please?

**Saying who you want to speak to**

Could I

\_\_\_\_\_ speak to...?

Can I

I'd like to speak to...

Extension 586, please.

**b). Supply the missing words in these conversations**

1. Ms. Brunet: Sales Department, good morning.

Mr. Keller: \_\_\_\_\_ Helena Steiner, please?

Ms. Brunet: Hold on. I'll get her.

2. Mrs. Steiner: Hello, Sales.

Mr. Keller: \_\_\_\_\_ Helena Steiner, please?

Mrs. Steiner: \_\_\_\_\_

3. Switchboard: Curtis Holdings

Mr. Keller: \_\_\_\_\_ 293, please.

Miss Delmont: Accounts Department.

Mr. Keller: \_\_\_\_\_ Jean Delmont?

Miss Delmont: Yes, \_\_\_\_\_. How can I help you,

Mr. Keller?

**Ex.2. Work with a partner. Take it in turns to dictate abbreviations and write them down.**

a). IBM	AGM	b). VAT	GDP
EU	OPEC	USA	OECD
JAL	EDP	MBA	WHO
FOB	FBI	ICI	GB
VDU	VIP	CEO	IMF
IT	CIF	RPI	CIA

**Ex.3. a). Notice these different ways of saying telephone and fax numbers.**

91430 nine one four three zero (American English)

nine one four three oh (British English)

6687 six six eight seven (American English)

double six eight seven (British English)

b). Exchange your work and home numbers with a partner.

c). Work with a partner. Take it in turns to dictate telephone numbers and write them down. One person dictates the telephone numbers “a”, and the other dictates the “b” numbers.

a	b
28509	34067
47733	88169
166095	270554
01525372275	01788251436
03976600752	01717526630

In phone and fax numbers, English speakers normally group the numbers in threes, not in twos as is common elsewhere in Europe, 914306 - nine one four, three oh six.

**Ex.4. When you transfer information by phone, try not to leave long silences or pauses. These phrases will help you.**

Starting	Really?	Go ahead.
Continuing	Have you got that?	Got that.
Finishing	Anything else?	That's all.
Checking	Could you read that back to me?	Could I read that back to you?

Dictate these messages to your partner.

1. Phone Mike Brown between 2 and 4 p.m. (03) 445-881-932
2. Phone Paul Cartner tomorrow morning (05) 19963924
3. Send a quotation for 2.000 pieces, ref. No. 25/8867, to Ford Motor Company.
4. Fax invoice №34711 to Head Office

**Ex.5. Sometimes we meet new situations or problems and we have to say what action we'll take.**

- A. The line's busy.
- B. I'll call back later.

- A. Could you take a message?
- B. Hold on. I'll get a pencil.

Decide what to do in these situations:

1. The Managing Director is busy now. (later).
2. We need some more paper. (order).
3. They don't speak English. (translator)
4. This quotation is very high. (another supplier).
5. They want written confirmation of the order. (a fax).
6. Mr. White is on the other line. (later).
7. I'm afraid your train is delayed. (a taxi).

**Ex.6. Work with a partner. Make up conversations deciding what to do when someone is not available.**

A. Could I speak to Mary Forest, please?

B. I'm afraid she's on holiday this week.

A. Can you ask her to ring me next week?

These phrases will help you.

I'll hold.

I'll call back later.

Could you take a message?

Could you give her a message?

Can you put me through to her secretary?

**Ex.7. a). We use these phrases to ask other people to do things.**

Can you ...? - less formal

Could you ...?, Would you ...? - When we don't know the person well.

You are on the phone. What do you say in these situations:

a). You can't hear the other person.

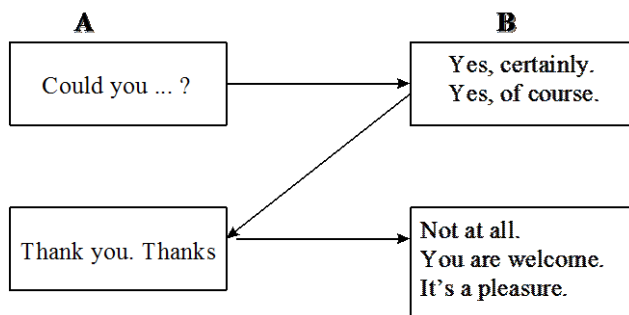
b). You want them to repeat something.

c). They are speaking too fast.

d). You want them to spell a word.

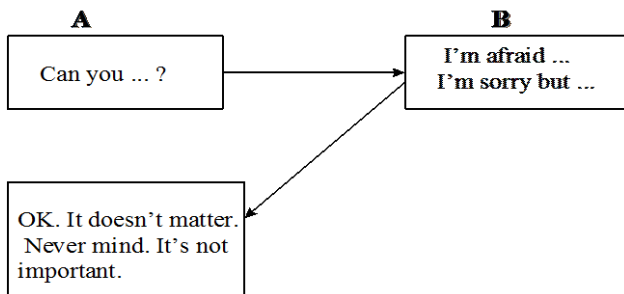
e). You want them to transfer you to the Sales Department.

b). We can reply to request like this.









Practice these expressions with a colleague. Ask them to:

- 1). Spell their surname to you.
- 2). Tell you the time.
- 3). Give you a lift home tonight.
- 4). Lend you some money.

**Ex.8. We use these phrases to ask if it's OK to do things.**

Asking: Can I...?, Could I...? , May I...?

Saying Yes: Yes, please do.

Of course.

Yeah, go ahead (informal)

Help yourself (inviting someone to take something)

Saying No: I'm afraid ....

I'm sorry but ...

Practice with a colleague. You are in the office and you want to:

- a). Use their phone (pen)
- b). Smoke
- c). Copy a file on their computer
- d). Borrow their car

**Ex.9. a). Who makes these requests: a customer or a supplier?**

1. Can I place an order?
2. May I have your name and company name?
3. Could you tell me the delivery address?
4. Can you deliver next Monday?
5. Could I have an address for the invoice?
6. Could you tell me how much it will cost?
7. May I have a discount?
8. Would you confirm this order in writing?

b). Work in pairs. Make up a conversation between a customer and a supplier. Use as many requests as you can.

**Ex.10. Work in pairs. One person looks at the information A and the other looks at the information B.**

A. You sell computers. A foreign customer phones you. Answer their enquiries about your lap-top computer, the NC-200. They will ask you about:

- your prices
- delivery terms
- the guarantee
- discounts
- your terms of payment

B. Telephone a foreign supplier and ask them to:

- supply you with 40 lap-top computers NC-200
- quote you a price CIF
- deliver in one month
- give you a two-year guarantee
- give you a 20% discount
- give you 60 days to pay.

**Ex.11. Act out these telephone calls. One person looks at the information A. The other uses the information B.**

A. Call 1.

Your company's new price lists are still at the printers. You expect them to arrive today. A customer calls with a request. Write down the details.

Call 2.

Phone your partner and ask them to speak at the GMB Congress at Queen Margaret's Hall, Manchester on July, 13th. You want them to give a talk on their company's current projects.

B. Call 1.

Phone your partner and ask him/her to send you an up-to-date copy of their company's price list. Don't forget to give your name and address.

Call 2.

Your partner phones you with a request. Say yes and write down the details.

**Ex.12. Match these comments to their replies.**

1. Sorry, could you spell that?
  2. Could I speak to Mrs. Blake, please?
  3. Could you take a message?
  4. I'm afraid the line's busy at the moment.
  5. I'm sorry but he's away this week.
  6. Could you repeat that?
- 
- a. Yes, it's 01814329191
  - b. That's OK. I'll hold
  - c. I'll call back next week, then
  - d. Speaking
  - e. Yes, of course. I'll get a pen.
  - f. Yes, it's M-E-E-U-W-S.

**Ex.13. Choose the correct words to complete the telephone conversations:**

- 1) A. Fenton Engineering.  
B. Number / Extension 465, please.  
A. I'm afraid the line's broken / engaged. Will you hold?  
B. Yes.
- 2) A. The line is free now. I'll put / connect you through.  
B. Thank you.  
C. Paint shop.  
B. I'd like to speak to Mrs. Isaacs.  
C. Who's / Whose calling, please?  
B. Mike Brown.  
C. Wait / hold on, Mr. Brown. I'll bring / get her.  
C. I'm afraid / regret she's in a meeting. Do you want to call up / later?  
B. No, it's urgent. Could you leave / take a message?  
C. Yes, I will / of course.  
B. May / Could you ask her to call me back?  
C. Does she have your number?  
B. No. It's London - the code / area is 00331 then the number is 46589394. Could you say / read that back to me?

- C. 0033146589394.  
 B. That's right.  
 C. Anything / What else?  
 B. No, that's anything / all. Thank you very much.  
 C. You are welcome / fine.  
 B. Goodbye.

**Ex.14. Put these phrases into two groups:**

- |                |              |
|----------------|--------------|
| Could you ...? | Can I ...?   |
| May I ...?     | Can you ...? |
- a). Asking other people to do things.  
 b). Asking if it's OK to do things.  
 c). Use these phrases in the sentences below.

**What would you say:**

1. to ask a friend to tell you the time?
2. to a colleague if you wanted to smoke in their office?
3. if you wanted a friend to give you a lift to the station?
4. if you wanted to borrow your boss's copy of the production plan?
5. if you wanted to copy a file from a colleague's computer?
6. if you wanted a colleague to lend you a book?

**Ex.15. Here is a short telephone conversation between the receptionist at Burton Electrics and Mr. Brad Barnes. Eight common words and phrases are missing. Try to decide what they are. Look at the list.**

Line; put you through; Could I speak to; leave a message; call me back; Hold on; extension; engaged.

R: Hello. Burton Electrics.

BB.: \_\_\_\_\_ Mr. Evans, please on \_\_\_\_\_ 225.

R: Certainly. \_\_\_\_\_ a minute please. I'll \_\_\_\_\_.

(short pause).

R: I'm sorry. His \_\_\_\_\_ is \_\_\_\_\_. Would you like to \_\_\_\_\_?

BB: Could you tell him that Brad Barnes of Inigo Incorporated called and ask him to \_\_\_\_\_?

R: Certainly Mr. Barnes. Thank you for calling. Good-bye.

**Ex.16. Read and translate the sentences. Pay attention to the words underlined.**

1. If you have no telephone at home you can use a call-box in the street. All you have to do is to put the necessary coin into the slot, pick up the receiver and dial the number wanted. 2. If you want to make a call to another city you must book a trunk-call. 3. You are wanted on the phone. London is on the line. 4. Can you put me in touch with the Head of the Department? - Sorry, he is out at the moment. - Hold on the line. I want to leave a message for him. 5. The line is clear, you may put your call through. 6. Go ahead! You are through.

**Ex.17. Complete the sentences.**

1. Is this Mr. Blake's ...? I'd like to speak to ... Who's ...? This is Helen ...
2. Is Mr. Black in? - Sorry, he is ... Would you like to leave ... for him? - No, thank you, just tell him I ...
3. You are wanted on ...
4. Is this 3521166? Hold ... London is ...
5. Is this 555-42-64? No, this is 555-43-64. You've dialled ...
6. I couldn't get in ... with you. Your number was ...
7. Don't ..., Alice is just coming.

**Ex.18. Make up sentences with these word combinations:**

to be on the line; to be through; extension number; to hold the line; to ring smb. up; to book a call; to connect; to disconnect; to cut in; to be cut off; your time is up.

**Ex.19. Translate into English:**

1. Ви можете зателефонувати мені сьогодні ввечері?  
- Так, звичайно, але боюсь у мене немає вашого номера.  
- Запишіть, будь ласка, 224-16-62.
2. Наташа, тебе до телефону.  
- Запитай, хто дзвонить.  
- Це Борис.  
- Скажи йому, я не можу зараз підійти до телефону. Я передзвоню йому пізніше.

3. Можна Аню до телефону? - Ні, її немає дома. Що-небудь переказати їй? - Ні дякую.

4. Алло, можна Майка до телефону?

- Ви помилились номером.

- Це 115-27-40?

- Ні, це 116-27-40.

- Вибачте.

5. Не кладіть слухавку. Я з'єдную вас з Лондоном.  
Говоріть.

**Ex.20. Make up your own dialogues based on the following situations.**

1. You call up your friend who turns out not to be in. You speak to his (her) mother leaving a message.
2. You call up your partner and make a date for a meal.
3. You get a trunk-call from an old friend of yours whom you haven't seen for years.
4. You are having a business talk over the telephone.
5. You book a trunk-call.
6. You inquire the Information for the telephone number of a person you need.





**ЛИТЕРАТУРА**